

კარლო ინასარიძე
Karlo Inasaridse
=====

Dr. Carlo Inasaridse

ა ბ ი ლ დ ა ნ ა ლ ე გ ო რ ი ა მ დ ე ე

აბილიდან-ხურათიდან აზროვან-ხურათამდე
=====

Vom Abbild zum Sinnbild

=====

რადიო-ნარკვევი ჟანამედროვე ლიტერატურისა და ხე-
ლოვნების ზოგიერთი ასპექტის შეხახებ, რის დაწერის
სამაზი ჰოე ხვეერიანე ურუშამის ლექსები და ლილი
მხატვრის დავით კაკაბაძის ხურათები გახდა

=====

The RLR - VOM ABBILD ZUM SINNBILD - inquires about some aspects
of modern Georgian literature and art. The sources of it were
especially the poems by Ourouchadzé (Paris) and paintings
by D. Kakabadzé (Paris-Tbilissi).

მეორე შევსებული გამოცემა
=====

მიუნხენი - 1983 - Munich
=====

კარლო ინასარიძე
Karlo Inasaridse

ახალი აზროვნების ალექსანდრე

ახალი-ხელოვნების აზროვნების-ხელოვნება

Vom Abbild zum Sinnbild

რადიო-ნარკვევი თანამედროვე დიფერენციალური და ხელოვნების ზოგიერთი ახვედრის შეხახვებ, რის დაწერის ხაზები ჰოვ ხევერიანე ურუმაძის დექსები და დიდი მხავერის დავით ვაკაშვილის ხელოვნები გახდა

მეორე შეხახვები გამოცემა

მიუნხენი - 1983 - Munich

Picasso

პაბლო პიკასო: "ფირმანშვილი", 1972 წელი
Pablo Picasso: "Piroemanschvili", 1972 - Photographe andré morain
20, rue ernest-cresson, paris 14°

შ ი ნ ა ა რ ხ ი :

Vom Abbild zum Sinnbild

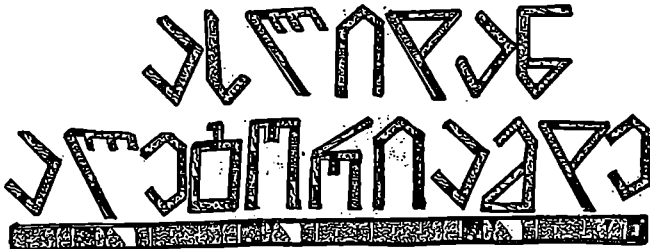
=====

წინახილგევა.....	1
ახლიდან ალგორიამდე.....	2
ხევერიაზე ურუშაძე.....	3
ლადანიში.....	7
ლადანიში ხაქარაძელოში?.....	10
ციხეფერი ყანწეში.....	11
ხიშბოლი - ხიშბოლიში.....	13
ა.მორავია და ხხვეში.....	15
"აშხურაღლი თეაფრი".....	16
ვათა იაშვილი-ფიციან ჭაშვიძე-ვალერიან გაფრინდაშვილი.....	18
გალაქიკონ ჭაშვიძე.....	21
ფიხეფერი ყანწეში მისია.....	26
ხეუნდალი და ხხვეში.....	27
ყან-პოლ ხარკური და ხხვეში.....	31
"ჭრადიფილი" და "თანაძელოვანი" ხელთნება.....	33
"მიმწოდებელი (ხელთნანი)" და "მიმღები".....	34
დავით კავაძემის ხანს-მუზეუმი.....	35
ვაშლიძე დავით კავაძემის მემორიალზე მუხახებ.....	39
დავით კავაძემის აზრები.....	42
"ლამფონიფიკური" ლექსები.....	45
ენის "გარდაქმნა".....	47
გ.რ.რობაქიძე - ნ.კაშანელი.....	49
ხურთაძის ლექსები.....	50
ვაჟა ენის მუხახებ.....	54
ენის ვაუნდი.....	56
გრიგოლ რობაქიძის მადლით.....	58
ჯეიმს ჯოხის.....	60
ენის ვაუნდი.....	61
ვაშლიძე ვიკასხა და ხხვემის აზრები.....	64
"მოდერნული" გამონახვა და ერი.....	72
დავით კავაძემის აზრები.....	74
მუქხიში და ჯოხის.....	82
ენის ვაუნდი ეროვნული კულტურის მუხახებ.....	83
ეროვნული ხელთნება უნივერსალური.....	84
მოდერნული გამონახვის "მიმღები".....	86
ხელთნება და ჭეშმარიტება.....	87
"ციხეფერი ყანწეში".....	91
ქართული მხატვართა "ვარსკვლავი სკოლა".....	91
ქეშათა ქება პოეტი ვალერიან გაფრინდაშვილს.....	94

ლ ა მ ა მ ე ბ ა :

=====

მხატვარ ვედიკ ვარლამიშვილის ინტერვიუ(1975 წ.).....	95
გრიგოლ რობაქიძე "ხოციალისფორი რეალიზმის" მუხახებ.....	101
"მდგომარეობა ქმნის მუხახებს?".....	103

ყვ-ყოლაჟი აქამოროსა

წ ი ნ ხ ს ი უ ყ ვ ა
=====

ლიყურაყურისა და ხელოვნების ნაწარმოები, ხაერთოდ, მხაყვრული მშვენიერებაა, რომელიც უფრო მაღლა ღვახს, ვიდრე ბუნების, ბუნებრივი ხილამაზე, ვინაიდან იგი გონიდან დაბადებული, იხევე-დაბადებული მშვენიერებაა. თუ ხელოვნების ნაწარმოები ბუნების ზუხუცი წაბამვაა, იგი მოკლებულია მხაყვრული ნაწარმოების თვი-ხებებს. ჭეშმარიტი მხაყვრული ნაწარმოები მხოლოდ მაშინ იქმნება, როცა იგი თავს ითავისუფლებს ბუნების უშუალო, ზუხუცი მიბამვისაგან. მხოლოდდამხოლოდ ამ გზით იქმნება მხაყვრული ნაწარმოები, მიუხედავად იმისა შექმნილია იგი ე-წ-ლი "აკადემიური" თუ "მოდერნული" გამოსახვის ხერხით, ხერხებით. თანამედროვე ლიყურაყურა და ხელოვნებაც ამ გზით მიღის, როცა აყომური ეპოქის მხაყვრული გამოსახვის ღევიზად ხღის: "ახლოვან-ხურათიდან აზროვან-ხურათამღე", რაც განხაზღვრულ გაუგებრობას იწვევს; თუმცა მოდერნული ლიყურაყურა და ხელოვნებაც მხაყვრული გამოსახვის ხაერთო ვანთზომიერებას ეყრღნობა, რომღხაც ჰეგღღის ანაღოგიურად განხაზღვრავს, როცა ამბობს: "...მხაყვრული მშვენიერება გონიდან დაბადებული და იხევე-დაბადებული მშვენიერება". ამგვარად, ლიყურაყურისა და ხელოვნების თანამედროვე, ვთქვათ, ჰომეროსი და მისი "იღიღა" თუ "იღი-ხეი"-ჯღიმს ჯღიხი და მისი"უღიხეა"; მიქღღანჯღღო თუ ღა-ვინღოღო და მათი"ხიქხუხი კაჰღღა" და"მინაღღიღა"-ჰამღღო ჰიკახიღო და მისი "გერნიკაა", რომღღიმღ შექმნიღიღა, როგორღ ყვეღღაღღერი თანამედროვე ლიყურაყურახა და ხელოვნებამღი, ღევიზით: "...რაც უფრო ღამორღებულია ნაწარმოები ბუნების უშუალო მიბამვას, მით უფრო მხაყვრულია იგი"(ანღღუან-ჰიერ გღღიენ).

ე-წ-ლი"ხოღიღღიხუღერი რეღღიზმიხს" მეთღღის ხაღღუშვეღღე შექმნიღღი გამოსახვაც გონიდან დაბადებული, იხევე-დაბადებული მშვენიერება უნღღა გახღღეს, რომ ჭეშმარიტი მხაყვრულ გამოსახვად, მხაყვრულ ნაწარმოებად იქღღეს; თუმცა ამ მეთღღის ღევი-

ში - ფორმით ნაციონალური და შინაარსით ხოციალბისტური - შეუხაბა მოზის შერწყმის გლაა, ვინაიდან მხაფერული გამოსახვა ხწორედ მაშინაა ჭეშმარიტი მხაფერული ნაწარმოები, როცა ის ნაციონალური, ეროვნულია როგორც ფორმით ისევე შინაარსით; ესე-იგი რამდენად ეროვნულია მხაფერული ნაწარმოები ფორმალურ-შინაარსობრივად, იმდენად "ინტერნაციონალური", უნივერსალურია იგი, ვინაიდან ფორმა-შინაარსი მხაფერული ნაწარმოებისა განუყოფელი ერთობა-ორგანიზმია, რაც იმასაც აღახფერებს, რომ არ არსებობს მხოლოდ "ფორმალური" = "ფორმალბისტური", ე.ი. უშინაარსო გამოსახვა, ვინაიდან "აბსტრაქტული", "ფორმალბისტური" გამოსახვა-ხაც გააჩნია თავისი ფორმალური შინაარსი, ისე როგორც შინაარსაც გააჩნია თავისი შინაარსობრივი ფორმა. ამდენად მხაფერული ნაწარმოების დაყოფა ეროვნულ, ნაციონალურ ფორმად და ხოციალბისტურ შინაარსად თავისთავს თვითონ უარყოფს, ვინაიდან აქ აღგილი აქვს შეუთავებელთა შეთავებებას, შესიხსლბორებებას.

პოლიტიკურად გაბაფონებული სიხფემაც, როგორც ჩანს, იმავე ეპოქის მხაფერულ ნაწარმოებებზე ვერ ახლენს უშუალო ზეგავლენას. მონალმფლობელი წესყობილების პირობებში, მაგალითად, შეიქმნა ბერძნული კლასიკური ლიფერაფურა და ხელოვნება, ხოლო, ფოლადური წესყობილების პირობებში კი, აღგილი ჰქონდა ლიფერაფურისა და ხელოვნების ისევე-აღორძინებებას რენესანს.

უთუთ, ხაყორადღებოა ის ფაქციც, რომ ყოველი ხანისა და ყოველი ხფილის ჭეშმარიტი მხაფერული ნაწარმოები აღამიანებზე ღრმა ზეგავლენას ახლენენ, მიუხედავთ მათი პოლიტიკურად "მიხალბი" თუ "არმიხალბი" შინაარს-ფორმიხა. ეს კი აღახფერებს იმას, რომ უბადრუკია მხაფერული ნაწარმოების მხოლოდ პოლიტიკური თვალთხეღვით განხიღვა.

და განა ეხ ფაქტებიც არ აღახფურებენ, რომ არა მარტო ღი-
ფურაფური თუ ხელოვანი უნდა იყოს თავის-უფალი?.

"ფრადიფიული", "აკალემიური" თუ "მოდერნული", "აბხფაქფული"
მხაფვრული გამოსახვა, მეფ-ნაკლებად, იქმნება, უნდა შეიქმნას
იხე, რომ გონიდან დაბალეპული, იხეე-დაბალეპული მხაფვრული
მშვენიერება გახლებ, რაც თანამედროვე ღიფურაფურახა და ხე-
ლოვნებაში გამოიხახა ცნებაში - "ახლოვან-ხურათიდან აზროვან
ხურათამლე".

აქედან გამომდინარე, ეხ რადიო-ნარკვევი ცლილობ, ქარ-
თველ შემომქმელთა ხელმიხაწვლომ ნაწარმოებებზე დაყრდნობითაც,
თანამედროვე ღიფურაფურიხა და ხელოვნების "გახალების" -
"ახლოვან-ხურათიდან აზროვან-ხურათამლე" - ზოგიერთი ახვექ-
ფის განხილვაც.

კარლო ინახარიძე

მიუნხენი, 1983 წლის მაიხი

=====

ქართლი ინახარიძე

ახალი აზროვნის სურათი

ახლოვან-ხურათიდან აზროვან-ხურათამდე

Vom Abbild zum Sinnbild

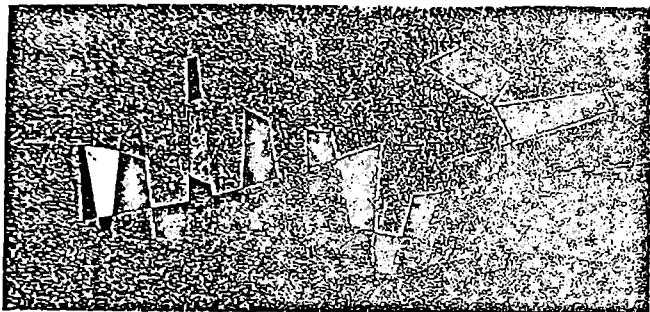
ლიქვეორი: "ახლიდან აღეგორიამდე", უფრო ზუსტად: "ახლოვან-ხურათიდან აზროვან-ხურათამდე" - რადიო-ნარკვევი თანამედროვე ღიჟერაჟურისხა ხელოვნეზის ზოგიერთი ახვექვის შეხახეზ, რის დაწერის ხაზაში ჰოეჟ ხევეერიანე ურუშამის ღექხეზი და ღილი მხაჟვრის დავით კავაბამის ხურათეზი ვახლა.

ჰოეჟი ხევეერიანე ურუშამე ცხოვროზხა და მოღვაწეოზხა ჰარიზში, ხილი მხაჟვარი დავით კავაბამე, როგორც ცნობილია, ცხოვროზდა და მოღვაწეოზდა ჰარიზში, შემდეგ დაბრუნდა ჩვენს ღელა-ხამშობლი ხაქართველიში და ვარდაიფვადა თბილისში.

"ახლიდან აღეგორიამდე" = "ახლოვან-ხურათიდან აზროვან-ხურათამდე" - თანამედროვე ღიჟერაჟურისხა და ხელოვნეზის ეხ "ვახალეზი" შრავალეფერივანი და შრავალეფერივანი ცნეზაა, რიშლის ვარკვევა, ხუღ ცოჟა, შისი არხის ზოგიერთი ახვექვის ვანხილვა ღიჟერაჟურისხა და ხელოვნეზის თანამედროვე, აჟიშური და ვამოშთველი მანქანეზის შეხაჟვრისი მხაჟვრული ვამისახევის თერიულ ხაჟუშველეზხ ეხეზა.

აღეგორია, როგორც ცნობილია, არის არაჰირდაჰირი ხერხეზით ვამისახევა აზრისხა მხაჟვრულ ღიჟერაჟურახა და ხელოვნეზამი. ხიშობლი ვი რაიშე ცნეზის, იღეის ჰირიზით ნიშანხ წარშოალევენხ. ამღენად, ამ რადიო-ნარკვევის მიზანია, როგორც ავეღნიშნე, თანამედროვე ღიჟერაჟურისხა და ხელოვნეზის "ახლიდან აღეგორიამდე", უფრო ზუსტად - "ახლოვან-ხურათიდან აზროვან ხურათამდე" - მიშავალი ვამისახევით ხერხეზის ზოგიერთი ახვექვის ვანხილვა ჰოეჟ ხევეერიანე ურუშამის ღექხეზის და ღილი ქარიველი მხაჟვრის დავით კავაბამის ხურათეზის შიხეღვით.

ლიქსორი II.: უღავთა, მრავალფენოვანი-მრავალფეროვანია გზა
 ხინამღვიღის ნაჭურაღისფერი, რეაღისფერი, "ფოფოგრაფიული" ახახ-
 ვიღან ხინამღვიღის აღეგორიულ-ხიმბოღიურ, ე.ო. ხინამღვიღის
 "ახლოვან-ხურათიღან ამროვან-ხურათამღე".

ვანი
 "მოულ,
 ვარ

Vano — "Imprévu" — 1957

ამ, უთუთ, რთული და ეკლიანი გზის გააანაღიღების მიზნით,
 ჯერ გვხურხ გეხაუბროთ, პაფივცემული მხმენეღებო,
 პოფხ ხევეერიანე ურუშამის გხოვრეგისა და შემოქმეღების შე-
 ხახებ, რიშეღიფ გხოვრობხა და მოღვაწეობხ პარიშში, ხაფრანგეთის,
 და, შეიღებღა იოქვახ, მხოფღიოხ კულფურის ღეღაქაღაქში.

პოფხი ხევეერიანე ურუშამე ღაიშაღა 1905-ი წღის 25-ი
 ხექმეშბერხ ქაღაქ იზურგეთში. "შე ვარ, - მოგვიოხრობხ თვით
 ხევეერიანე ურუშამე, - შვიღი თფია ურუშამისა და მარო ურუშამე-
 რხაფარაიშვიღისა; და ღავიშაღე ხწორულ იშ ღღეღებში, რიფა
 გრიაზნოვი ხწვაღღა ქაღაქხ-იზურგეთის, 25-ი ხექმეშბერხ, 1905-ი
 წღისა".

"ქაღაქ მახარამის-იზურგეთის გიმნაზიის მე-6 კღახის
 მიხწავღე ვიყავო, რიფა პირვეღაღ ვიგრამენი რემი ხიყვარული
 კულფურულე შუპო, ღიფურაფურული ნაშრომეგისხაღმი, - წერხ ხე-
 ვერიანე უშურამე და განაგრამობხ: "ხიღი ღიღი იღია ჭავჭავამის
 "ოთარაანთქვირის" ზეგავღენა რემზე იმღენაღ ძღიერი აღმოჩნღა,
 რიშ მოვიღღღემე მიხი ხათუაფრი პიეხაღ გაღაკუთუღა, მაგრამ...

დაშლილი შივხელი, რომ ეს ჩემს ძაღლინებს აღემატებოდა და გადავ-
 ლევი...^{სუპერ-მედი}...და-შლილი შივხელი ხახვავდებოდა, და რაც მე
 ამის დროს ვნახე, განვიცხადე, შევიცხენე, დავაკვირდი, ვკითხე
 თუ ვინმე ვიყავი, - ეს იხე და მაწვა გულზე, რომ მოვინაწილე და მეწერა
 ჩემი განხლები და განხჯილის გამოარება მკითხველთათვის, პრინციპი
 და დექლები ხახით, ხხვადახხვა ენებზე, უმოავრებალ ქართულ
 და ფრანგულ ენებზე. ჩემს ფრანგულ ენაზე დაწერილ დექლებსა და
 პრინციპს იხელი წარმატება ხვდა წილად, რომ, ფრანგი მკითხველები, -
პიერ ხეგერსისა და უან რუხელის წინადადებით, - მიმიღეს ხაფრან-
 გეთის მწერალთა კავშირის წევრად. ეს აშრი გამოარებს ხაფრან-
 გეთის მეშველ შეხანიმანავმა და ღიადმა მოღვაწე-ადამიანებმა,
 რომელთა შორის იყვნენ ხხვა-და-ხხვა ერების მკვლევრები. მაშინ
 მე ვწავლობდი ხაფრანგეთის უმაღლეს ხაწავდებელში. შევეცხადე რა
 - ჯერ - გერმანული ენის, დიფერენციალური, შემდეგ ფრანგული ენისა
 და დიფერენციალური შეხწავდას, მხურდა ჩემი წვლილის ხა-
 ზოგადეობრივ გეოგრაფიაში შეხწანა, შემდეგინდა-გვა-
 რად, და თუ ჯანმრთელობამ შემინუს ხელი, ამ ხაქმებს განვაგრძობ,
 თუმცა ჩემი შემოქმედება ფრანგულ ენაზე, ჩემი უმკირფახეხი
 ქვეყნის - ხაქაროველის - და უმკირფახეხი ერის - ქაროველი ერის -
 "გახწერივ" ხდება. ამა - "ხხვა ხაქაროველი ხად არის, რომელი
 კუთხე ქვეყნის...". - ხხე წერს ხევერიანე ურუმაძე მისი გეოგ-
 რების შეხახებ ერის თავის 1982 წლის 24-ი თებერვლის წერილში.
 თავისი შემოქმედების შეხახებ კი ხევერიანე ურუმაძე წერს:
 "შეხამდებელია, ჩემს დექლებში დღეათ ხედავენ 'აღეგირიებს' ან
 მეფაფიოკურ ხახეებს, მაგრამ, ჩემი გნობით, ჩემი დექლები.
 უმრავლებობა დირიკულია".

დოქტორი: ხევერიანე ურუმაძემ მის ნაწარმოებთა პირველი
 კრებული გამოხედა პრინციპში, 1950 წელს, რომელშიც შეხანილია
 მისი დექლები ქართულ და ფრანგულ ენებზე. აი ამ კრებულის
 ყლის წარწერები და გეოგრაფია:

„სიონია აგრეთვე წარის აზრი, და ის თავისუფლად
შობილი არსისა — თანაა აზროვნება“.

„ეტიკოსაგან“

«La Poésie est aussi l'opinion, qui librement prise
de l'essence — fait la Pensée,
de l'auteur.

ს ა ქ ა რ თ ვ ე ლ ო ლ ა ქ ე თ ი ლ ი,
თ ა რ

ს ხ ო ვ რ ი ა ა და ყ შ ვ ე ნ ი ა რ ა ა ბ ა.

LA GEORGIE ET LE BIEN,
AVEC
LA VIE ET LE BEAU.

მ ი გ რ : ს ე ვ ე რ ი ა ნ ე უ რ უ შ ა ძ ე - ს .

Par: Severian Ourochadzé.

1 9 5 0.

პ ა რ ი ზ ი . Paris.

სევერიანე ურუშაძის ამ ლექსით კრებულში, როგორც უკვე ავ-
ღნიშნე, გამოქვეყნებულთა შინაი ლექსები ქართულ და ფრანგულ
ენებზე. ქართულ ლექსებიდან, ჩემი ყურადღება მიიპყრო ხე-
ვერიანე ურუშაძის ლექსითა წყობის, ფორმისა და შინაარსის,
ხეილის ნაირფერობამ. ლექსი "გულამა", მაგალითად, ახე
ვამქვათ, "ჩვეულებრივი", "ყრადღებრივი" ხეილითაა შექმნილი.
აი ეს ლექსი:

ლექსი II:
=====

მ. უ. შ. ა. შ. ა.
(რომანო)

მე უნ. მოგეო მოუღო ცხოვრება
მე უნ. კი ზად არ გაუღო ჩემი ცხოვრება.

ვარდი მოქმედებდა გულსა და
 და თვეს მოგიტეო, ჩემო გულმა,
 რაათვეს მიმართ ფაქიზად მოკრწასობდამა,
 გამოსთქვა თქვენი დამი, ერთობა და ლამაზ-ა.
 რომ ლამაზებსა-ნესტარებამა დაწამა,
 და მშვენიერებას ნარ-ნარებას მან ამ-ა.
 არის სიყვარულსა თუ ქართი რაგმა,
 სიტყვინებულს ვარ, მშვენიერებისა ქაღმა!
 ზევეთ ვახელი, — ე —, ნიას ის ვამ-ა.
 ღრუბლებშიაუ რომ შენს ცას მარამა.
 ეიწებ უფრენ ვით შატე სარამა,
 მთა-ბლებს ვადამტარა ამ შენმა წამმა.
 სიტომ თუ არა, რომ შენმა სანთრებამა,
 მთლად გმბებდნო, აქვრება გულამა!

ლიქტორი:
=====

ანალოგიურია, აგრეთვე, დექი "მერცხადი",
 პოემა "ქარიველი ერი და მიხი დახები, თერგ-დადეუდებში"
 და, ნაწილობრივ, პოემაც "ღუხუმი ღა დედა, ანუ ქარიველი
 ყანა-დარკი". მოვიხმინოთ ეს, რაც ირცე ავტორი წერს, "მთავრე
 პოემა":

ლიქტორი II: ლუხუმი და ლელა, ანუ მართვამი მანა-დარკი
 =====

მოკლე პოემა, 1-ლ ეთ-დან.

I

დედუკო შენ ნუ-გადმოიტეობი,
 ხელთქეც საბურა ნაზანდარბო, ნურც შენ გამიწერებო.
 მომ თქვენ, დადნო ქართიელნო,
 რომ ვითხრად პე, საქმე უეიწყარო.
 ზვიად ქართლოსსა ჩვენ ქვეუანში,
 ზედ იმ მთა-გორისა ბურკეტ ალაგში,
 ჩვენთ ვინისა გერ უსწორ მგოსანი-თ,
 თან ნამყოფება ის ცოხე მახტროლსანი-ც.
 ვაუა ფშველს აქ ეს საყვართი,
 მთლად გარდაცელია, ვით ბუეზი დროში,
 და იქ შემოჭრილი უმალო მტერი-ბორობი,
 შოგ ჩამკეტლან, დიან ურჯელთი.
 მით საქართველს დოდ ცრი ნელა,
 ისე უკლად, როგორც ნასაღტარა,
 და ამდროის ბაღიდან ქალწული ლელა,
 შოგ გამორჩეულია, ვით თან-დარკთა.
 თავისუფლებობისთვის დრომა მალს
 მას ზედ უსწრა ეგ უზარმაზარო,

და ამისთვის გმირად გირადნაცვალი,
 ერს წაჩხვლილია, სხოვრტბისგან გამდგარი.
 თეშქ ლხუაროდ იქ სიცი დამქრალი,
 მარად რჩება ეთი ლუა — მთავარი,
 და თემ - შეფოტელისა მკლავზედ ნაბანი,
 — ერთად დაწოლიან, სელთათნას ვგნ და - მბო.

II

იქვე დაყოლია მზღარი ჭურჭემი,
 ის უბუტყლი გმირი ღუბემი,
 რომლის შესახებ ბაღისა ფიქროდ;
 გამარადებულია ლგენდა — თილწმი.
 რომ გამარჯულებიდან, დაქრალი იგი.
 სხვითი შექრილა გვირახსა, — ზრდილი!
 სადაც ბუღდა გველი - მქამელას,
 და დაუნდობელი ის, თქურახსა ზეერავს.
 მაინც შექმთარა უნდობი იგი,
 ლუბისა შემუთინი — ქრლის,
 რომლის სახსაც სათნო იერი,
 თუნა გველისგანც კეთილთ შექლის.
 დაპირდა მარჩინას, — სკეებავს,
 და მოყლე ხანშია — შოებში გამომეუბას.
 აწ დაუნდობელ მზეთა მას შემბეცდისაც,
 და დაქრლასა მან ლუბემს, მქამლებია ესაც.

ლიქვორი:

ხევერიანე ურუშამის ამა,ახე ვიქვათ, "მოკლე პოემაშიგ"
 უკვე იგრძნობა მიხი ხხვა დექხთა "არა-ფრადიციული" ხეილი,
 რომელიც მკიხველთა უმრავლებიმიხათვის, როგორც ეს კერძი
 ხაუბრების ღრის მყანველმობა და მყანველება, - "მიუღებელი"
 თუ "გაუგებარია".

ამიგომ, ვფიქრობ, ხანამ პოეზ ხევერიანე ურუშამის ამგვარ
 დექხებზე გავეჩნილიდეთ, — შევეხიო ზიგირთ ე.წ-დ "ახად
 ხეილია" თუ მიმართულბათა პოეტიის განხაკუთრებულობას,
 რაც დამახახიათებელია ჩვენი ხაუკუნის ღილ პოეზების თუ მწერ-
 დებისათვისაც. გავეცანო რა ხევერიანე ურუშამის დექხებზე,
 უნებლიეთ, მიმაგონდა დადაიბმი, ერთი ახალი მიმართულბა
 არა მარჯო დიფერაფურაში, რომელმაც თავი იჩინა ევრიკაში
 პირველი მხიფლიო იმის ღრის.

ლიქტორი II:

დალაიში - ლიტერატურულ-მხატვრული რევოლუციური მიძრაობა ^{ყოფილი} ^{სურდა} ^{როგორც} პროფესორი იმისა და მანამდეღვე ცივილიზაციის
წინააღმდეგ, - მთელი ე.წ-ლი ბურჟუაზიული კულტურა დაენგრია და
ხახანდელი გაეხადა, ხოლო ამ "ნანგრევების განმედი" შემდეგ,
ახალი კულტურა "თავიდან" შეექმნა. დალაიში წარმოიშვა პირველი
მხიფილი იმის წინააღმდეგ მიმართული ხაპროფესორი მიძრაობა.

თვით ხიფყვა "დალა" = dada ფრანგულია და, შავშვერი ენით, ნიშნავს
"ხის ცხენს", შავშვის ხათამაშის, და, შვიძღება, შავშვის პირველი
ბგერას "ლა-ლა". ^{Hugo Ball} შავშვი ^{Voltaire} შავშვი, 1916 წელს, ციურისში, გახ-
ბნა "ვილფერის კაბარე" = "Cabaret ^{როგორც} დალაიხების თავ-
შეხაყარი აღვილი, რიქვილი, ამავე ღრის, "გამიფენის ლექანი" იყო.

დალაიხების პირველი ჯგუფი ეკუთვნოდა ემი ჰენინგს, რუმინელი
^{Tristan Tzara} ^{Marcel Janco} ^{Richard}
ფრისხან ღარა და შარხელ იანკო; გერმანელი შვერალი რიხარდ
^{Huelssenbeck} ^{Hans Arp}
პიულშენბეკი, ღირიკობი და მოქანდაკე შანს არპი და ხხვები.

შანს არპი ახე განხაშღვრავდა დალაიშის რაიშანს:

	"დალა არის ურწმუნოთა აჯანყება ურწმუნოების წინააღმდეგ.	
	დალა არის ღფოღვა რწმენის აკენი. დალა არის შიშლი ხამყარობი	
	აშროვნებოთ ბრყვივი გღწმარეებისაღმი."	

"ვილფერის კაბარე ში" კი, "ბრუისფული" (bruire = "ხმაური") მუხი-
კობ გავიღებოთ, დალაიხების "ხიმულღხანურად" წარმოადგენდენ შიშობის
ნაწარმოებებს, რიქვილი მხებგეპოლა ბგერების, ხიფყვებისა და
წინააღმდეგების ნაგლეჯებისაგან ღოღიკური ურთოღოობის
გარეშე; და ამგვარი ღეკვამაციით ხურდათ აშროვნებოთ ქაოფერი
თანაგანლაგებოთ განხახიერება. ამგვარი გამოხახვის შეგავლენა
გაძლიერებულ იქნა გამიფენებით კოდაყური, კუბისფული და იფაღიღი
ფუფურისფების ხურაოებოთ თვით კანღინხვისა და შიკახის შიგბეროთ
ფიღიების რათვილი.

შორი: დალაიხური დახები შექმნა ნიუ-იორკში, 1915 წლიდან,

"გაღერა ხელოვნება" "Galerie Stieglitz" Marcel Duchamp
მარსელ ვუბამპის,

Francis Picabia

მხატვრისა, ლა გრანსის პიკაბიას, ფრანგი მწერლისა და მხატვრის,
მეთაურობით. პირველი კუბიზმიდან და ფუფუნობიდან მივიდა დაღ-
იზმამდე და ნიადაგი მიამზალა ხერეალიზმისათვის, ხილი მეორე,
იმპრესიონიზმის გარდაღების გზით, მივიდა დაღიზმამდე.

დაღიზმური დაჯგუფება შეიქმნა აგრეთვე ბერლინში, 1918 წლის შემ-
Richard Huelsenbeck John Heartfield
დეგ, რიხარდ ჰიულენბეკის (მწერალი), ჯონ ჰერტფილდის (გრაფიკოსი),
George Grosz
გეორგ გროსის (მხატვარი) და ხელების მინაწილეობით. დაღიზმური
დაჯგუფებები შეიქმნა აგრეთვე ვენაში და ჰანოვერში.

დაღიზმური მუხიკი ყველაზე უფრო ფიქსირი წარმომადგენელია შ.ი.
ფონ ლერ ვენზე.

"ქართული ხატკოთა ენციკლოპედია" კი, განმარტავს რა დაღიზმის
რამბას, - ვფიქრობ, მეგნებულად, გვერდს უვლის, თავს არიღებს
დაღიზმის რამბის, მრწამხის განმარტებას, როცა წერს:

ლიქსირი - II:

დაღიზმის (ფრანგ. dadaisme < dada -
ხის ტყე; გადატანით წამოწელო-
ბით - ბავშვური ტიტონი), მოღერისტუ-
ლი მიმდინარეობა სახით ხელოვნებასა
და ლიტერაში 1916-22 წარმოიშვა 1916
ციურისში I მოღერი იშმა მიწაწილე
ქვეყნების ემიგრანტ ინტელექტუალებში. მ-
ის წარმომადგენლები იყვნენ ფრანგი მხ-
ტვრები მ. ბლეზანი, ფ. პიკაბია, გ. არსი,

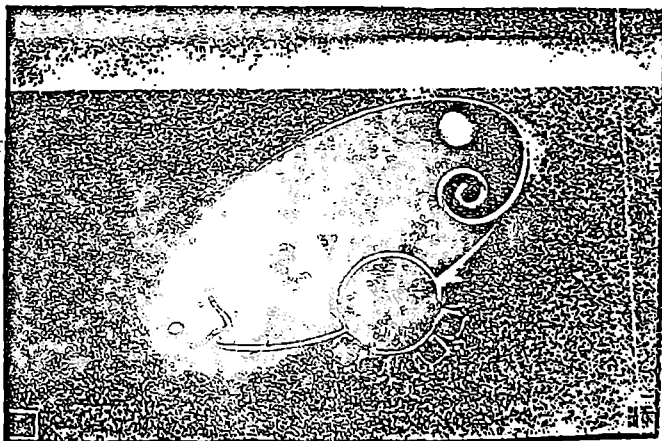
გერმ. მხატვრები მ. ერანტი და კ. შუტე-
რსი, ფრანგი (წარმოშობით რუმინელი)
პოეტ ტ. ტარა, ვერმ. პოეტ რ. შიულ-
ნგეტი, რუმინ. მწერალი მ. ანკოუჩი-
სკი, რუმინ. I მხატვარი. იშმა უფრო
დღი, როგორც აღმზანის ქვეყნობით
ინსტიტუტის გამოღერის საშუალებას
ისინი აკრობოღერ ციურისის კაბარე-
ში და აწყობდნენ სკანდალურ გამო-
ღერებს, ამპროვიზებულ სექტალებს.
მოღერებზე გამოქონდათ ალოგიური წამ-
მუღერები (საშმი წამარებული კოლო-
სკილის ბორბალი), ფსეღოტტ. ნახა-
ბი, მშობთვეითი საღერის კომბინაცია
ტოლოზე მიმარებული საღანი (ყოლაღ)
პოზიაში მიმაროაღღერ ბგერებისა
სტატების უაზრო შეთანხმებას 1916-
ციურისში, გამოღერი დაღიზმური

ნალი „კაბარე ვოლტერი“ („Cabaret
Voltaire“). იშის შემდეგ ჯგუფი დაშ-
და. 1919 ტ. ტარა საფრანგეთში გადაღი,
და და სათაღერი ჩაუღდა აბსოლ. დაღი-
ტების ჯგუფს (ა. ბრეტონი, ლ. არაგონი
და კ. ელიუარი შემოქმედების პირველ
პერიოდში, გ. რიბონ-ღესეტი და სხვ.)
როე სეღმე აღმზან „დაღს“ და ფრან-
ღებს - „ლიტერატურა“ („Littérature“
„პროვერბ“ („Proverbe“), „კანბიბალ-
 („Cannibale“) და სხვ. მათი პროგრამის
მიხედით, ხელოვნებას არ ეკისრებო-
სოე. ფუნქცია. გერმანიაში მ-ის ჯგუფი
ჩამოყალიბდა ბერლინში (1917 - 20)
კელნი (1918-20) და ჰანოვერში (1919)
ამათგან მთაღარი იყო ბერლინის ჯგუფი
რ-ის გამოქვეღმასე მოღერარისზმისა და
ბურგ. წყობის წინაღღდე ზოგჯერ ანა-
ქისტული პროტესტის მასითა ქიღრ-
20-იან წლებში საფრანგეთში მ. შ-
ღერწა სოფრეალიზმს (რ-მაე შეითება
მ-ის მარღერალბობა), ხოლო გერმან-
აში - ექსპრესიონიზმს „აოღერ-დაღ-
ისტების“ წარმომადგენელთაგან ზოგს
კემირი განეღება მ-ის უღღობასთან ლ-
რეე. პროღტ. ხელოვნების პოზიციებზე
გაღიღდა (გრაფიკოსი გ. გროსი, პლა-
ტისტი ჯ. მარტუღილი).

"ქართული ხაზჭოთა ენციკლოპედიის" ამ სტაფიაში არაფერია ნათქვამი იმის შესახებაც, საერთოდ, არხეზობდა დადაიხტური მიმართულება ქართულ ღიჭურაჭურაში თუ არა. ამის შესახებ ხაინტურეხია პოეტ სევერიანე ურუშაძის ძმის ნიკო ურუშაძის 1982 წლის 4 აპრილის წერილი, რომელშიც იხ, სხვათა შორის, წერს:

"1920 წელში ჩვენშიაც იყვნენ დადაიხტები სიმონ ჩიქოვანის გარშემო; ეხენი იყვნენ ჯანგო ლოღობერიძე, რომელიც აქ, პარიზში ხწავლობდა, შემდეგში დახვრეტილი; აგრეთვე გიორგი ნოშაძის უმცროსი ძმა, სპარსული ენის მცოდნე, იხივ შემდეგში დახვრიტებ. ამ ჯგუფს ეკუთვნოდა აგრეთვე კოლაუ შენგელია, დიდი მეტიჩარა კაცი, ჩემს პარტიიდან, ვიცნობდი, შემდეგში კინორეჟისორი. ამათი

"égrése" "მჩიეველი" = "თანამებრძოლი" იყო ვინმე კადანდაძის ახული, არა დღევანდელი კადანდაძე, რომელიც უღაუოლ ნიჭიერი პოეტი და იმავე დროს პახუხისმგებელი ქართული მანდილიხანი. ეს ჯგუფი მოავრობამ, 1921 წლის დახახრულს, კანონის გარეშე გამოაგხადა". ახე წერს ნიკო ურუშაძე თავის წერილში დღევილი (პარიზი), 1982 წლის 4 აპრილი.

დავით კაკაბაძე - 1925 წ. გეტუნის ლეონს ოზუნებერგის გალერიაში, პარიზში.

ლიქტორი:

ხამაგირორდ, ხელმ მაქვს მირიან აბულაძის ნაშრომი - "ლიტერატურა-რულ მიმდინარეობათა იხტორიიდან მეოფე ხაუკუნის ქართულ მწერლობაში", გამოცემული თბილისში, 1977 წელს, რომელშიც გაშუქებულია როგორც ავტორი წერს, "ციხფერი ყანწერის" ლიტერატურული ჯგუფის, "კორპორაციის იელურ-ორგანიზაციული კრიზისი და ლაშლა".

"ციხფერი ყანწების" პოეტური ორლენი, როგორც მისი მიმდევარნი თავიანთ თავს უწოდებლენ, შეიქმნა 1915 წელს ქუთაისში. "1915 წელს - წერს ჭიციან ჭაბიძე ("რჩეული", თბილისი, 1960 წ., გვ. 24) - მე და ჩემმა მეგობრებმა - ხაქართველს ახალგაზრდა პოეტებმა - ქუთაისში ჩამოვაყალიბეთ პოეტების ხიმბოლისტური ხკოლა უცნაური ხახელწოდებით 'ციხფერი ყანწები'". ამ ორლენში გაერთიანლენენ პაოლი იაშვილი, ჭიციან ჭაბიძე, ვალერიან გაფრინლაშვილი, კოლაუ ნაღირაძე, ივანე ყიფიანი, ხანლრო ცირევიძე და ხხვები. 1918 წლიდან მათ შეემაჭა გიორგი ლეონიძე, ხერგო კლდიაშვილი, რაყლენ გვაჭაძე, შალვა აფხაიძე, შალვა კარმელი, ნიკოლოზ მიწიშვილი და ალი არხენიშვილი. "ციხფერი ჩანწების" ლიტერატურული ხკოლის მხატვრული გავლენის ქვეშ, როგორც მირიან აბულაძე წერს, იყვნენ ლელი ჯაფარიძე, ლალო მაჭავარიანი, გრიგოლ ჯაფარიძე, გრიგოლ ცეცხლაძე, ვიქტორ გაბეხვირია, ლილი მეუნარგია, ლევან ახათიანი, რაულ გოგობია და ხხვები (გვ. 6-7).

ლიქტორი - II:

"ციხფერი ყანწების" ორლენი, როგორც შემდეგ მირიან აბულაძე წერს, მის წინამორბედალ თვლიდა ფრანგ ხიმბოლისტებს ბოლლერს, ვერლენს, რემბოს; ეს მიმართულემა "ლაიბალა" 1886 წლის 18 ხექტემბერი, როფა ყან მორეახმა (!) გაბეთ "ფიგაროს" ფურცლებზე დაბეჭდა ხიმბოლიზმის მანდიფეხტი, რომელშიც ჩამოყალიბებულია ამ

ლიტერატურული მიმართულებების ეხთეციკური ხაფუძველები. და მე-19 ხაფუძუნის მეორე ნახევრის ფრანგული ლიტერატურის ამ "არარეალის-ფურ მიმართულებას", მირიან აბულამის აზრით, "ახახიათებდა უკი-ღურები ინლივიღულიზმი, მიხვიღიზმი, ლეკაღენფური განწყობიღებუ-ღი, ხიმახინჯის ეხთეციკა..." (გვ.5). ხიმბოღიზმი კი, მირიან აბულამის აზრით, ყოფიღა "კაპიფალიზმის ეკონომიური ფორმაღიღი იმ ხფადიღის პირმემო, როღვა იგი იმპერიიღიზმი გადღაღის" (გვ.9). ხოლო ამ "ღაწყვეღიღი პოეფების" (ხფეფან მადღარმე) - შარღ მოღღურის, პოღ ვერღენიხა და არფურ რემბოს წინამორბეღათ ჩათვიღიღა "ამერიკეღი მიხფიკოხი და ლეკაღენფი პოეფი" - ეღგარ პი, რომეღ-მაღ ღიღი გავღენა მოახღინა მათზე.

რად შეეხება თვით ხიმბოღიზმის რათმახ, ამის შეხახებ მირიან აბულამე ამბობხ, რომ ხიმბოღიზმხ, როგორღ რეაღიზმიხა და ნა-ფურაღიზმის რეაქციახ, ახახიათებხ"ანფიღემოკრატფიზმი, პრინციპი - 'ხეღვენება ხეღვენებინათვის', რეაღური ხინამღვიღიღან მოწყვე-ფა, კახფურობა, ანფირეაღიზმი, იროციონაღიზმი, ლეკაღენფიზმი, ფორმაღისფური მიღბანი, ბოჰემური არფიხფიზმის განწყობიღებუღი, ურბანიზმი, ანარქისფული ბუნფარობის განწყობიღებუღი და, ზოგჯერ კი, ხოციღღურ ინღიფერენფიზმიამღე მიხული აპოღიფიკურობა..." (გვ.12).

რად შეეხება "რეაღურ ხინამღვიღიღან მოწყვეფახ", ხეღ ცოფა, ეს ღებულემა შეწინააღღმღეგება ფრიღრის ეწგეღის ცნობიღ აზრხ, რომ - მომყავხ ციფაფა - "ადამიანის ფვიღში ბუნღოვანი აზრვიღ კი მიხი მაფერიღღური, ემპირიულად განხაზღვრული და მაფერიღღურ ცხოვრებახთან ღაკავშირეღული ცხოვრების პროციხის უციღობო ხეღღიმაფებია" (K.Marx, F.Engels: Über Kunst und Literatur, Berlin, 1949, S.4). და თუ ეს ღებულემა მიხაღებია, მაშინ არა მარფო ხიმბოღიხეღების, არამეღ ქართვეღი "ციხფურ ყანწეღების" "ბუნღოვანი აზრვიღ კი" იმ მღგომარეობის ანარეკლად უნღა ჩაითვადოხ, რომეღიღ ხეფვეღა იმ ღროხ ხაქართვეღოში. ამღენად, წინახწარ-ღამზაღებულღი-შეხეღუ-

მუხუდლად განხაზღვრულ ხიმბოლოებს, ვთქვათ, ლაიფმოცივი რიხარდ ვაგნერის ოპერებში. ხიფყვი და ანბანი ხიმბოლიურ-ფიზიონომიური ხახიათი მოხანხ, მაგალითად, იეროგლიფები.

- II: ენება ხიმბოლიზმი, როგორც ლიტერატურული მიმართულება, პირ-
ვლად ყ.მორემ(J. Moreas) იხმარა, ბოლდერიხ, ვერლანის, რიმბოს, St. Mallarmé
მაღარმეხ ღირიკის განხაკუთრებუღობის ახახახავად. მიღღ რა მიმგი გერმანულ რომანფიზმიღან(ნოვალის) და ანგღ-ხაქხონურ ღამწერღობიღან(ე.ა.პო), და გავემიჯნა რა შეგნებულად ნაფურა-ღიხფურ რომანხ, ხიმბოღიხფეპი მიიხწრავფოღენ მხოფღიიხა და ხუღის ხაიღუმღოღმანი შეხანღომი გავეხადათ პოღიით, რომეღიფ, შეზღულუ-ღი ხაგნომრივობის ნაფვღად, ირეაღურ(არარეაღურ) აფმოხფეროხ ქმნის და მიხი ხეღვანური მრავაღმნიშვნეღობით უფრო მკოთხვეღის ხუგეხფიურ მიმღებღობაზე, ვიღრე გავეპიოთობაზე ზემოქმეღებახ ფღიღობხ. ახე გამიყენებული ხიმბოღეპი უკვე კი აღარ მიუთიოთე-ზენ ხაერთოღგახხაგეპ, ფნეპით ნათელ იღეახა და წეხრიგზე, რო-გორფ ეხ არის "ფრადიფიულ" ღიფერაფურაში, არამელ თავიხუფღად გამოთქმული"ხურათოვანი", ხშირად მეფაფორული ნიშნეპია ანაღოგიი-ხათვის ხაგნებხა და ხუზიქმურ განწყომიღებახ შორის, გონებრივ ქმეღებათა ღამაზული მხვეღობიხათიხა და ფრანხფეღენფუროპიხა-თვიხ, რომღის აზრი ხაიღუმღოღებაში როგორფ ახეთშია, და ამახგარ-ღა, განხაზღვრული, ხშირად ფარიეღღი რჩეზა. ენა ღაშღიღია მიხი ახოფიადიური შეგავღენის ძაღებად, რომეღიფ, იხევე როგორფ მახ-ში არხებული ყღერადიპითი ძაღები, ღექეხის აზრის პირვეღადი გან-მხაზღვრეღია; ხიფყვი და აზრის ურთიეროთბის ამგვარ შეზრუნე-ზახ, პირვეღის ხახარგებღოღ, ხიმბოღიზმიი ახაზუთებხ "წმინდა პოღიის" = *Poesie pure* თეორიით. წინაღაღებაში ხიფყვათა თანა-მიმღევრობის და კღახიკური მეფრიკის ღაშღა "თავიხუფაღი ღექეხით" = *"vers libre"* - ხიმბოღიურ და ხაიღუმღოღებოთოფულ ენო-ზრივ მაგიურობახ ამაღღებხ. ხიმბოღიზმის ყვეღაზე უფრო რამიყაღიბე-ღული

თორია მოგვცა რ.გილმა (R.Ghil-K.Guilbert),
 რომელმაც შეიმუშავა გვერდობა და რიგობის თეორია. რ.გილი, ხხვა-
 თა შორის, ილაშქრებდა ინტუიციონალიზმის წინააღმდეგ, რაც, უთუოთ,
 არხეპიოთად განხხვაველბა ქართველ ხიმბოლხხტთა ურბანნიზაციონბაგან.
 (J.Moréas: Les premières armes du symbolisme, 1889; St.Mallarmé:
 Divagations, 1897; G.Kahn: Symbolistes et décadents, Paris 1902).

მაგრამ იმის უარყოფაც არ შეიძლება, რომ მოღერნული ხელოვნეობიბა
 და ლიტერატურის არა ერთი წარმომადგენელი ხოფბახ ახხამდა არხე-
 პულის დანგრევას, ანტირეალიზმს და "დალუპეახ" = "ხიკველიხხაგ" ვი.
 იფაღიელი ფუფურიხხტი ფილიპო მარინეტი, მაგადიოთად, გლილობდა
 გამოქწვია ხაზოგადლობრივი შიკვი, როფა ამშობდა:

"ჩვენ გვხურხ დავანგრეოთ მუჰეუმეში, მიბლიოთეკეში და ვიბრმი-
 ლოთ მორალბიბის, ფემინიზმიხხა ლე ყველა უფლიტყარული დარჩიბის
 წინააღმდეგ". დადაიხხტთა "მანიფესტო-ში", პირველი მხოფლი იმის
 წინა პერიოდში, ხხვათა შორის, ნათქვამია:

"ჩვენ გვხურხ ხოფბა შევახხათ იმხ, მხოფლიოხ ამ ერთად-ერთ
 ჭეშმარიტ შიგიენახ..."

Founded by the Italian poet Filippo
 Marinetti, Futurism tried to shock.
 "We will destroy museums, libraries
 and fight against moralism, femi-
 nism and all utilitarian cowardice,"
 an early manifesto shouted. "We will
 glorify war, the only true hygiene of
 the world..."
 That was before World War I.

ლიქტორი:

იფაღიელი მწერალი იღბერტო მორავია, ხხვათა შორის, ამშობდა:

"იღმაშფრენი შამბარა, რომელმაც მე მიბგი მიმეხ, იყო იხ,
 რახხაგ ლხხოვებხიხთან ვებდავ ქმებებამი: **ჩანყი**
 და იღფაგება დანგრევიოთ". (Alberto Moravia, in: "S.2.",
 27./28.Nov.1982, S.14 . Enzo Siciliano: "Alberto Moravia,
 vita, parole e idee di un romanziere").

გიომ აპოლინერი, 1917 წელს, მის პიესას "ფერეზიას მუძეები" აძლევს ქვეხათაურს-"ხურეალისფერი ღრამა"-, მიუხედავად იმისა, რომ თვით ხურეალისფერი მოძრაობა უკვე კიდეც არ არსებობდა.

ფურნალში-"შეუღრეველი"-ვი იბრძვის ამ ფერმინის დაცვინათვის და, ხხვათა შორის, წერს: (Guillaume Apollinaire. "L'Intransigeant"): "აღამიანს როცა ხიარულის წაბაძვა ხურდა, შექმნა გორბალი, რომელხაც არავითარი მხგავხევა არ უქონდა ფეხთან. ამით აღამი-ანმა, მისი ხურვილის გარეშე, შექმნა ხურეალიში".

Figuroa

პაბლო პიკასო: "ფიგოროა"-1972 წელი
Pablo Picasso: "Figueroa", 1972 - Photographe André Morin
20, rue Ernest-Cresson, Paris 14^e

ლიქტორი - I:
=====

"აბხურღული თეატრის მამა" ოიუენ იონეხვო კი ამპიობს:
"ჩვენი ღიღი წინაპრები არიან ხალომო, ხოფოვე უიღიპობ

მეფეთი, შექსპირი; ყველაზე უფრო შექსპირი, რომელიც მის
მაკბეთს აღაპარაკებს: მხოფლიო ზღაპარია, მოთხროპილი ერთი
ხელეღიხაგან, ხავე ხმაურობითა და ცოფიანობით, აპრიხა და
მნივმნელიობის გარეშე. ამგვარი ჭეშმარიტებანი, დახმენს იონეს-
კო, - იხეე მოგვადინა 'აბხურღელმა თეატრმა'... (Eugène Ionesco:
"Tod, Liebe, Staunen"; 1n: SZ - 20.11.82).

ხიკვლილი, ხიყვარული, განცვიფრება,ჯანყი, დანგრევით აღფადება,
ოძის ერთადერთ ჭეშმარიტი პიგიენად წოდება. ყველაფერი ეს
ხომ არ არის"მიძინებულ ხაზოგადოებაში" შოკის გამოწვევის
ხიმპოლო?... მუზეუმების, ბიბლიოთეკების დანგრევა ხომ არ
უნდა იქნას გაგებული იხე, რომ თანამედროვე ლიტერატურას, თა-
ნამედროვე ხელოვნებას არ შეუძლია დღევანდელი მხოფლიობის ახახვა
იხეთი ხერხით თუ ხერხებით,როგორითაც თავიანთ ხანას ახახავდენ,
ვოქვათ, შოთა რუხთაველი, ჰომეროსი თუ ლეონარდო დავინჩი?.."მუ-
ზეუმების დანგრევა" ხომ არ ნიშნავს იმას, რომ ლეონარდო დავინ-
ჩის, ვოქვათ, "მონა-ღიშას" ადგილი უკვე პიკასოს "გერნიკამ",
ჰომეროსის "ოდიხის" ადგილი კი ჯეიმს ჯოისის "უღიხემ" დაიკავა?..
განა არხებული "აკადემიური" მხატვრობისა და ლიტერატურის კანონ-
ზომიერების "დანგრევის", "განადგურების" გარეშე შეხამლებელი
იქნებოდა იგივე "გერნიკას" თუ "უღიხეს" შექმნა?..
მერმეთ: ვოქვათ" "ხიკვლილი"!.. ეხეც "ხიმპოლიურად" არ უნდა
იქნას გაგებული, ვინაიდან შემოქმედლის(მწერალის,მხატვარის)
"შინაგანი წვა", შემოქმედების პროცესი"ხიკვლილ-ხიგოცხლის"
განუწყვეტელი პროცესი არ არის?.. ვითომ ყოველი პოეტი, ყოველი
შემოქმედი მოგებული მხატვრული ნაწარმოების პროცესში "იწვევა"
და მიხი დამთავრებისთანავე არ "კვდება", რომ დიონიხობავით
"იხეე-განცოცხლეს"; იხეე ახალი მხატვრული ნაწარმოები შექმნას,
შემდეგ იხეე "მოკვდეს", და ეს "ხიკვლილ-ხიგოცხლედ" არ არის
ხელოვანის შემოქმედების განუწყვეტელი პროცესი?..

ლიტერატი - II:

ამდენად, ვითომ უნიადაგოა, ვთქვათ, პაოლო იაშვილის მიერ 1916 წელს ყურნაღ "ცისფერ ყანწებში" მოთავსებული ამ ლიტერატურული ხელოვნების დეკლარაცია - "წინათქმა", რომელშიც ის უარს ამბობს "ძველ წრადიციულ" გამოსახვებზე და დასძინებს, რომ "ჩვენ გვხურს შექცენათ გაუგებარი და ხაოცარი ხიფყვები?," (მ.აბულაძე, იქვე, გვ.17). ფრიციან ფაბიძე კი გაბუთ "გარაკადში", 1924 წლის 6 იანვრის ნომერში, ხხვათა შორის, წერდა:

"...ხხენება იმ ორდენის, რომელხანც ჰქვია 'ცისფერი ყანწების' მძობა, მეგობრობა, რომელხანც შეადგენდენ 13 კაცს და იხფორიულ ანალოგიით, როგორც 13 ახირიელმა მამებმა ხაქართველში დათუხეს ქრისფიანობა, იხე 'ცისფერ ყანწებმა' ნამდვილი პოეზია..."

ღ "ძველის დანგრევა" რომ, ქართული კლასიკური ლიტერატურის უარყოფას კი არა, ახალი გამოსახვითი გზების ძებნას ნიშნავდა, ამის დახადახფურებლად არ გამოდგება იმავე ფრიციან ფაბიძის და მისი მეგობრების მიერ ეროვნული ლიტერატურის დაცვა?..მაგალითად, ფრიციან ფაბიძე გაბუთ "გახფრიონში" წერდა:

"ვაყა მოცემულია როგორც მთა, როგორც მზე, როგორც პლანეტა, იხ აუცილებელი პოხფულაფია პოეზიის...პოეფები მახ გრძნობენ, როგორც ადამიანი მზეხა და დმერთხ...ვაყა-ფშაველა არახნდროხ არ დაბერდება პოეზიისათვის..." (გვ.19).

და თუ "ხაერთოდ, ხიმბოლური აზროვნება კაცობრიობას განვიოთარების ყველა ხაფხურზე ახახიათაბდა და ახახიათებხ", როგორც ამახ წერს მირიან აბულაძე (გვ.20), მაშინ რაფომ უნდა ყოფილიყო "დაგმოპილი" "წიხფერყანწელების" ხიმბოლური შემოქმედება ხაერთოდ?..

ლიტერატურული მიმდინარეობის ახე ხელაღებით "დაგმოპა" იმ დროხანც კი "მიხაღები" თუ "მიულებელია" მისი მხაფვრულიღღური მრწამხი, უმეგრება არ არიხ?.. და თვით ცღები, ექხპერიმენტები იმ მიმართულებით, რომ შექმნილ იქნახ "ხაოცარი ხიფყვები" აპრიორი=წინდაწინვე უნდა იქნახ უარყოფილი?..

ლიქტორი:

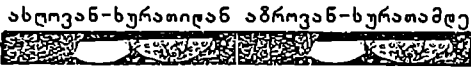
ხიმშოლის ვ.პოფმანიხეულ განხაზღვრას თუ მოვიყვანოთ, მაგალითად, "1.იგი არის შინაგანი ხიფყვა გარეგან ხიფყვაში. ამაში იგულისხმება ის, რომ ხიფყვის ხაერთოდ მიღებული ვაგება თავისთავში მალავს გადაჭანითი აზრის შეფარულ ეფექტს...

2...ხიმშოლი არის ექო,მინიშნება,მითითება,..

3....ხიმშოლი წარმოგვიღგება...'რეალობათა' ცოცხალ გამოხატულე-ბად...

4.ხიმშოლის გააჩნია უხახრულოდ მრავალი მნიშვნელობა...

5.ხიმშოლი ჩაზინდელთა უკანახკნელ ხიცრმემლე..."(გვ.23-24).

Vom Abbild zum Sinnbild

ლიქტორი:

"ორთიღოქხი ხიმშოლისცი პოეტი" "ციხფერი ყანწებისა" ყოფილა, რიგორც მინიან აბულაძე წერს, ვალერიან გაფრინდაშვილი,რომლის მხოლოდ იმ "ნაწყვეტებით" უნდა ღავ-კმაყოფილდეთ, რომელიც მოყვანილია მირიან აბულაძის აღნიშნულ ნაშრომში.

აი ნაწყვეტი "ღაიხების" პოეტური ციკლიდან ლექსი"თუაჭრის ფარ-ღა":(გვ.30).

ლიქტორი - II:

ისევ ღაისი მომეღინა როგორც იღბალი,
ისევ ღაისში ღაეინახე ავი ღანღები,
ჩემს საღღეგრძელოს წითელ თასით სვამს პანიზალი:—
გიჟი ოცნებით უფსკრულისკენ კვლავ ღაქანღები.
ფარშაენგებმა ღამიჩ·ღილეს ცის საყვამლეით,
თითქოს მაჩაბელს ღაქებენ კვალგაღაქარგულს.

ფირუზის ფაშად წამოიჭრა თვითონ პამლეტი,
კლექის ასული მიესალმა რაინდს აქარგულს.
თოვლის რაშებზე თეთრ ნაბადით ჩინვისხანები
მართავენ ტურნირს და არ მოსჩანს იქ შელიზანდა.
სალამოს გზებზე ჩერდებიან ბნელ შრისხანებთან
და იგონებენ ქართველებს ამაყ მიზანთა..

ღიქვორი:

ვაღერიან გაფრინდაშვილის ღექსში - "ბოჰემის მონოლოგი"-, ჩემი
აზრით, ნაგუდისხმევია ღიონისხური თვითმკვლელობა და იხევ-დაბა-
ღება, ე.ი. პოეტური შემოქმედებითი პროცესი. აი ეს ღექსიც: (გვ.35).

ღიქვორი - II:

სამარცხინოა პოეტისთვის სხვა კარიერა.
გა და თვითმკვლელობის.
არა მსურს ვიყო ვიქტორ ჰიუგო, ან აკაკი,
მე შირჩევნია დავიღუპო, როგორც ბოჰემა,
სამარცხინოა პოეტისთვის სხვა კარიერა
გარდა სიგიყის.

არა მსურს ვიყო ბედნიერი, როგორც გოეტე.
მე შირჩევნია დავიღუპო როგორც როლინა.
სამარცხინოა პოეტისთვის სხვა კარიერა
გარდა კლექისა!

დღეგრძელ მალარმეს შირჩევნია ისევე ლაფორგი.
პოეტისათვის მე ვიწამე ეს კარიერა:
სიგიყე, ჰლეკი და თვითმკვლელობა,
სალამი შენ — ტროტუარის პოეტო!

შენ გეუთენი თვითმკვლელების დინასტიას
და შენი გუარი რაინდული არის — ლოზინსკი.
სამარცხინოა პოეტისთვის დიდი წიგნები,
დიდი სიცოცხლე!

უთუოდ ჰქონდა ბუასილი ფაუსტის ავტორს.
ზე ვესალმები დღენაკლულ პოეტებს.
მე შინდა კიდევ ჩამოვთვალო ეს სახელები:
ფერარ დენერეალ, მორის როლინა, ტომას ჩატერტონ,

ვიულ ლაფორგ, ლორტუეაზონ, კრისტოფორ მაზლო,
გრიშა აბაშიძე!
კარგია მარტოობის და ლოთობის:
გოი ედგარი ნახეს ქუჩაში
მთვრალი და მომაცვდავი.
და ესეც იყო — ხარაკირი.
მე მეჭაერება პოეტისთვის რამე ხელობა.
მისთვის ვიწამე სამუდამოდ ეს კარგია
სიგოე, ქლეტი, ზოგოვლი და თვითმკვლელობა!
სიკვდილი იყო ამ ღუელში შეი ბარიერად!

ლიქტორი:

და აქ მაგონდება, პავლიცემულო მხმენელებო, გალაქციონ ცაბიძის
ღეჭი - "პოეზია - უპირველეს ყოვლისა!", ვინაიდან - თუ ამ ღეჭის
"იდეოლოგიურად" მივუდგებით - დაუშვებელი უნდა იყოს რწმენა "პო-
ეზია - უპირველეს ყოვლისა!" მაგრამ მოვიხმინოთ ეს შესანიშნავი,
აწ უკვე კლასიკური ღეჭი, როგორც ხხვა მრავალი ღეჭი ამ დიდი
პოეტიკა:

ლიქტორი - II:

აკოზია — უპირველეს ყოვლისა!

სული გვეონდეს უსპეტაკეს თოვლისა!
მეგობრებო, სიკვდილამდის მეჭნება
მხოლოდ ერთი სიხარულის შეგნება:
პოეზია — უპირველეს ყოვლისა!

თავდადებულ ბრძოლებისთვის ნახევარ
გზად დაღლილი არვის არ უნახავარ,
მარად მანთებს შუქი სვეტის ცხოვლისა:
პოეზია — უპირველეს ყოვლისა!

სიკვდილივით მარადია სურვილი
მთელი ქვეყნის სიმღერებით მოვლისა —
ყველაფერში შუქით შემობურავი:
პოეზია — უპირველეს ყოვლისა!

თუ სამშობლო მინც არ მომეფეროს,
მე მოკვდები, როგორც პოეტს, შეპყდრის:
სიმღერები ხალისის და ბრძოლისა,
პოეზია — უპირველეს ყოვლისა!

ლიქტორი:

იხილავს რა "ციხფერ ყანწელუბის" ორღენის ფორმიხა და შინაარ-
ხის ერთიანობის, ჰარმონიულუობის ხაკითხს, მირიან აბულაძეს მო-
ყავს ციციან ცაბიძის შემღეგი აზრი:

"ხიმბოლიშმის, როგორც ფორმის გაღმერთუბის გაგება, როგორც
პრიმაფი 'როგორიხა' 'რაბე' - გაუგებრობაა. ამგვარი დახმა ხა-
კითხის მიუღებელია, რადგან იგი გულისხმობს განცალკავებახ იქ,
ხადაც კონკრეტულად არხებობს მხოლოდ ერთიანობა. მაგრამ ფორმახ
უნდა მიექცეს დიდი ყურადღება".

მირიან აბულაძის აზრით კი ფორმიხა და შინაარხის ერთიანობა მხო-
ლოდა რეალიზმის მეოოლი ყოფილა. ხიმბოლიშმში კი- მიხი აზრით -
"ფორმალიშმი ხაცხებით დახაშვებიაო"(გვ.77). ვფიქრობ, ხადაცო
არ უნდა იყოს ფორმიხა და შინაარხის ერთიანობა ყოველი ხახიხა
და ყოველი ხანის მხატვრული ნაწარმოხისათვის ხაერთოდ. რაც შეე-
ხება "ფორმალიშმს" ახეთი რამ ხაერთოდ არ არხებობს, არა მაფო
ჩემის აზრით: "ფორმალიხურ" ფორმახ, ეს უჯიშო გამოთქმა რომ
ვისმარო, მაინც უნდა გააჩნდეს "შინაარხი", ვინაიდან ფორმა
შინაარხის გარეშე ხაერთოდ არ არხებობს, ვინაიდან ფორმახაც
გააჩნია თავიხი"ფორმალური შინაარხი".

ლიქტორი - II:

ყურნალ "ციხფერი ყანწელუბის" ფურცლებზე დიბეჭდა ლექხები "იხე-
თი მწერლებიხა, რომლებიც - მირიან აბულაძის აზრით - არ შედიო-
დენ ყანწელთა ლიტერატურულ კორპორაციაშიო"(გვ.78)ახეთები ყო-
ფილან გალაქციონ ცაბიძე, იოხებ გრიშაშვილი, და ხხვები. ვითომ
ამა თუ იმ ლიტერატურული მიმართულების "წევრობაა" უფრო მნიშვნე-
ლოვანი თუ თვით მხატვრული ნაწარმოები?.. - გალაქციონ ცაბიძეხ,

მაგალითად, "ნინფერ ყანწებში" გამოუქვეყნებია ორი ლექსი - "მთა-
წმინდის მთვარე" და "ლურჯა ცხენები". თუმცა გამოთქმა "ლურჯა
ცხენი", "ლურჯა ცხენები" პოპულარული ქართული გამოთქმაა, მაგ-
რამ, როცა ხაქმე ეხება მოღერნულ მხატვრობასა და ლიტერატურას,
უნებლით მაგონდება მოღერნული მხატვრობის ერთი დიდი კორპორაცია,
რომელიც 1911 წელს, ლეკემბერში, ჩამოყალიბდა გერმანიაში(მიუნხე-
ნი) "ლურჯი მხედრის" = "Blauer Reiter" "ლურჯი ცხენოსნის" ხაბელწოდებით, რომლის
ფუძემდებელი იყვნენ ცნობილი მოღერნული მხატვრები ვ.კანდინსკი,
ფ.მარკი, გაბრიელა მიუნცერი და ა.კუბინი. "ლურჯი ცხენოსნის"
კორპორაციას შეუერთდნენ შემდეგ პ.კლექე, ა. მაკე და ხხვეპი. და
ეს ხაბელწოდება - "ლურჯი მხედარი" წარმოიშვა ამავე ხაბელწოდებ-
ის აღმანახის ყლიხაგან, რომელიც დახატული იყო თვით ვ.კანდინსკის
მიერ(1912 წ.). "ლურჯი ცხენოსნის" თუ "ლურჯი მხედრის" მი-
მღევარნი განხაკუთრებთ უთანგრძობდნენ ფრანგულ კუბიზმს და
გლილოდენ ხელოვნების განახლებას" მიხი ხაფუძველებიდან. ზო-
გიერთები კი გაჰყვენ კანდინსკის "წმინდა აბხუარქიის" გზას.
(ბროკვაუზ, ტ.2, გვ.798). და ვითომ მხოლოდ შემთხვევითია "ლურჯა
ცხენებისა" და "ლურჯი ცხენოსნის" აღმოცენება ფორმალურ-მი-
ნაარხობრივადან? თუ ამ ლექსში უფრო მეტი "მოღერნიშმია" ჩათეხი-
ლი, ვთქვათ, "ხიშმარიან ჩვენებთ - ჩემი ლურჯა ცხენე-
ბით ჩემთან მოეხვენებთ"?.. აი ეს ლექსიც:

ლიქტორი: ლურჯა ცხენები

როგორც ნისლის ნამქერი, ჩამავალ მზით ნაფერი.
ელვარება ნაპირი სამუდამო მხარეში!
არ ჩანდა შენაპირი, ვერ ენახე ვერაფერი.
ცივ და მიუსაფარი მღუმარების გარეშე.

მღუმარების გარეშე და სიცივის თარეში
სამუდამო მხარეში მხოლოდ სიმწუხარეა!
ცუხლი არ კრთის თვალბში, წეხბარ ცივ სამარეში.
წეხბარ, ცივ სამარეში და არც სულს უხარია.

შეშლილი სახეების ჩონჩხიანი ტყეებით
უსულდგმულო დღეები რიბან, მიიჭარიანი
სინზარიან ჩვენებით — ჩემი ლურჯა ცხენებით
ჩემთან მოესვენებით! ყველანი აქ არიანი

იქარიან წამები, მე კი არ მენანება:
ტრემლით არ ინამება სამუდამო ბალიში;
გაჭრა ვნება-წამება, როგორც ლამის ზმანება,
ვით სულის ხმოვანება ლოცვის სიმბურველეში.

ვით ცეცხლის ხეტიალი, როგორც ბედის ტრიალი,
ჩქარო გრავინეა-გრიალით ჰქრიან ლურჯა ცხენები!
ყვავილნი არ არიან, არც შეება-სიზმარია!
ახლა კო სამარეა შენი განსასვენება!

რომელი სცნობს შენს სახეს, ან ვინ იტყვის შენს სახელს?
ვინ გაიგებს შენს ძახილს, ძახილს ვინ დაიჯერებს?
ვერაივინ განუგეშებს საოცრების უბეში,
სძინავთ ბნელ ხეულებში გამოუცნობ ქიმერებს!

მხოლოდ შუქთა კამარა ვერაფერმა დაფარა:
მშრალ რიცხვების ამარა უდაბნოში ღელდება!
შეშლილი სახეების ჩონჩხიანი ტყეებით
უსულდგმულო დღეები ჩნდება და ქვესკნელდება.

მხოლოდ ნისლის თარეშში, სამუდამო მხარეში
ზევით თუ სამარეში, წყველით შენაჩენება,
როგორც ზღვის ხეტიალი, როგორც ბედის ტრიალი,
ჩქარი გრავინეა-გრიალით ჰქრიან ლურჯა ცხენები!

496

დიქტორი - II: ისამ ლურჯა ცხენები

(ნაწილი ლექსიდან „ფეფია“)

ცხენთა შეჯიბრებაზე ჩემი ლურჯა ცხენები
ჰქროდნენ უმეორებელ და ფერადი ქარებთან.
იყვნენ საუკუნენი, მაგრამ მე ვიხსენები
გაფრენილი პირველი წუების ნიაგარებით.

— ეწუხვარ: ერთადერთი ვარ და ზეცაზე წერია
ჩემი გზა და ახალი ღალის კართაგენები...
ბედი ქროლის გარეშე ჩემთვის არაფერია,
ჩემთვის ყველაფერია ისევ ლურჯა ცხენები.

ჰე, მერნებით გაფრენილს ქარი დამედევნება
ძახილით: „გალაქტიონს!“ და სწუჯრია მივნება —
სადაც ახლა ჯვარია და გვიანი მტყენები,
იქ უკვდავი მაგის მარმარილო იქნება.

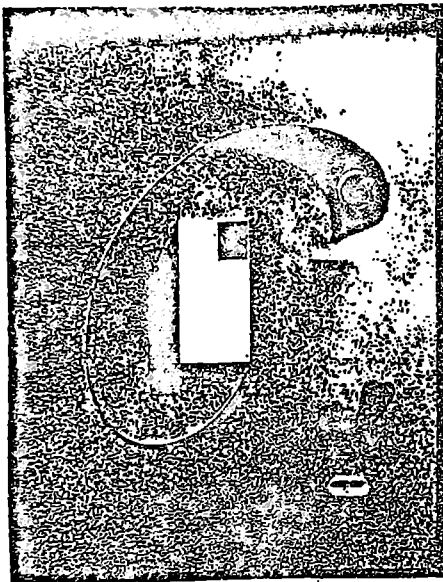
რამდენი ქარაიანი, მთებზე გადაშართული,
გაიშლება გამრუდები მღვრიე უდაბნოთის...
არაფერი არ არის ჩემში არაქართული,
ძაფი ნერვის არ არის ჩემში არაპოეტის.

ო, რამდენი დაცხრება შორს ვერმკერეტი თვალები,
რომ მარად იმარჯვებენ, იღუმალი მშვენიებით,
ლექსთა შეჯიბრებაზე მხოლოდ ინტეგრალები,
ცხენთა შეჯიბრებაზე — ისევ ლურჯა ცხენები!

1966

ლიქტორი:

ამიჯომ იყო, რომ - როგორც ფიციან წამბიძე წერდა, გალაქტიონ
წამბიძეს "ყველაზე მეტად ეწყობა ხიმბოლიშმიხაყენ გადახრა.
'მე და ლამე' გვიჩვენებს, რომ მიხი ხული უძიროდ ღრმავა..." (გვ.75
აი ეს ლექსიც:

დავით კავაბაძე
1924 წ., პარიზი

ლიქტორი - II:

მე და ლამე

ახლა, როცა ამ სტრიქონს ვწერ, შუალაშე იწვის, ღნება,
სიო, სარკმლით მონაქროლი, ველთა ზღაპარს შეუბნება.

მთვარით ნაფენს არეშარე ვერ იცილებს ვერცხლის საბანს.
სიო არხევს და ატოკებს ზემს სარკმლის წინ აისამანს.

ცა შტრედისფერ, ლურჯ სვეტებით ისე არის დასერილი,
ისე არის სავესე გრანებით, ვით რითმებით ეს წერილი.

საიდუმლო შუქით არე ისე არის შესუნდრული,
ისე სავესე უხვ გრანობებით, ვით ამ ლამეს ზემი გული.

ღიღი ხნიდან საიდუმლოს მეც ღრმად გულში დაეატარებ,
არ ვუმელავენებ ქვეყნად არვის, ნივისაც კი არ ვაკარებ.

რა იციან მეგობრებმა, თუ რა ნაღველს იტყვს გული.
ან რა არის მის სიღრმეში საუკუნოდ შენახული.

ვერ მოპარავს ბნელ გულის ფიქრს წუთი წუთზე უამესი,
საიდუმლოს ვერ მომტაცებს ქალის ხვევნა და ალერსი;

ვერც ძილის დროს ნელი ოხვრა, და ვერც თასი ლვინით საცხე-
ვერ წამართმევს მას, რაც გულის ბნელ სიღრმეში მოვათავსე.

მხოლოდ ღამემ, უძილობის დროს სარკმელში მოკამკამემ,
იცის ჩემი საიდუმლო, ყველა იცის თეთრმა ღამემ.

იცის — როგორ დაგჩიი ობლად, როგორ ვეწე და ვეწამე,
ჩვენ ორი ვართ ქვეყანაზე: მე და ღამე, მე და ღამე!

1913

ლიქტორი:

ამგვარად, "ციხეერ ყანწებში" კორპორაციის მიხია იყო და დარჩა
ბრძოლა ეპიგონური და მანაღური პოეზიის წინააღმდეგ, და ამ ორდ-
ნის თავშეხაყარი "ღუქანი" გახდა "ქიბერიონი", რომელიც თანამედ-
როვე ხელოვნებისა და ლიტერატურის ხავეანდ იქვა ათიან-ოციან
წლებში. 1921 წლიდან, ხაქართველოში ხაბჭოთა ხეღიხუფღების გამარ-
ჯვების შემდეგ, - წერს მირიან აბულაძე - დარჩყო ციხეერი ყან-
წების ლიტერატურული ჯგუფის იდეოლოგიური და მხატვრულ-ესთეტიკური
პოზიციების შერყევა. ახალმა რეალურმა ხინამღვიღემ ხულ ხხვა
ამოცანები დააყენა ქართული მწერლობის და, კერძოთ, ყანწელთა
წინაშე". როგორც ვხედავთ, მირიან აბულაძე იძულებულია არ აღ-
ნიშნოს ის ფაქტი, რომ 1921 წლის თებერვალ-მარტში ხაბჭოთა რუ-
ხეთის წითელმა არმიამ იარაღის ძალით დარჩყო დამოუკიდებელი
ხაქართველო და ამით მისპო არა მარტო ხაქართველოს დამოუკიდებ-
ლი ხახელმწიფობრივობა და ქართული ხაღხის ხუვერენობა, არამედ
პარტული კონტროლის ქვეშ დააყენა ლიტერატურა და ხელოვნებაც.
ამას მოყვა ის, რომ, წარმოიდგინეთ, თვით პოეტი ვაღერიან გაფრინ-
დაშვილიც კი იძულებული გახდა შეექმნა ისეთი ლექსები, როგო-
რიცაა "ღენინი", "კომუნარებს", და ხხვა. "1925-26 წლებში, წერს
შემდეგ მირიან აბულაძე, ვაღერიან გაფრინდაშვილი უკვე ხაბოლოდ
წყვეფხ ყოველგვარ კავშირს ხიმპოლიხურ პოეზიახთან..."(გვ.64).

ლიქტორი II: "pays des chimères"
ხხვათა შორის, "ქიშკრების ქვეყანას" უწოდებს ხუენდალი (Stendhal =
Henri Beyle. "SZ", 22./23.I.83) იფალიას, რაც, "მოღერნული" ლიქტორა-
ფურის თვალბაზრიხით, იმითაა ხაყურადღებო, რომ იგი შემოქმედები-
ხას ვი არ კმაყოფილდება "ამბავის" (Geschichte, Story, Plot) მარტო
"მოთხრობით", არამედ ამახთანავე ამ "ამბავს" განუწყვეტლივ გან-
მარტვხ და კოხხვის ქვეშავ ვი აყენებხ. აქ ის უკვე ტოვებხ "ტრა-
ლიციული რომანის" პირდაპირხაზოვანი მოთხრობის ხტოლხ, რაც მე-20
ხაუკუნის 40-იან წლებში "ახალი რომანის" *nouveau roman*- ხახელწო-
ღებოთ ხდება ცნობილი. ერთ თავის 1804 წლის ნაწერში ვი, ეხება
რა "თხრობის ტექნიკას", ხუენდალი, ხხვათა შორის. წერხ:

"აღამიანი ფიქრობხ გაცილებოთ უფრო ჩქარა, ვიღრე ღაპანაკოხხ.
წარმოიღგიწეთ აღამიანი, რომელიც იხე ჩქარა ღაპანაკოხხ, როგორც
ფიქრობხა და გრძნობხ; და წარმოიღგიწეთ, ეხ აღამიანი იღაპარა-
კებხ მთელი ერთი ღლის განმავლობაში ყველაფერ იმას, რახავ ის
ფიქრობხ და გრძნობხ; და წარმოიღგიწეთ ამახთანავე იხიც, რომ
მას ყავღეხ ამ ერთ ღღეხ უჩინარი ხუენოგრაფი როგორც გამცილებე-
ლი, რომელხავ ეწებოღა უნარიანობა იხე ჩქარა ეწერა, როგორც ის
თვოთონ ფიქრობხა და ღაპარაკოხხ. და ახღა წარმოიღგიწეთ, ხუენო-
გრაფი აღნუხხავღა ჩვენი აღამიანის გრძნობიერებოხა და აზროვნე-
ბის ყვეღა გვალეზალბაზხ და ამის შემღეგ მოახღენღა მის ფიქხავ-
იას ჩვეულებრივი ანზანოთ; ამოთ ჩვენ მივიღებღოთ ხრული ხახიათის
ხურათხ, ერთაღერთ ღღეხ, და ეხ იქნებოღა მისი იხე მხგავხი, რამ-
ღენაღავ ეხ შეხაძღებღელი ხაერთოღ" (Ibid.).

აქ ვი ხუენდალი წინახწამეყვეღღური ინტოიციოთ აღწერხ ჯეიმხ
ჯოიხის "უღიხეხ", რომელიც, ზუხტად ერთი ხაუკუნის შემღეგ, 1904
წლის 6 ივნისხ, ხწორედ ერთაღერთ ღღეხ აღწერხ აწ უკვე "ღეგენღა-
რული" ღლოპოღღ ზღემის ცხოვრებაში, და არა მარტო ამ აღამიანის,
არამედ მთელი თანამღღროვე ეპოქის "ხრული ხახიათის ხურათხ" იძ-
ღევა.

ლიქტორი - II:

ეხება რა "ციხეური ყანწების" ე.წ-ლ "ილერ-ორგანიზაციულ კრიზისსა და დაშლას"(გვ.147), მირიან აბულაძეს მოყავს შალვა აფხაიძის, ყოფილი ციხეურყანწელის, ე.წ-ლი "კრების ოქმი", რომელიც გამოქვეყნებულა "მნათობის" 1960 წლის ნომერში. როგორც ჩანს, "ციხეური ყანწების" კორპორაციას მიუღია 1931-32 წლებში(!) დადგენილება, რომ ეს -

"ლიტერატურული ჯგუფი აღიარებს, რა:

1.რომ მისი სახელწოდება და ლიტერატურული პრაქტიკა(პირველი პერიოდი - 1916-1923) აღნიშნავდა ობიექტურად წვრილ-ბურჟუაზიულ-ნაციონალისტურ ბაზაზე აღმოცენებულ ეხთეციკურ-ინდივიდუალისტურ იდეოლოგიის გამოვლინებას.

2.რომ საქართველოს ოქტომბრის მიერ შექმნილმა და შემდეგ გარღმავებულმა გიგანტურმა ხოციალურმა გარდაქმნამ ჯგუფის მერმინდელ პრაქტიკას ნაწილობრივ მისცა ახალი შინაარსი.

3.რომ თანამედროვე რევოლუციური პერიოდის შინაარსის მისაწვლელად....'ციხეური ყანწების' განვლილი იდეოლოგიურ-მხატვრული გზები დამკვლევადი და უვარგისია.

აღგენს:

"გაუქმებულ იქნას "ციხეური ყანწების" ლიტერატურული ჯგუფის არსებობა..."

ლიქტორი:

ყურნალ "მეოცნებე ნიამორების" 1919 წლის პირველ ნომერში კი შალვა აფხაიძემ გამოაქვეყნა ხელოვნება "ქართული პოეტიკის პერსპექტივები", რომელშიც ის ახამართლიანად, 1917 წლის თებერვლის რევოლუციას, რომელმაც დაამხო ცარიზმი, ეროვნული და ხოციალურ-პოლიტიკური თავიხუფლების დახაწყისდათვლის, რახანც მოყვა საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობისა და ხუვერე-

ნობის აღდგენა 1918 წლის 26 მაისს. "საქართველომ ნახა თავი-
ბი თავი და პოლიტიკურ აღორძინებასთან ერთად დაიწყო ქართული
ხელოვნების რენესანსიც. საქართველომ უნდა დაიპყვიდროს თავი-
ბი თავი კულტურულად. შემთხვევითი არაა, რომ განთავისუფლე-
ბულ საქართველოში ხელოვნების რენესანსის ხადავე ახალმა შკო-
ლამ - სიმპოლიზმმა დაიკავა ხელში. უნივერსალურად განვითარე-
ბული საქართველო რუსთველის მოწყვეტილმა სიყვავამ დაავგირგვი-
ნა. ასეთივე გვირგვინით უნდა შეამკოს განთავისუფლებული სა-
ქართველო ახალმა შკოლამ - 'სიმპოლიზმმა'" ("მეოცნებე ნიამორე-
ბი", 1919, ნომ.1, გვ.9).

"შაღვა აფხაიძის ეს მოხაზრებანი მიუთითებენ როგორც მის,
ავტორის, ასევე ციხფერ ყანწელთა ლიტერატურული ჯგუფის მწე-
რალთა მხჯელობის უმწიფრობაზე პოლიტიკის ხფეროშიო", წერს
მირიან აბულაძე, რაც, უთუოთ, მასაც არ ხჯერა, მაგრამ იძუ-
ლებულია დაწეროს, რომ მიჩქმალის დამოუკიდებელი საქართველოს
დაპყრობა ხაბჭოთა რუსეთის მიერ, და ამით ქართული ლიტერატურ-
რის თავისუფლების შებოჭვაყ.

ლიქტორი - II:

ამგვარად, ათიან და ოციან წლებში ქართული ლიტერატურა არ
ერიღებოდა ახალი გებების ძებნას, ახალი გამოსახვითი ხაშუა-
ლებების დანერგვას ჩვენს ლიტერატურაში. ფიციან ჭაბიძე, რო-
გორც ჩანს, თავიბი ცნობილი ლექსების ციკლში "დადაისფური
მადრიგალები", ხფაფიაში "დადაიზმი და ციხფერი ყანწები"
აპირებდა დადაიზმის რაობის ხაფუძვლიან განხიღვახაც, ვინაი-
დან, როგორც მირიან აბულაძე წერს, "...ეს წერილი წყლება
იქ, ხაღაც დადაიზმზე უნდა დაიწყოს მხჯელობა" (გვ.113).
მაგრამ არა მარტო თანამედროვე ხელოვნებახა და ლიტერატურახ

ადეკვითა თავისუფალი განვითარების გზები, არამედ თვით ხელოვანები და პოეტები იმხვევრპლა ხაქართველოს დამპყრობე-ღმა უნხო ძალამ. ხაკმარისია მოვიგონოთ ჭინიან ჭაბიძის, პაოლო იაშვილის თუ მიხეილ ჯავახიშვილის პედი, თუმცა ეს უკანახკენე-ლი ციხფერყანწელთა ორღენს არ ეკუთვნოლა.

ღიქტორი:

ამგვარად, დადაიშმი, მოღეორნული ღიჭერაჭურის მრავალი მი-მართულეპა, როგორც მირიან აბულაძის ნაშრომიდან ჩანს, ხა-ქართველოში არხეპობლა, თუმცა ეს ნაწარმოებში, ვთქვათ, ჭი-ნინან ჭაბიძის "დადაიხჭური მადრიგაღები" ჩემთვის ხელმისაწ-ვლოში არ არის.

ღიქტორი - II:

დადაიშმს არ შეუქმნია თავისი ხაკუთარი მიმართულეპა ხე-ღოვნეპაში, არამედ გამიიყენა ხეღოვნეპის ყველა არხეპული ანჭი-ნაჭურაღიხჭური გამიხახვის ხერხეპი, რომ მოხეღინა მისი: აბჭურღული მხოფღხეღვის მანიფეღხეღია, რაც იხევე ახღის ღვახ კათიღკურ მის-ჭიღიშმთან, როგორც ნიჭიღიშმხა და ხეკჭიღიშმთან.

დადაიშმის მნიშვნეღეპა მღირე არ არის თანამღღერივე=მიღღრ-ნულ ხეღოვნეპაში. - ღიჭერაჭურა-მუხიკა-მხაჭურიშა-კინიფიღმში. ნერიეღაღიხჭური რიშანი, მაგაღიოთღ, თვით მიღღრნული რიშანის მამა-მთავრის ჯღიმშ ჯოიხის ჩათღიოთ, უკვე იყენეპს გამიხახვის "ხი-მულეხანურ მუღიღს". ხაჭრანგეოში დადაიშმიღან წარმიღეპა ხურეღაღი-შმი; გერმანიაში დადაიშმმა, განხაკუთრეპიო მხაკჭრიშახა და ღიჭე-რაჭურაში, გმა გახხნა ე.წ-ღ "პიპ-არე" = POP-ART = პიპულიარული ხეღოვნეპის, ღიჭერაჭურაში "აბხურღულ თეაჭრისხა" და "აბხურღულ მწერღიშისხაკენ."

ღიქტიორი:

"აბხურლული თუაფრის მამამჷ-ოიჷენ იოწეხვიმ-მამალითარ, 1952 წლის 9 მარტს, გახაუპრეპინხას ღიუხელღორგის ღრამაფულ თუაფრში, - მისი რწმენა განმარტა ახე: ხინამღვიღე ვი არ არის რუაღიხფურია, არამღე რუაღიხფურია მეფაღიოიკურია. იონეხვიმ ამრიო, ხინამღვიღე, მხიღღგაფეპის თანახმად, არარუაღურია ღა ხადგომღიბხ წარმოდგენა- იმამი რიმ მეიკრახ, ღღევენღელ აღამიანხ ავღია მარტოიბა. განუწყვეფული მკღაუო კინფაქტო ხაღხის მახამი ამწეღღბხ აღამი- ანის ხეღვახ. "გაუმარტის ჯგუფხ რიგორფ ინღიწიღღემღის ერიოპახ;,- ძირხ მახა!"- წამოიხროღა ღიშუნგი იოჷენ იონეხვიმ.

ღიქტიორი - II:

ჷან-პიღ ხარტრის ამრიო, აღამიანხ მეუძღია ნამღვიღ არხეპიბა- მღე,ე.ო.თავიხუფღემამღე მხიღღ მამინ ამადღღეხ, რიფა იხ აბხურღიბახ, რიმღის ნაყოფიერეპის აღაგმვა მახ არ მეუძღია, არაფრის(არარაიბის) იღქიო უპახუხეძხ, რიხ გაამრემა მხიღღღ აღამიანხ მეუძღია. მიუხეღღავათ იმიხა, რიმ აღამიანხის მიქქე- ღღმა,იბიქქეფური გაგეპით, უაბრია, აღამიანმა თავიხი-თავი თვიოინ უნღა მიხაშიხ. მემღგომი განვიოთარეპის პრიფეხში, თა- ვიხუფღემა მექქმის აქტიური ჷუმანიშმის ხაფუძვეღღ("ყოფიერემა ღა არარაიბა",1943). "ეხ მხიფღიი - ამბიბხ აღბერ კამიუ - თავიხთავად არ არის გინიერი"("ხიხიფიხის მიოიხი",1942). გხოვერეპის აბხურღიბის მარწენეძღეღა პირვეღი ღა მეორე მხიფ- ღიი იმეპიხა ღა აფიმური ბიძმის ხამინეღღმანი, რამაფ მხაფურე- ღი გამიხახვა იპივა ე.წ-ღ აბხურღულ თუაფრში,რიმღის ღრიხ ხეღ- ნამე აბხურღული=უაბრი=მეუხაბამი რამ ხეღმა,რიმღის ღრიხ ღია- ღიგოფ აბხურღული ღიღიკითაა მექქმნიღი; ამ გშიო აბხურღულ თე-

აწარს ხერხ ხინათელ მიფინის გამოქუდა მღვიმარკობას, რომლის აზრისაგან გამოფიჭულ ხამყარიში ის იმყოფება. ამ გზით აბხურ-ლული თუაწრი უპირისპირდება მიხილ წარაკვირმკური, მარონენჭული, უაზრი მოვლენების ახახვით წარღვიულ ფიქილოვკურ^რ და ილუპიის თუაწრს (A. Jarry: "Ubu roi", 1897; G. Apollinaire: "Les mamelles de Tirésias", 1918; E. Ionesco: "La cantatrice chante", 1950; S. Beckett: "En attendant Godot", 1952; etc.).

ი: გზა, გამიხახვის ხერხი "ახლიდან აღეგორიამდე" იხვევ მრავალ-ფენოვანი და მრავალხახვიანია, რეგირე თვით წახურება. მაგრამ მიმღება (მკითხველთა, მხმენელთა, მნახველთა) ღლი ნაწილის "ღამნეულიობა" (პროფესიონალი?) ის იწვევს, რამ აწვარ ამწვარწვლულ, ე.ი. "არა-ახლიებურ" გამიხახვებში, "მისუწვეულ მიმღებობათვის" გაუგებარია ფორმა-მინარხი-გამოქება.

ამიგომ, რემის აზრით, მიმღებმა იხვევ უნდა "იხწავლი" "ახლიდან აღეგორიამდე" მიმართული გამიხახვის "ანბანი", რეგირე მან იხწავლა ღამწერლობით ანბანი, რამ წაკითხის, აღიქვას ღიწვრატურული ნაწარმოები . გამიხახვის ამგვარი ახალი გებობს, ხერხების შექმნის აუღიღებლობა წარმოშვა თვით ღიწვრატურად და ხელივებამ, ვინაიდან ანჭაკური ბერძნული, შუახახუენების, რენეხანის, ე.ი. ანჭაკური ვლახიური ღიწვრატურისა და ხელივების თუ ახალი ხანის ვლახიურების ხელითა და ამით ნაწარმოებთა "ახლური ხერხით", ე.ი. "წამამვი" შეუძლებელია შეიქმნას თანამღერივე, აწომური და გამომთვლელი მანქანების ეპოქის შეხახვივის მხატვრული გამიხახვა, მხატვრული ნაწარმოები. და ვინაიდან დაწერილი ხიფცივის, მეფეველებითი ხიფცივის, ფერისა და ფორმის, ნიჭების (მუხიკის), "მოძრავი ხერათების" თუ "სქვნი-კური მუხიკის" გამიხახვათა შეხამებლობანი განუხამებლად, ადმათ, ამით აიხხნება ის ღაწვი, რამ თანამღერივე ღიღინ-ფაფებმა ღიწვრატურისა და ხელიწვემამი, ღამ გავმა, მივხემი, უიხხმა, ქაუნღმა, ხგრავინხვიკი და ხხვა მოღაღმა "ახლიდან

მოითხოვს, რომლის ღრობ ახახული გამიხახვა ხაგან-მოვლენაში იმდენად იჭრება, რომ მიმღები, მეფ-ნაკლებად, ერკვევა მიმწოდებლის(ხე-ლოვანის) მხატვრული გამიხახვის შინაარს-ფორმა-გამოთქმაში. ამხტრატულად პოეზიისა და ხელოვნების ყველა ხელო და ხერხი კი - იმ ღრობად, როგა ხაგნების თუ მოვლენების "ნაგლეჯებს", "ნამხხვრეებს" იყენებს, ცოქვათ, ვამლი პიკახის" გერნიკა") მოითხოვს "აქციურ" მიმღებს. ერთი მაგალითი: ამხტრატულად პოეზია ენის კონკრეტულ მატერიალურ ხახიათს ეყრდნობა, რომლის ღრობ ხიფყვებისა და ბგერების(ახოების) ხივრცოვანი განლაგებითა და დანაწილებით, ე.ო. კონხტრუქციით, წარმოიშობა მათი კონკრეტული მატერიალური არხებობა იმავე ხივრცეში, რაც მკოთხელებ(მიმღებს) ხამუალებას ამღებს, მწერლისხაგან(მიმწოდებლხხაგან) არჩეულ ხი-ფყვათა და ბგერათა ხტრუქტურაში ხხვადახხვაგვარი ამრის შთანერ-გვა შეხმდობს, მიხინჯის. აქ მწერალია "თამაშის-მიმწოდებელი" ("Spielgebender"), ხოლი მკოთხეული "თანა-მოთამაშე" ("Mitspie-ler"). მართალია, ამგვარი "კონკრეტული პოეზია" ექხპერიმენ-ტალურ ხფერის ვერ გამორდა, ვინაიდან შეუძლებელი გახდა ენის ე-წ-ლი" აფტომიზაციით" და წმინდა ერობრივ მახალაში ჩამალული ყლერადობითა და ურთიერობებში დამაჯერებელი პოეტური, დიფერა-ტული გამიხახვის შექმნა, მაგრამ თვით ამგვარმა ექხპერიმენ-ტებმა რომ უკვე ბეგავდენა მოახდინა, ცოქვათ, ჯეიმზ ჯოისზე თუ გოტფრიდ ბენზე და მრავალ თანამედროვე მწერალზე, ეს უკვე, ეუ-ჭვით, მხატვრული გამიხახვის ახალ ხერხთა გამდიდრებაა, რაც წინაპირობაა იმიხათვის, რომ შექმნას თანამედროვე ეპოქის მე-ხატყვისი მხატვრული გამიხახვა.

და აქ მაგონდება ქართული დიდი ხელოვანის - დავით კაკაბაძის გხოვრება და შემოქმედება:

ლიქტორი: აქ მხურს გაგაცნოთ, პაჭვიცემული მსმენელებო, ამერიკის
 =====
 შეერთებული შტატების ერთი ღილი გაზეთის "ღოს ანჯელეს ჭაიშისი"
 კორესპონდენციის - ღენ ფიშერის - ნომბა თბილისიდან, რომელიც
 გამოქვეყნებულ იქნა 1979 წლის 8-ა ნოემბერს ხსენებული გაზეთის
 ფურცლებზე:

ლიქტორი II.:
 =====

ღენ ფიშერი "ღოს ენჯელეს ჭაიშისი" 1979 წლი

8-ა ნოემბრის ნომერში ხაკმაღლ ვრცელ ნომბას აქვეყნებს ღავით ვაკა
 ბამის ჭიღოებია და შისი მუღლის - ეთერი ანღრონიკაშვილის მესახე
 ხაქართვეღის ღეღაქაღაქის თბილისის ცენჭთან ასღოს არის ხეებით
 ჩამწკრივებული ქუჩა, რომღღმღღღღ ღგას ერთი მონუმენჭი-მეგღი, რომღღღ
 ღაყინებით იგავს ერთი წმ-ი წღის ახაკში მყოფი ქვერივი - წღრს ღენ
 ფიშერი.

ეს არ არის ჩვეუღღბრივი მეგღი; ესაა აჭღელია-ხახღღ, მსახვეარ
 ღავით ვაკაბამისა, რომღღის შემოქმღღღღღ ამაკობს ღამოუკიღღღღღღ
 აწროვნების რეპუბღღღღღ. შისი ქვერივი - ეთერი ანღრონიკაშვილი -
 25-ი წღღღწაღღღ იბრძვის იმისათვის, რომ ხაერთი აღღღღღღღღღღღ
 შის გარღღღღღღღ ქმარს - ღავით ვაკაბამეს, რომღღღღღ უღსიოთში იღგა
 ბავღო ვიკახის, ჭორყ ბრაკისა და ჟან შირის გვერღღღ.

"რიგა ჩვენ წავიყვანთ ხეღღმრეღღს ქაღღაჭონ ეთერი ანღრონიკაშვილი
 თქვა ერთა თბიღღსეღღღ - წღრს ღენ ფიშერი - ორგვარი გრმნობა მიკ-
 ყრობს მღღღღღღღღ: ხიამაკუ და ხირღღსვიღღ".

ქართვეღღღ ამაკობენ იმით, - წღრს მეღღღღღ ღენ ფიშერი -, რომ
 მათი თანამუღღღღღღღ ღავით ვაკაბამის ნაწარმოები გამოუწინიღღღა,

მაგალითად, პარიზში, პიპილეს სახელობის კულტურის სახახლეში და *მს*
 "სისილე-ანონიმის" კოლექცია იულის უნივერსიტეტში ამერიკაში.
 ქართულები ღარფხენილია იმიტომ, რომ ხყადინურმა კულტურაში^მ პილი-
 ფოკამ იმდენად ვილევ არ ღაკარგა მადა, რომ აღიარებულ იქნას ღავით
 კაკაბამის ღამხახურება.

ღავით კაკაბამე ღაგმობილ იქნა 1948 წელს მისი შემოქმედები-
 ხათიკის. ის გაღაყუნებულ იქნა თბილისის სამხაყვრო აკაღემიის პროფე-
 ხორობიღან ღა გარღაიღვალა ხამი წლის შემღეგ, 1951 წელში. 1953 წელს
 ვი მოახღინეს მისი,ახე ვოქვათ, რეაბიღიყვანია, მავრამ მისი ფიღო-
 ების ნახვა შეიძღება მხიღღ მის ხაფხოვრებულ ხახღმი,
 ხაღაფ ახღა ფხოვრიბს ეთერი ანღრონიკამივიღი,მისი ქვრივი ღა ორი
 შვიღი. ღავით კაკაბამის 400-ი ფიღღებიღან შირავალი მოთავებუღია
 აქ - წერს შემღეგ ღენ ფიშერი. აქ,25 წღის განმავღობამი, მოღიან
 უფხოღი ხფუმრები ღა ათვადიერებენ ამ კერში გამიფენახ.
 ეთერი ანღრონიკამივიღმა შეენაღა ღავით კაკაბამის აფღღია ღა ხახღი
 გამხღარიყი "ხახღ-მუშეუმი", მავრამ ამის ნებაროვა მან ვერი შიღიღი.

საქართუღობს კომპარფიის ფეკახ პირვეღმა შღივანშა - წერს
 შემღეგ ღენ ფიშერი - ღაათვადიერა ხამი წღის წინათ ღავით კაკაბამის
 აფღღია-ხახღი,რამიფ შოგიეროები ხეღავღენ,რომ ეხ გამიფენა გახღებღია
 "ხახღი-მუშეუმი" შევარღწამის წყადობით.

ღავით კაკაბამისა ღა მისი ქვრივის იხფორია ნათუღს ხღის -
 წერს ღენ ფიშერი. - ხამიშრებობს. არხებობახ ყოვეღგვარი ექსფერიმე-
 ნფემიხახღმი იმ ხაშოგადღობამი,რომელშიფ ოფიფიადურ მხარღაჭკუახს
 პოუღობს მხიღღ "ხიფიადიხფური რეადიშმი".

ღენ ფიშერი შემღეგ "ღის ენჯღობს ფამისიხ" მ-ა ნოემბრის
 ნომერიში აღწერს მოკღელ ღავით კაკაბამის ფხოვრების გზახ: რომ ის
 ღაიბაღა 1889 წელს,განათღებით იყი ფიშვიკა-მათემაფიკობი, 1907-ი
 წღიღან მოღი ენერგიით ღაიწყო მუშაიბა მხაფვრიბამე, ყვეღამე
 უფრო ხაყვარღი ფიღი იყი მისთეის,მისი 1913 წელში ღახაფღი "აფფო-

პორტრეტი", 1920 წელს ღვთის კაცობაზე და მისი მკვებრები წავიღწე
პარიზში და ჩაება პარიზი

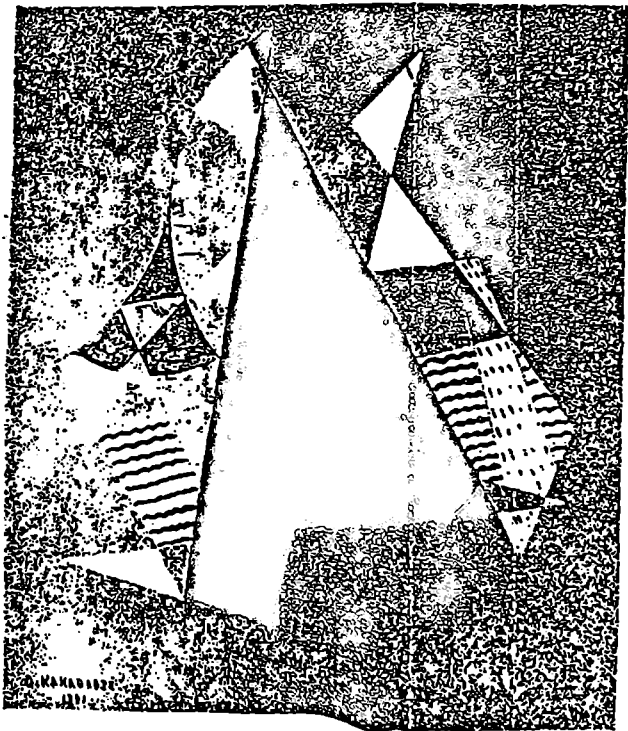
მამინდელ ავანგარდ მხატვრობის ფერხულში. "ეს იყო რაღაც ახალი და
მე არ შემიძლია უგულებელმყო იმ" - უთხრა ღვთის კაცობაზე თავის
მეუღლეს შოკვიანებთან. ხატრანგეთში ღვთის კაცობაზე ღარჩა 7-ი წელი
წალი და 1927 წელს ღაბრუნდა ხაქართველიში. მან მრავალი ხურათი და
ხაფა პარიზში, ბევრი მათგანი გაყოდა, მაგრამ ამ პერიოდში იმ ცვლილა
თავისი მხატვრობის ხელი. მან შექმნა, 1924 წელს, კოლაჟების ხერტი
მანამდე გაფრებული იყო კუბიზმით და შემდეგ შექმნა ახლით აბხურა
ფული ხურათები. "ჩვენ ქართველები თავს ვიქრდიოთ ერთად პარიზში -
თქვა მისმა ერთმა კოლეგამ იმ დროს -, მაგრამ ღვთის არახლოებს არ
გვინახავს; იმ იყო შეჯად ღკვეული".

ხაქართველიში ღაბრუნებინახს, მან 1928 წელს მოაწყო მისი პარიზე
ხანის ხურათების გამოფენა; დაიწყო ღვთის კაცობის შევიწრო
მან თავი ღაანება მსაფერობას და მუშაობდა თეატრში და ხამსაფერო ა
ღეშიაში, როგორც მახწავლებელი. იმ მის ხელოვნებას ეუბნებოდა, რომ
ექსპერიმენტები აწარმოონ ხახლში, ვინაიღან ოფიციალური "ხოციადისფერ
რეალიზმი" ექსპერიმენტებს, აბხურაქველი გამოსახვის გლით, არ ცნობს.
1948 წელს, ღა-ბოღის, იმ ღამეში იქნა, გააგღეს აკადემიიღან და რო-
გორც მისმა ქვრივმა თქვა - "ღაღა ხახლში ხანამ მოკვლებოდა!"

ხელონის ხიკვლიღის შემდეგ, მოახლინეს ღვთის კაცობის
რეაბიღიფიცია და რამდენიმე მისი ფიღი გამოფენიღია ხაქართველის
მხატვრობის მუზეუმში. ეთერი ანდრონიკაშვიღს თხოვეს ღვთის კაც-
ობის ხურათები გაღაენა მუზეუმისათვის, მაგრამ იმ ღაჟინებოთ მოიბო,
რომ მისი გარღავღიღი ქმრის ფიღელები ღარჩეს მის ხელოღა-ხახში და
ეს ხახლი გამოხხაღებულ იქნახ ოფიციალურად "ხახლ-მუზეუმად". "ჩვენ
გვხურს ეს ხახლი აფიღია გახღეს მემორიაღი - ხაღაფ იმ მუშაობდა,
ხაღაფ იმ ცხოვრობდა" - თქვა ეთერი ანდრონიკაშვიღმა. ახე წერს ღენ
ფიღერი

გაზეთ "ღოს ენჯელოს წიგნის" ფურცლებზე. მე კი დავუმაჯებლით ჩემის მხრივ, რომ დავით ვაკაბაძე, ხსენებულ ქართველ ახალგაზრდა ხელოვნებთან ერთად, 1920 წელს სახელმწიფო დაგმავნა პარიზში დამოუკიდებელი საქართველოს მთავრობამ სახელმწიფო ხელოვნებით; და დავით ვაკაბაძემ არა ^{მართლ} მრავალი თვალბანინო ფილოზოფი შექმნა პარიზში, არამედ მრავალი თეორიული ნარკვევებიც გამოაქვეყნა ფრანგულ პრესაში ხილვადებში, რომლებიც ნათელყოფენ დავით ვაკაბაძის როგორც მხატვრობა და თეორეტიკოსის განსაკუთრებულ ნიჭს.

დავით ვაკაბაძე - პარიზი

ლექტორი: ჩვენდა ხაზდენიეროდ, -როგორც ამას 1982 წლის 1-ლი ნომერი ურნადი "ხაზტოთა ხელოვნება" იცხობინება, - მიღვამა მხაჯვარ დავით კაკაბაძის შემოქმედებისადმი, ახე თუ იხე, შევვლიდა. ამას ნათელჰყოფხ ვახცანგ ბერიძის ხიყყვა, რიმელიც მას წარმოუთქვამხ ხაქართველიხ ხელოვნების მუშეუმში დავით კაკაბაძის გამოფენის გახხნაშე, 1981 წლის 20 ოქტომბერხ, და რიმელიც გამოქვეყნებულია "ხაზტოთა ხელოვნების" 1982 წლის იანვრის ნომერში. ვფიქრობ, ხაჭირთა გავენით ამ ხიყყვახ; ავადე-მიკოხ ვახცანგ ბერიძემ განახხადა:

ლექტორი:

ამ ბამოფენას განსაკუთრებულ მნიშვნელობას აქვს ეს არ არის მხოლოდ შესანაშნავე ნახატების ნაწარმოებთა კიდევ ერთხელ შოილია, მათთან კონტაქტო, რაც თავისთავად მნიშვნელოვანია ყოველი ჩეენგანისათვის. ეს არის, იმავე დროს, ზნეობრივი გაკეთილი, ზნეობრივი შავილით არა მარტო მხატვართათვის, არამედ ყველა შემოქმედსათვის; მაგალითი და გაკეთილი ხელოვნების წმინდა სამსახურისა, მტკიცე პრინციპულობისა, მისანსწარფეისა, შალალი პროფესიონალიზმისა და, რა თქმა უნდა, ღრმა ეროვნული შეგენებისა, იმით, რომ დავით კაკაბაძის შოლენიერობის საფუძველს, მისი ცხოვრებისა არის უსამშობლოს უსახლრო სიუყარულ შეადგენდა.

დავით კაკაბაძე მრავალმხრივი შემოქმედი იყო. როდესაც 1928 წელს კოტე მარქანიშვილმა ქუთაისის თეატრის ჩაუყარა საფუძველი, დავით კაკაბაძე ერთი პირველითაგანი იყო, ვინც მას მხარეში აწოდებდა, ერთი იმთავანო, ვინც ამ თეატრის სახის ჩამოყალიბებაში არტისტითი როლი ითამაშა. მას შემდეგაც, ცხოვრების ბოლომდე, იგი შუადღ დაკავშირებული იყო თეატრთან, მან დრამა კვალო

გაავლო ქართული სახატელო მხატვრობის ისტორიისში. დიდი გზად დასდო დავით კაკაბაძემ ქართულ კინემატოგრაფიას. იგი იყო მხატვარი რამდენიმე კინოფილმისა ჩვენი ეროვნული კინოხელოვნების განვითარების აღრულ ხანაშივე; მან თვითონვე გადაიღო დოკუმენტური ფილმი ქართული ხუროთმოძღვრების ძეგლთა შესახებ; მაგრამ იგი უფრო მეტი გამოუსულულად დავით კაკაბაძე შეიძლება ვთქვათ, რომ დავით კაკაბაძე სტერეოკინოს ერთი პირველთაგანია, მაგრამ მისი ეს შესანიშნავი გამოკონებაც, სამწუხაროდ, ბიუროკრატიულ ქურღმულეებში შთაინთქა.

დავით კაკაბაძე დიდხანს შოლენიერობდა სამხატვრო კვლევისში პროფესორად, ისწავლიდა ფერწერას, ხატეას, ფერწერის ტექნიკას, მუსიკას; დღესასწაულთა გაფორმებას, სათეატროდენი კორატიულ ხელოვნებას — მას შეეძლო ყველა ამ საგნის სწავლება აწოდებდა ამ დარგში მართლაც კომპეტენტური იყო; თითქმის ათი წლის მანძილზე დავითი აკადემიის პრორექტორად მუშაობდა, მან დიდად შეუწყო ხელი ჩვენი უმაღლესი სამხატვრო განათლების წინსვლას. ქართველ მხატვართა შორის ბევრია მისი მაღლიერი მოწაფე.

არა მცირე დროს უთმობდა დავითი შეტნიერულ კვლევა-ძიებას

სიტყვა წარმოთქმულია საქართველო ხელოვნების სახელწიფო უნივერსიტეტში დავით კაკაბაძის გამოფენის განხილვაში 1981 წ. 20 ოქტომბერს.

— ეს ღიღად დამახასიათებელია ამ მოახროვნე ადამიანისთვის — წერ კიდევ სტუდენტობის დროს, წამოიწყო ბეჭა ოპიზარის შემოქმედების შესწავლა, ბოლო წლებში კი სისტემატურად მუშაობდა ქართული ორნამენტის მეცნიერული შესწავლისათვის.

დასასრულ — მთავარი სწორედ ეს არის — დავითის აქტიურობა. შემოქმედის იყო, როგორც შემოქმედით და ვრატყვისა.

მაგრამ ეს მრავალმხრივობა და ფანტულბობას, მისი საქმის დაქუცმავებებს არ ნიშნავდა. პირობითი ყველაფერი ურთი გააკვეთულ ამოცანას ექვემდებარებოდა.

შეიათია ისეთი მთლიანი ადამიანი, როგორც დავით კაცბამდე იყო. მას შემთხვევითი ნაბიჯი არასოდეს გადაუდგამს. მის ყოველ მოქმედებას, ყოველ ნაწარმოებს ღრმა გაანზრება უძღოდნა. წინა რეზიანსის დიდი ასტატების მსავალად, იგი ყოველთვის ცდილობდა მოეღუნათ არსს ჩაწდომოდა, ყოველთვის კანონზომიერებას ეძებდა. მთავრებდა და შეცნეირული. აზრი მისთვის განუყოფელი იყო. ამას მოწმობს ხელოვანის შემოქმედება. ამასვე მოწმობს მისი ნაწერები. თანამედროვე ქართული მხატვრობის შესახებ. მან ყოველთვის იცოდა, რა ჰქონდა სათქმელი, რა მხატვრული ამოცანა ჰქონდა დასახული და როგორ უნდა ამოეხსნა იგი. ამიტომაც მისი ხელოვნება სიტყვაძებრივი და ბეჭდისმეტყველებლი. როგორც ყოველ ნამდვილ ხელოვანს, — სათქმელიც ჰქონდა და თქმაც იცოდა, ყოველთვის მიზანს აღწევდა, მან მიიღწია იმას, რაც მხოლოდ დიდ შემოქმედთა ხვედრისა მისი ხელოვნება ნათელი და უბრალოა, რაციონალური და პოეტურიც.

დავით კაცბამეს რთულ დროს მოუხდა ასახარებზე გამოსვლა. ეს იყო დრო ძველის რღვევისა, ახ-

ლის ძიებისა, დღლილისა, ხელოვნებაში მრავალი ახალი მიმდინარეობის, მათ შორის, შემოქმედებზე მიმდინარეობათა, გაჩენისა, ბარბოსა.

ქართულ მხატვართა შორის დავით კაცბამე ყველაზე ახლო იდგა შემოქმედებებისათან — ფურტირისზთანაც, აბსტრაქციონიზმთანაც — იგი თვითონ იყო ამ მიმდინარეობის — ერთი თვალსაჩინო წარმომადგენელია. მაგრამ ეს არა მოიდას ავილილი კაცის გატაცების შედეგი, არამედ შეგნებული, საყსებით მიზანდასახული ნაბიჯი იყო, დაკავშირებული მის ძირითად სახელმძღვანელო იდეასთან, მისი, როგორც მხატვრის, მოღვაწეობის დედამისთან: ეს დედაჩისი კა. იყო თანამედროვეობა და ეროვნულობა. მას სწამდა ეროვნული ხელოვნება სტილიზაციის გარეშე, არა ცალკეულ კონკრეტულ ტრადიციულ ელემენტთა მიბამებით, არამედ ეროვნულობის არსში ჩაწდომით; ეროვნული ხელოვნება — არა სამეზუმო, არამედ დღევანდელი დღის, მოცუ საუკუნის შესაფერისი და საკადრისი. ამით განისაზღვრება მისი ისტორიული ადგილი ახალ ქართული ხელოვნების ისტორიაში: იგი იმ თაობის კაცი იყო, რომელმაც ეს ამოცანა შეგნებულად დაისახა და ბევრი რამ არსებითი გააკეთა კიდევ ამ გზაზე.

დავით კაცბამის სახელი ყოველი ჩვენგანისთვის განუყოფელია იმერეთის ბუნებისაგან. შეიძლება ითქვას, რომ მისი პეიზაჟები არა მარტო გადმოგვცემს ჩვენი სამშობლოს ბუნებას, არამედ გვშველის კიდევ მის გავებას. სწორად, როცა გონების თვალთ გინდა წარმოიდგინო ქართული პეიზაჟი, ერთნაირი ძალით წარმოგიდგება სონამდელიუში ნანახი და დავითის ხელთ დახატულიც; და ბევრჯერ, მოგზაურობის დროს, უნებურად გაიფიქრებ ხოლმე,

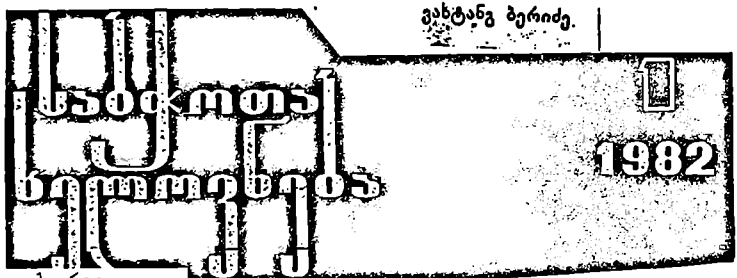
როგორ ჰკავს ეს ბუნება დავითის სურათებს, ეს ბუნება დავითის სურათებივით ლამაზიაო. დავით კაკაბაძის სურათები, შთაგონებული ქართული ბუნების მიერ, თითქოს გვერდში ამოუდგა მას, როგორც დამოუკიდებელი რამ, თითქოს გააგრძელა და გაამდიდრა იგი. დავითის პეიზაჟები იმიტომაც ინარჩუნებს ძალას და მნიშვნელობას, რომ მას აქონდა გაზოგადების უნარი. იგი კერძოსა და შემთხვევითს, კი არ გადმოგვცემდა, არამედ შთაგარსა და არსებითს, მუდმივს.

დღეს, როცა ამ გამოფენას ვხსნით, სიბარკისა და მადლიერების გრძობას ვუღიქვით დავითის დავითის ცხოვრების ბოლო წლები მიწაზე. იყო ზოგი უკანური და უმადური, არი-

ტოკოსის" მიერ მის გარშემო შექმნილი შხამიანი ატმოსფეროთი. დავითი მართალი კაცი იყო და მოღრეკა არ შეეძლო. იგი ერთბაშად გადატყდა ისე, რომ ბოლომდის მის სახეს ღიმილი არ მოშორებია.

ახლა ეს ბურუსი გაიფანტა. დავითის ადგილი და მნიშვნელობა ჩვენი ახალი ხელოვნების ისტორიაში ღირსეულადაა დაფასებული. მისი გარდაცვალების დღიდან თითქმის სამი ათეული წელი გაიდა, მაგრამ იგი დღესაც ცოცხალივით გველაპარაკება, დღესაც ბევრ ჩასმე ასწავლის მხატვართა ვახალ თაობებს. იგი მუდამ წინისკენ მომავლისაკენ გვიხმობს. ამიტომაც დავით კაკაბაძის ხელოვნება უყვარდა.

უკვდავი ხელოვნება

დიქტორი:

როგორც ავღნიშნე, მიხახაძემუდელია, რომ დავით კაკაბაძის შემოქმედება, როგორც ვახტანგ ბერიძის ხიყვიციდან ხინახ, ახე თუ იხე, "ღამუეზულია" ხაბჭოთა ხაქაროველიში, მაგრამ, როგორც ჩანს, იგივეს თქმა არ შეიძლება ხაეროთელ მოღერნული ხელოვნებისა და დიჭერაჭურის შესახებ, რამდენადაც ამის განხეა შესაძლებელია ხაბჭოთა ხაქაროველის მეტელითი ორგანოებით, რომლებიც ჩვენამდე აღწეხს.

ლიქგორი:

ახლა ვაპვიცნოთ ჩვენი, უთუოთ, ღირსი მოღერნული მხაფვირის ღავით ვავამამის ზოგორთ ღირსშეხანამინავ აზრს. მის ბიოგრაფიულ მონაცემებზე შეჩერება, ვფიქრობ, იმდენადეა ხაჭირი, რამდენადეა ხაბჭოთა ხაქაროველოში არ აღნიშნავენ, ან უფრო ხწორად, ვერ აღნიშნავენ იმ ფაქტს, რომ ღავით ვავამამე, ღალო გულიაშვილი ღა ხხვა მრავალი ქაროველი ახაღგაზრდა, ღამოუკიღებელი ხაქაროველოს მთავრობამ გაგზავნა ევროპაში ხახწავლებლად. ღა როგო ხაბჭოთა რუხეთის წიოთეღა ამამამ, ღენინის პრამენიოთ, 1921 წლის თებერვალ-მარფში ღაიპყრო ღამოუკიღებელი ხაქაროველო, ხაქაროველოს ვანონიერი მთავრობა - ნოე ყორღანიას მეოაურობოთ - იმუღებული გახღა ხაქაროველო ღაეპოვებია, ხაფრანგეთს(პარიზს) შეხიზნელოღა ღა ამოთ ქაროველ ხფულენფებს, რამდენიგ მამინ ევროპის ხხვადახხვა ქვეყნებში ხწავლოზღენ, შეუწყღა ხაარხებო ხაშუაღება, რის შეღეგად თვოთ ღავით ვავამამე იმუღებული გახღა მხოლოღ ოავიხუვად ღროს ეწარმოებია მისი შემოქმეღებოთი მუშაო-ბა პარიზში, შეექმნა შეხანამინავი ფილოები ღა ამახთანავე ღაქე-რა რამდენიმე ღირსშეხანამინავი ნარკვევი მოღერნული ხეღოვნების შემახებო.

ხეღო მაქვს, მაგალიოთად, მისი ნარკვევი "ხეღოვნება ღა ხივრეღ", რომელიგ 1926 წელს გამიხგა პარიზში. ეხება რა ხივრეღის ხავოთხს, მაგალიოთად, ღავით ვავამამე წერს:

"ხივრეღის გაღმოგება პრფყელ ზეღაპირზე ხხვა ღა ხხვა ხაშუაღებოთი ხღება: ხაზი, ფერობა, რეღიეფური გამიხახვა, ზეღაპირის გამრწყინვალეღა ღა ხხვ." "წარხულ ეპოქაში ხივრეღის შემეღენება იყო ხფაფიური, ჩვენი ღრო ვი ღინამიური ხივრეღოთ ხახიაოღება".

"ხივრეღის განგღიხათვის გამრწყინვალეღებული ზეღაპირი უფრო ძლიერი ხაშუაღებაა, ვიღრე ვღახფიური ორნამენფი, რომელიგ გამიხახავს ხივრეღს ხფაფიურ ხგერიოში". "ამრიგად, თუ ხაჭიროა ძებნა ჩვენი ეპოქის ვღახფიურ ორნამენფის შინაარხიხა, იხ წარმოღგენიღია ღი-

ნამიურ ხივრცის გაღმომცემ ხაშუალებებში - ზელაჰირის გაბრწყინ-
ვალების თვისებაში, მუშების და ხარკების დაღაგების ხახიათზე,
მისგან გამომღინარე მუქის და ხინათლის ძაღამი და იმ ფერალებში,
რიმელთაც ხირღმის გაღმომცემა ახახიათებს". კრებულში "ღავით
კაკაბაძე", რომელღც დაიბჭღა პარიზში 1924 წელს, ღავით კაკაბაძე,
ხხვათა შორის, ამბობს:

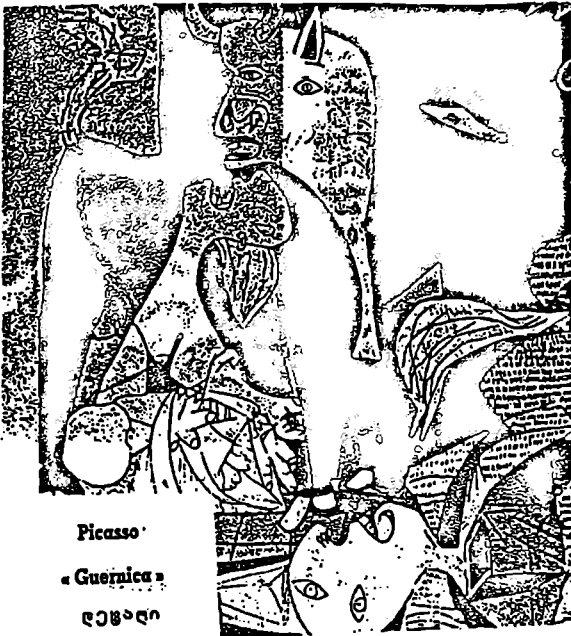
"მხიღღ კულფურულ ძაღთა განვითარღმის ღროში, აღამიანი უახღვ-
ღება ხეღვნების წმინღა ხახე...". "წარხული ღროის მხაფურული
ფორმები ხრულღით არ მუეფერება თანამეღროვე გხოვრებას". "გუ-
შინღელი ხფაფიური მხოფღიი მუიგვაღა ღღევანღელ ღინამიურ მხოფ-
ღიითი..." "წავიღა ხანა ღოკუმენფაღურ მხაფვრობიხა...". "მაში-
ნიშმის ხაგნების გქერიით მუიგვაღა აგრეთვე რვენი თვაღთხეღვეღი-
ბა. რვენი თვაღი აღარ კმაყოფიღღება იმ ხაგნებით და ნივთებით,
რიმელღიც გამონახავენ მაშინიშმის აზრს." "ღღევანღელი მხაფვრო-
ბს წარხული ხაუკუნის მხაფვრობიხაგან, უმთავრეხაღ იმით განხს-
ვავეღა, რიმ წინაღ მუმოქმეღების პროგესში უმთავრეხი აღგი-
ღი უქირა გრმნობას, ეხღა კი ამ აღგიღს იკავებს აზროვნება".
"...მეგნიერება...პიზიფიური გნებაა. ხეღვნებაც ღააღვა ამ გუ-
ნებრივ გზას და მუიოვიხა მეგნიერების ყოვეღგვარი მუოღიღი".

DAVID KAKABADZÉ
დავით კაკაბაძე

ხეღთმენეგაჰსივრსე

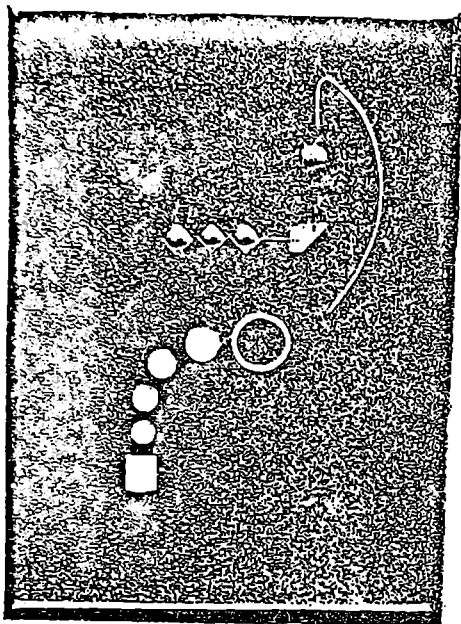
პარიზი
1926
PARIS

პროფესორი ვ. მაჩაბელი, მაგალითად, ფრანგი იმპრეზიონისტების გამოყენახთან დაკავშირებით თბილისში, 1981 წლის 4 ივლისის გაზეთ "კომუნისტში" წერდა XIX-XX ჰაუკუნეთა მიჯნის უდიდეს ძეგლებზე ევროპულ ხელოვნებაში, რომელთა წარმომადგენლებმა - მანემ, ლეგამ, პიხარომ, ხეზანმა, სიხლიმ, შინემ, რენუარმა და მომღვენი თაობამ პიკასოს ჩათვლით - უდიდესი ძეგლები მოახდინეს ხელოვნებაში და ახალი გზები გაკვადეს XX საუკუნის ევროპულ

ფერწერაში, მაგრამ არაფერს არ ამბობს ქართულ ხელოვნებზე, რომლებმაც, როგორც ნიკო ფიროსმანიშვილის მომღვენი თაობამ, განხაზღვრული როლი ითამაშეს არა მარტო ქართული თანამედროვე ხელოვნების განვითარებაში. რა თქმა უნდა, მიხი ლუმილი - ხაქარ-თველიში გაბაჟონებული იდეოლოგიის პირობებში - გახაგებია. და, შეიძლება, ისიც წინსვლაა, როცა მას მის წერილში მოყავს ბერნარ ლეშეს და ხეზანი^ბ შემდეგი აზრები:

"თავისუფალი ფერით და თავისუფალი ფორმით უღიღესი დინამიკის მიღწევა - ეს შეხედეს იმპრეზიონისცემმა". (ბერნარ ლეჟე).

ლავით კაკაბაძე - 1924 წ.

ხეივანმა კლდ მინეს შესახებ თქვა:

"მინე - მხოლოდ თვალთა. მაგრამ, დემურით ჩემო, რა თვალთ!"

ლიქტორი: ღავეზბრუნღეთ იხევე ხევერიანე ურუშადის შემოქმედღებას:
 =====
 გავეცნანი რა პოეფ ხევერიანე ურუშადის შემოქმედღებას,
 მის ქართულ ენაშე ღაწერიღ ღექებებს, ღამეზღალა აზრი: ხომ არ უნღა
 ვეპიით მისი შემოქმედღების ფეხვეპი ღღალიზმში?.. ღა აქ მხურს,
 რიგირფ მადღლითი, მოღოკონი გერმანული ღღალიზფი-პოეფის რ. პაუხ
 მანის "Optophonetisches Gedicht"
 მანის "იპფოფონეფიკური", "იპფიკურად-ყღერადი" ღექსი, რიმეღიფ
 "ხურათი" ღა "ყღერადიზბაა" ურღღიღულად. აი ეს "იპფოფონეფიკური"
 ღექსი:

კულტურის დანგრევაა; თუმცა ხაეჭვია ამგვარი "ნანგრევების გაწმენ-
ლის" შედეგად წარმოიშვას"თავიდან შექმნილი" "ახალი კულტურა".

ლიქტორი: მაგრამ არა მარტო დაღიხუერი ექსპერიმენტები, მღვდელის მხაყ-
ვრული გამიხახვიხა, უთუოთ, ხაყურაღღებო ღა, რკორცე ჯეიმე ჯოიხიხ
შემოხვევაში ვხეღავთ, ზოგიერთ მხრივ, მეფად ხახარგებღოღაა. ხახა-
რგებღო
ღა ხაქიროა, უთუოთ, გამი-
ხახვიხ ახალი ხერხებოხ, გზებოხ შემნა არა მარტო თეორიულად, არამედ
პრაქტიკულად, ექსპერიმენტულურად.

ლიქტორი - II:

მართალია, ენა გრამატიკოხ, მართღწეროხ, ხიყყვათა რიგოხ
ღაფვიხ გარეშე არ არხებოზხ. მაგრამ ამ ღა ხხვა წეხთა
"ღარღვევიხ" ან "გარღაქმეხიხ" გარეშეფ არ არხებოზხ, თუ
გნებავთ, ინღივიღუაღური მანერა, ხყიღი, რომედღიფ გა-
მობქვივიხ ხეღოვანიხ პიროვნება, მიხი გამომხახვიხ მანერა.
ვაყახ, ავაკიხ, იღიახ თუ შოთახ გამომხახვიოთი მანერა, ხყიღი
იხე ღახვეწიღია, იხე თავიხებურია, რომ მკიოხვეღი მათ ნა-
წარმოებში "ხეღავხ" ვაყახ, ავაკიხ, იღიახ თუ შოთახ.
მაგრამ თანამედღოვე აფლომურ ეპოქაში ხეღვა არა მარტო
"ფრადიფიღი" ღიფერაფურუღი თუ ღრამაფუღი გამომხახვიათა
ახალი ხერხებოხ შემნა, არამედ ამახთანავე მახობრივი კო-
მუნიკაფიოხ თანამედღოვე ხაშუაღებანი - რადიო, ფეღეხეღვა -
ახალი ენობრივი გამომხახვიხ შექმეხიხაკენ მიიხწრაფვიან.
მაგაღიოთად, კინოფიღმი "მომრავი ხურათებოთ" მეფყვიღებხ,
თუმცა იყენებხ აგრეთვე "მეფყვიღებოთ" ღა "ღაწერიღ" ენა-
ხაფ რვენხ წინგაშღიღ ეკრანზე; ფეღეხეღვიხ გამო-
ხახვიხ ხაშუაღებან "მომრავი ხურათებოთ" ღა "მეფყვიღებოთ-
ღაწერიღ" ენაა ფიხფერ ეკრანზე; რადიო კი "მხოღოღ ხმენა-
ღობოთ" = მეფყვიღებოთი ენოთ, ხმაურითა ღა მუხიკით ხაშრღოზხ.
ღა შეუღღებღია, რომ ღაშეჭღიღ ენახ (ღიფერაფურა), კინო-
ფიღმიხ მეფყვიღებოთ-ღაწერიღ ენახ თუ რადიოხ "მხოღოღ-ხმე-

ნაღობით" ენახ ერთი-ღა-იგივე კანონზომიერება შვინდეს, თუ, ვთქვათ, გრამაფიკულად არა, გამოთქმის მანერით მაინც. ამდღ-ნად ხაჭირი გამოსახვის აღნიშნულ ხაშუაღებათა შუხაბამისი ღაწერიღ-მეფყვეღებოთი ენის კანონზომიერების რამოყალიბება. თვით ღიფყრაფურის ფარგღებშიც კი ხაჭირთა გამოსახვის ახალ-ახალი ხერხების, გზების მეზნა, მონახვა. ხიფყვათა რიგის კანონის ღარღვევაძამც, შვიძღება, "ახალი განზომიღება" მისცეს აზრს?!.. მაგალითად, მარფივი წინაღაღება - "მწვანე ფოთღები მრიაღებს" - იძღვევა ხიფყვა რიგის მეცვეღის მეძღვენაირ შუხაძღებღობახ:

1. "მწვანე ფოთღები შრიაღებს",
2. "მწვანე შრიაღებს ფოთღები",
3. "ფოთღები მწვანე შრიაღებს",
4. "ფოთღები შრიაღებს მწვანე",
5. "შრიაღებს ფოთღები მწვანე",
6. "შრიაღებს მწვანე ფოთღები".

ხამ-ხიფყვიანი წინაღაღების განღაგების ამ ექვს შუხაძღებღობიღან, გრამაფიკულად "ხწორია" შირვეღი: "მწვანე ფოთღები შრიაღე ბს". მაგრამ "გაუგებარი", შვიძღება, მხოღღ მეორე განღაგება - "მწვანე შრიაღებს ფოთღები", თუმცა ეს "გაუ-გებზობაც", შუხაძღებღელია, განხიღულ იქნახ, თუ გნებავთ, აზრის გამოთქმის "გაბუნღღვანეობითაც"; ღა გამოსახვისახ რომ აზრის გამოთქმის "გაბუნღღვანებაც" ერთ ხერხთა შვიძღება რაითვარღს, ვფიქრობ, ხაღავო არ არის. რაც შუეხება ღანარჩინ ოთხ განღაგებას - "ფოთღები მწვანე შრიაღებს", "ფოთღები შრიაღებს მწვანე", "შრიაღებს ფოთღები მწვანე", "შრიაღებს მწვანე ფოთღები" -, მართალია, მათი განღაგება გრამაფიკულად "ხწორი" არ არის, მაგრამ თვითღული მაღგანი ვითომ ახალ-ახალ "იერს", ახალ-ახალ "აზროვან ეღფერს" არ იძღვევა?.. ამ წინაღაღების წარმოთქმის ღროს ხომ ძალია ში-ღის "მეფყვეღების ხეღვანება", რომღის ძალით, ვთქვათ, ერთერთი ხიფყვის ინფონაციით, ექვსჯერ-ხამი, ე.ი. თვრამეფი შუხაძღებღობა გაგვარინია, რომღებმაღან თითოღული ცაღვცაღვე "უფრო მე-ფია" (ან ნავღებია), ვიღრე ხხვა ღანარჩინი.

ამგვარი ღა ხხვა შუეუნობი "ხახწაუღებოთ" ხავზე რომ არ იყოს არა მარფო ქართული ენა, განა აღამიანს შოთახ მეძღვეღ ღექიხ ხაერთოღ უნღა ღაეწერა?..

ლიქტორი: "ჭრალინოელი" და "მოღერნული" ლიტერატურული გამო-
ხახვის ხაილუხჭრალინოთ, მოვიყვანოთ ორი მაგალითი:

მაგალითი პირველი:
=====

ლიქტორი - II:

"მინალიმეთა ძალიყრილობა მაჭულობლა. ეხ ძალა ხაიომე უნლა
'გაეშვათ' - ღა აი ყმაწვილი გამირეპი მოახხუნენ მუხლმაგარ ცხე-
ნებს. მარულა გაიმართა. ცხენებო მოღლოთ მხედართა მარხიში."
- ეხ ამოღებულთა გრიგოლ რიბაქიძის ნოველადან "ენგალი".

მეორე მაგალითი:
=====

"ხჭუმრები, ღვინოთ გამოწვეულ ძალთა გადაჭარბების შედეგად,
ცეკვის ნამღვილ აღყვინებამი რავარღენ...იხინი ველარ 'მღვუღლ-
ბენ შვების დახახრულხ და ღვინის ხმით ველარ ძღებთან. მხოლოდ
წყარო ამ ღრეობიხა რჩება ფხიშული".

- ეხ ამოღებულთა ბერძენი 'მწერაღის ნიყო კაშანცავის რიმანიღან
"თოლა-რაბა" ("მჭღლიმაღღღღი", პარიში, 1962 წელი), რიმელშიც ეხება
ქართულ წვეულემახახ.

ლიქტორი: ორივე ამინაწერი "ჭრალიცოულალ" და გახახვებღ ახახახვხ აღამიანურ
აღყვინებახ მარულახ და ნალიმის, მოღხენის, ცეკვა-თამაშის ღრიხ.
მაგრამ თუ ამავე აღწერილობათა დაღახხჭურ "ღანგრევახ" მივეყოფო
ხელხ, რომ მათ "ნანგრევებზე" "ახალი გამოხახვა", "ახალი კულჭურა"
წარმოიშვახ, მაშინ ეხ შეხამღებღლია, ხხვათა შირის, ვოქვათ, გერ-
მანელი დაღახხჭო-პიეჭის რ. პახუმანის "იჭვიფინეჭვიკური" გამოხახვით,
რიმღის ღრიხ "მარულა" თუ "მოღხენით აღგზნება", ვოქვათ, ყღერაღი-
ბით ცხენთა ოღბარბკის თუ ცეკვა-ხიმღერიხ დაღახხჭური გამოხახვა
გახღებღლა. აღნიშნული პირველი და მეორე მაგალითის ხაილუხჭრალ-

გით შეიძლება მოიყვანო ირი, შეხამების მაგალითი პოეზ ხე-
ვერიანე ურუშაძის შემოქმედებიდანაც. აი, ნაწყვეტი ხერხიანე
ურუშაძის დექლიდან - "ვიო პოეზია":

დექლორი II:

მ ი თ ა მ ბ ი ა ბ

თობარ - იყო, თობ - არ - იყო,
თობ - არ - იყო
კი - კი - კი.
... ..

ჩვენმა ხელოვნებამ მატნო,
რომ უზანდს ფეხი შედგი
და ასე ცხენს ზედ შოაუდექი.

თობარ - იყო, თობ - არ - იყო,
თობ - არ - იყო
კი - კი - კი.
... ..

მათა - წმიდაზე შოაქვერ
და ილია - აქაცის შიადექი.

თობარ - იყო, თობ - არ - იყო,
თობ - არ - იყო
კი - კი - კი.
... ..

ქალანე ქეთა შმავერ
და მის წინას წარადექი.

თობარ - იყო, თობ - არ - იყო,
თობ - არ - იყო
კი - კი - კი.
... ..

მათ გუარინები შოაქვერნი:
და ფქვე თან წახეჯი.

თობარ - იყო, თობ - არ - იყო,
თობ - არ - იყო
კი - კი - კი.
... ..

მათე სათნო გალბანდელ სულთ ამე
და ფიტარ - ჩინეჯი: ზანდელთ აგონე.

თობარ - იყო, თობ - არ - იყო,
თობ - არ - იყო
კი - კი - კი.
... ..

რაკი პოეზია საქეთა თანეჯი,
თუ იგი ურთ არ იშლუბა.

მამ - სიბერეჯაქ შონე,
თობ - არ - იყო.
თობარ - იყო, თობ - არ - იყო,
კი - კი - კი.
... ..

თობარ - იყო, თობ - არ - იყო,
თობ - არ - იყო
კი - კი - კი.
... ..

და მეორე მაგალითი ხევერიანე ურუშაძის "გადექხილი დამდერა
და მუხიკიდ" - "ხაქარივერის გეკვანი და ფილვირისი", რომლის
პირველი აქტის "ხენა I-ლის" ნაწყვეტი ასეთია:

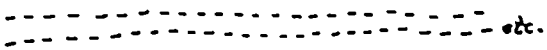
დექლორი II:

საქართველოს სეჟანი - შოლკლორისი,

გალექხილი დამდერა და მუხიკიდ.

ეს, თეატრში უდასდმელო ფილკლორული ხორეგა-
ფიოდ შედგებოლა, 2-ის აქტნ და 5-თი სცენოდ.

ადგილ - მაცუა (მანან - ხენა) და აქტორებ - შტეკარისი,
ხორეგარეფიიურთ.

პირველი აქტი
სენა I-ლის

ტაბა 0.

ოდელა დელა - დელაა
ჩოპელა ბართ კატია სმენა
და შარდა - სელა - ნაბოჯობისა
მეშვენებელ ეს სამკობელა

ტაბა 1.

დელი წყით თუ ტან ხელთ მხალი ტილი
და ხელთ ჩამოვალა
მეშვენებელ შენა მ-ნებას
ოდელა დელა - დელაა

ტაბა 2-ზე.

ჩონგულს სიმები მოუნი,
მოუმათუ ნელა - ნელაა
მას ღალ - დარა შეცწვე
და გიტარა ენზე ზელა

ტაბა 3-ზე.

ჩიხანი და ლქაქნი ვაე - ქალი
თამაშობთაუ მშენს ექსათ,
ტან - შედობლთ მუღაქ - მღაქა,
ათე - მარჯაუ ლხენსათ.

ტაბა 4-ზე.

ბან სომღერანი მრავალ სმიანი
ბანსაუ იხობს ბეჭანთ წმოდლათ,
ჩამ იმ ოდისაუ მდელიობა ეზოშია
მეშვენებელ ჩივს და წყილადლა

ტაბა 5-ზე.

ჩამ - ტარ - რა, რა - რა - რა, რა - პომ,
ჩამ - ტარ - რა, რა - რა - რა, რა - პმ,
ჩამ - ტარ - რა, რა - რა - რა - პა - პა,
ჩამ - თა - რა - პა, რა - რა - რა - პა.

ლიქვორი:

ესე.
ეს ირი მაგალითი, თუ მოდიანად არა, ნაწილობრივ მაინც
შეებაბამება, როგორც ავღნიშნეთ, "მარუდას" და "ღხინის"
იმ მხრიდან ახახვას, რახან დაღიშში უწოდებდა ე.წ-ლი მურყუა-
ზიული ხეღვენების, ამ შემთხვევაში, დიფერაფერის "ღანგრევახ",
"ღანგრევა გაწმენდახ" და ამის შემდეგ ე.წ-ლი "ახალი" კვლავ-
რის შექმნას ბავშვთა და პირველყოფილ აღამიანთა პირველად
"ხიფყვიანაგან", "ხმურისაგან", "ხმურ-მუხიკიანაგან". და,
როგორც ავღნიშნე, ჩვენი ხაუკუნის მიჯნაზე დაწყებული ამგვარი

ექსპერიმენტები დიფერაჟურაში, მხაფერობაში თუ მუხიკაში, გულთ, მუცელ ნაყოფიერი გამორგა დიფერაჟურაშიც, რომლის თანამედროვე ხაზისებში, ე.ო. "მორენული" ხაზისებში თვით ამერიკელი პოეზის უძრა პაუნდისა და მიხი, ახე ვოქვათ, "მფარველობის ქვეშ მყოფი" უკომპოზიციო შემოქმედებებშიც იგრძნობა, თუმცა, ამ უკანასკნელმა, მართალია, ენის გარეგანი ჩინჩი თითქმის ხელუხლებელი დატოვა, მაგრამ იხეთი გაღახარული ხერხით, მანერით წერს, რომ მუცელ რთულ გამოსახვით ფორმებს ქმნის, რომლის დროს, მაგალითად, "უღისებში", 22-ი ხხვაღახხვა ენის ელემენტს, ხხვაღახხვა ხანის ხგოლს იყენებს და ამგვარი გზით იხეთ რთულ გამოსახვას გვაწვდის, რომლის მიოილი-გოურ-ხომპოლიური რაობის გაგება, ხშირად, თვით კომენტარების დახმარებითაც მწელია. ეს და ხხვა ანადოგოური ექსპერიმენტები თუ მხაფერული გამოსახულებანი იმდევა იმის ხაზაპს, რომ ყოველი ხახის მიუბა ახალი გამოსახვის ხერხების, მანერების შეხაქმნელად მაშინაც გამაროღებულია, როცა - ერთი შეხედვით - გამოსახვა, ახე ვოქვათ, "არაპროფესიული" გვეჩვენება, ხუდ გოფა, დახაზისში.

-II: ნათელია, წერილობითი, მუხყველები თუ რადიოური, დრამატული, ფილმური, დიფერაჟურული, "ყურნად-გაშოური" ენებისა და ხგოლია გამოსახვითი ხაზუღებანი, ხერხები, "მანერები" იხევე განუხაზღვრელი და დაუმრეფელია, როგორც, ვოქვათ, მუხიკის ანბანის - ნოფე-ბისა. და რა გახაპვირია, რომ უკვე დიდი ხანია დაიწყო ევროპაში, დახაპვეთ ევროპაში კვლევა-მიუბა ამ მიმართულებით, რომლის ავანგარდში იღგნენ და დღეხაც დგანან მწერლები, პოეტები, ყურნადისებები თუ თუაფრის, ფილმის, რადიოს, ფელეხელვის მუშაკები, რომელია შემოქმედების ნაყოფის დაუყოვნებელი შეხაპვლა ხლმა შეხაპამის მეფნიერულ უწყებებში თვით ე.წ-ლი "მორენული" მუხიკის ჩათვლით. ამგვარი ექსპერიმენტებისა და კვლევა-მიუბის გარეშე, უღავთა, ჩვენი არ გვეყოლებოდა პინეტერი თუ ხგოლავინსკი, უძრა პაუნდი თუ უკომპოზიციო; არ გვექნებოდა, - დიფერაჟურის ფარ-

ენა "ცოცხალი არხება", რომელიც გამიხჭვივის ერის პოლიტიკურ-ეკონომიკურ-კულტურულ-ხიფიანური რაობა, და ამდენად ენა ადგენს თავის ხაკუთარ კანონებს იმიხათვის, რომ დადგენილი კანონი დაუყონებლივ კითხვის ქვეშ დააყენოს, ვინაიდან "ენის ცხოვრებაც" იხვევ ცვალებალია, განვითარებალია, როგორც ადამიანის ცაღკუელი უჯრედი, რომელიც ხაჭირი ნივთიერებით ცვალებადობას მითხობვს, რომ "იგოცხლოს". ამდენად, ენის ხაარხებო, ხახიციცხლი გუგვები ერის იგივე პოლიტიკურ-ეკონომიკურ-კულტურულ-ხიფიანურ რაობაში, რომლის დროს მისი მახაბრლებელია - პირველ რიგში - ხოფელი, მიწახთან მიჯაჭველი ადამიანები, გვარი, ცომი, და - მეორე რიგში - ქალაქი, "მოქალაქე" - არის ის მუშა თუ იხველიცენციის წარმომადგენელი. აქ კი მოვიგონოთ ვაყა-ფმაველას აბრები ენის შესახებ.

ვაყას "ფმური

კილოს წინააღმდეგ" 1888 წელს "ივერიაში" დაიბეჭდა წერილი ხათურიით - "ხაერი ენა და ხათეში კილი", რაბედაც ვაყა-ფმაველა ახეთი პახეხს

იბღვეა:

ღიქცორი II:

„ჩემზე უნდა მოგასენოთ. ყველაფერს რაკ კი კარგი და ხელეწერი რამ დაწერილა, ზემოქმედება, ძალა ჰქონია, აღტაცებაში მოუყვანივარ, მომწონებია, რა თქმა უნდა. თ. რათელის ლექსებმა, როგორც საერი კილოთი ნაწერმა და ისილი ჩვენებურ მთის კილოთი, სხეანათად ააჩროლა ჩემი გული, სხვაგვარად შეესძრა იგი. ამასთანავე ნუ დავიფიწვებთ იმასაც, რომ თუმცა მაშინ შეგირდი განლდით, მაგრამ ხალხური ფმური, ხეესერულ ლექსები ბევრი ვიცილი; ეს კილო მიყვარდა, ჩემს გულში განსაკუთრებული კუთხე ექირა“.

„^{ენის} არის ისეთი გულგებარი, რომ საერი ლიტერატურის საქირება არ ესმოღეს. შწერლობღეს კი და ენის გაუკეთესობაზე და „გაწმენდაზე“

არ ფიქრობღეს? ეხლანდელი ლიტერატურული ენა ახალია და სიახის გამო ბიერს ფორმებს, ბევრ სიტყვებს მოკლებული არის. ყველა ეს ფორმები და სიტყვები ხალხშია დამარხული/ხალხი, ერი — დედა ენისა, იგი ჰბადღებს და ზღდის ენას, როგორც დედა შეიღს. ყოველი ეტროგრაფია და საერი მწერალი მოეაღა ყველა საყურადღებო ხალხური სიტყვა ან ფორმა გააცნოს ლიტერატურულ ენას, თუ იგი სიტყვა და ენა შეეფარღება ენის ხსიათს, იმის ბუნებას. თუ ენა იშვილებღს იმ ფორმას, იმ სიტყვას, ხომ კარგი, თუ არა და, არც არაფერი ამითი წახღება... ფმავლებს ამ შემთხვევაში საპატიო ადგილი

ეძლეათ. საეურადღებოა იმათი საუბრის კილო და ფორმები, სხვათა შორის იმიტომაც, რომ იმათ უფრო მეტი საშუალება ჰქონიათ ქართული ენა დაეცვათ წმინდადა. შეუბოლაყად: ფშაელებზე (ფხოველებზე) ნაყლებად ჰქონდათ ზემოქმედება ოსმალთა, სპარსთა, არაბთა და სხვ. ამიტომ იმათი სათემო კილო (თუ კი შეიძლება სათემო კილო დაეარქვათ იმათ სასაუბრო ენას) და გრამატიკული ფორმები: ხელრასაქიდებია, ღირსსაყოღნელი. ფშაურის საუბრის კილო და გრამატიკული ფორმები, როგორც ნამდვილი ძველი ქართული, სრულიად უკვანან ძველის მწერლობის ნაწერებისას, რის გამო იმათ „უკან ჩამოჩენა“ არ ეკუთვნებათ.

ლიქსორი:

და ანალოგიური წვლილის შეჯანა შეუძლია ენაში "ქაღაქხაგ" - "მოქაღაქხა", "ინფელიგენიახ", რა თქმა უნდა, "ხოფელითან" ერთად, ვინაიდან ერი და ამით ენაგ ხოფელიხა და ქაღაქხი რაობაა ერთდროულად. და ამგვარი ურთიერთ კავშირიხა და ზეგავლენის პირიბებში წარმოიშვა აღნიშნული მიმართულებანი ღიფურაფურა-მხაფვრომა-მუხიკვა თუ ქანდაკებაში, რომელთაგან, გოგიერთები, როგორც ავღნიმნე, ექხპერიმენფების ხაზღვრებს ვერ გახვიღდა, მაგრამ მაინც ღიღი ზეგავლენა მოახღინა ღიფურაფორებზე, მხაფვრებზე, მუხიკობებზე, იხე როგორც ღიფურაფურა-ხელოვნების ხხვა მიმართულებებმაც ზეგავლენა მოახღინებ მათზე,

რამაც გამოხაბვიხ ახალი ფორმების შექმნახაგ შეუწყო ხელი. და თუ აქვე, ვთქვათ, ებრა ჰუნღის ან ჯიბმ ჯიიხის შემოქმედებახ მოვიგინებთ, მათი, უთუოთ, ეპოქაღური შემოქმედება შეუძლებღია წარმოვიღგინოთ ყვეღა იმ ექხპერიმენფების თუ "იბმების" გარეშე, რომლებიც წარმოიშვენ, უმთავრეხად, მე-19 - მე-20 ხაუკუნეების მიჯნაზე. ღიფურაფურული მხაფვრული გამოხაბვიხ მახადის - ანზანის, დაწერიღი ხიფყვის - გამღიღრება "ვიზუაღური" და "ყღერაღობიით" მიმართულებით, უთუოთ, ერთღრით ხაყურაღღებო ახპექყია არა მარფო თანამღღრივე ღიფურაფურიხა. თუმცა არ უნღა იქნახ ღავიწყბული ხაშიშროებან, რომელიც, ამ ღრიხ, ემუქრება ღიფურაფურაში ანზანის პირვეღაღობახ.

ლიქტორი II:
=====

"ხურათოვანი" და უცხო ენების გამიხახებითი ძაღის ჩაქიხოვა მოღერნულ პოეზიაში, აღბათ, ხრულყოფილებაზე მიიყვანა, როგორც ამბობენ ხოლმე, "მოღერნული ლექსურაჟურის მამამ", ფ.ხ. ელიოფისა და ჯ.ჯიონის ხათაყვანებელმა ღიღისხაგმა - ეზრა პაუნდმა, რომელმაც - "როგორც პირველმა შეიყვანა ენაში განხაკუთრებულად მჩქეფარე ელემენტური ჩინური დამწერლობისა და ამას განმარტავდა იმით, რომ ყოველი ილეგრამა(=პირობითი წერილობითი ნიშანი, რომელიც, ახობაგან განხხვევებით, აღნიშნავს არს ბგერას, არამედ გნებახ. ვ.ი.) პირველად აქციურ მოვლენას ხურათონად ახახათებდა...მჩქეფარე ფეხი, მჭეფებელი ხელი ჩინური დამწერლობისა ანიჭებს მას ურთიერთობისა და აზრის გხოველყოფილურ მენახელავობას" (Eva Hesse: EZRA POUND; in: Ezra Pound, Zuerich, 1956, S.154). ეზრა პაუნდის არა მარტო ახეთმა მიღგამამ პოეზიისადმი, აქმევირა ფ.ხ. ელიოფის, რომ - "არგერთ გოგხად არ შეუძლია იხე წერის როგორც ეზრა პაუნდის; და რამდენი შეიძლება დახახელებულ იქნახ, რომელთაც ხანახევროდ მახხავით შეუძლია წერა?" უთუთ, ამით აიხხნება ღონად ღევის ვრგელი ნარკვევის ფიჭრი - "პაუნდი: პოეტი როგორც ხველჟფორი" (Donald Devie: Pound - Poet as Sculptor, 1964). ერთი მაგადლით ეზრს პაუნდის "კანტო=ხიძერა XIV"-დან:

".....

მ ე ვ ა ხ მ ე მ ბ ი ხ ღ რ ი ხ
 მაყყელი არ მიღის ბაზარზე
 გხვარი არ იძლევა მოგებას მევახშეობის ღრობ.
 მევახშეობა ჭირია, მევახშეობა

.....

C O N T R A N A T U R A M

მათ მიიყვანეს მეძავეები ელიობში
 და გვაშეგით გამართეს ნაღიში
 მევახშეობის ბრძანებლით."

".....
.....

WITH USURA

wool comes not to market
sheep bringeth no gain with usura
Usura is a murrain, usura

.....
.....
.....

CONTRA NATURAM

They have brought whores for Eleusis
Corpses are set to banquet
at behest of usura.

ლიქვირი II:

აქ ხიფყვები "WITH USURA", "C O N T R A გამიხახვენი აზრს
N A T U R A M"-

არა მარჯო მათი პირდაპირი, არამედ მათი "ხურათოვანი"

მნიშვნელობითაც; ჩინური ღამწერლობითი ხერხით ვი გვერა ვი არა ვნება აიხახება. ევროპული ღიფერაფურის ამგვარი გზავი თავიხებური ვღა "ფრალიციული" გამიხახვის გარდაღახვისა, რომ მინახულ იქნას გამიხახვის ახალი, უერ არ არხებულე ხერხები, ფრამები, ხვილი, რაც ნიშანღობივია მხაფერული გამიხახვის ნაწარმოებოხათვის. მხაფერობა-ქანღაკემაში ვი ანაღოვიური ძიებოხ ღევიში ვახღა:

"VOM ABBILD ZUM SINNBILD", რაც ხელღვანოხანგან მოიოხოვს არა "რეღერი" ხურათოვნებოხ "ახღს", "პირს", არამედ მახში არხებულ ან ჩანერგულ აღეღოღურ-ხიმზოღური გამიხახვას. ქართველ მხაფერ-რეგში, 20-იან წღეგში, ღავით ვაკამამე იყო ყვეღამე უფრო გამიჩენილი წარმომაღგენელი ამგვარი "მოღერნული" მხაფერობოხა ვაროგში, რომღის "პარიღული პერიოღის" ფიღღები არა ერთ მუჭეუშია ღახავღელე ევროპახა თუ ამერიკაში. ამგვარად, ღავით ვაკამამე "უარღახალ თანამღღერივე", "ხოვაფერი მხაფერარი" ვახღა, როგორღ ამახ წერს პრიფეხირი ვიფი მაჩაღელი: "იგი გვიჩვენებს იმერეოხ იხეოხ, როგორხაც ხელავღა მახთოვიოონ" (პროფ. ვიფი მაჩაღელი: "ვი-მუნიხვი", 12 ღეკემბერი, 1981 წ.). ღავით ვაკამამე თანამღღერივე ხელოვნებოხ გამიხახვის პრინციპს - "ახღღან ხიმზოღომღე" - აანაღი-მეღღა, იხიღავღა, ამფვიფეღღა თერიიღღაღაც თავიხ ნარკვევეგში "ხურათოხ პრინციპი", "თანამღღერივე მხაფერობოხ გმა", "ხელოვენება ღა ხივრღე" თუ "კინხფრეუქციული ხურათოხ მესახებ".

ღიქვორი:

თანამედროვე ხელოვნების ყველა ხახის ღვეიმი -
 ახლოდან ხიმპოლომდე - ბაჭონობს "ამხყრაქველ პოეზიამი" თუ
 "ამხყრაქველ მხაფერიბამი", რაც, როგორც ამბობენ, გამიხახვავა
 განხაზღვრული "შინაარხის" გარეშე. "ამხყრაქველ პოეზიამი" კი
 გამიხახვავა განხაზღვრული "შინაარხის" გარეშე ღებულობს აღოგოკურ,
 თითქმის, ხრულიად აზრგარეშე ხიფყვების თუ ახილები განღლაგობით
 ფრამახ, თუმცა ენა, რომელიც მხილოლ ენიბრვი ბგერების თუ ბგე-
 რაზმის შახაქმენღაღახ გამოყენებული, გვხღმა უკვა ხახხურ თუ
 ხაქვავეში ხიმღერებში ღა. თვით ზოგიერთ პოეფურ ნაწარმოებშიც კი.
 "ღელი-ღელია, ღელი-ღელია, ღელი-ღელია-ღი-ვიღელია, აბა-ღელი-ღიღვი-
 ღელია..." თუ "რამივ-ღა, ღელი-ვიღელი-იღ-ვიღება, რამივ-ღა..." - ,
 რომ "ღაკარგული" ენის ხიფყვებიც იყოს, ღღეს ხხვა არაფერია თუ
 არა "ენიბრვი ბგერები", ღა ანაღოგიურ გამიხახვავახ, -მეფი თუ ნაკ-
 ღები მხაფერული ფახოვანებით, - ვხღებოთ არა მარტო ხვეერიანე
 ურუშამის, არამეღ ქართველი ზოგიერთი "რეაღიფ" პოეფების შემოქმე-
 ღებაშიც, რა თქმა უნღა, როგორც "ჩინარხის", "ღამაფებახ" ხიფყვიერი
 მუხიკაღობის ბგერაღობითი მუხიკაღობის გახაძიერებღად. მოვი-
 ყვანოთ ურთი. მაგაღოთი იხევ გრიგოლ რომაქიბის ნოვეღიღან - "ენგა-
 ღი": "...წინ მოხახვევი იყო ღაფხებულ ვღღის გახწვრივ. "გივააარგიიი!"
 გაიხმა მეხამეჯერ ძახიღი, ეხღა ხაშინელი ღამაბვით, თითქმის გამხვღარი...
 ანაღოგიური მაგაღოთი იმავე აფფორის მოთხრობიღან "იმაღ შამიღი":
 "...ახე ძაღოვანია იგიი?.. შამიღის ბაგე ღიმიღით გაიხხნა. "შამი-
 ღიი? ვინ ხმღევს მახ? იგი უმღვეღია-გამი!" ხხვა აღაგახ კი წერხ:
 "...მინავარღობენ ახეღებულნი. რომელ უფხკრულს შეუშინღებიან? რა
 ჯბიბიი შეაკავებო?

"იიარრადლ არრადლუ -

ღიქვორი - II:

ოღიღღარ იღაღღა!"

აქ გამოთქმები - "გივააარგიიი!" "იგიი?" "შამიღიი?" "იიარრადლ
 არრადლუ - ოღიღღარ იღაღღა!" - "ბგერაღობა" = "ყღერაღობაგაა", რომ-
 ღის ღროხ - "ააა", "იიი" თუ "რრ", "უუ", "ღღ" - "იჭვიკურ-

ფონეტიკური" გამოსახვაა ერთდროულად, მათში ჩაქხოვილი თუ არჩაქხოვილი "პირდაპირი" მნიშვნელობის გარეშეაღმს. ამდენად,

როგორც მხაჭავრძეში "აბხეგრატეულა მხაჭავრობა" უპირისპირდება "კონკრეტულ მხაჭავრობას", ისევე ლიტერატურაში "აბხეგრატეულ პოეზიას" უპირისპირდება "კონკრეტული პოეზია", რომელიც, მართალია, ეყრდნობა ენის კონკრეტული მახაღის კანონზომიერებას, მაგრამ შეუძლია აგრეთვე ხიფყვების ურთიერთობა მათი ხივრცოვანი განლაგებოთა და ზხოვბის დანაწილებოთ, ე.ო. მათი "კონკრეტული მახეგრიადური არხეზობოთ" იმავე ხივრცეში შექმნას გამოსახვა, რომელიც მკოთხველს ხაშუაღებას აძლევის ავეგრობხაგან ამორჩეული ხიფყვებინა და ახოვბინაგან შექმნილ ხეგრუქეგრაში ხხვაღახხვაგვარი აზრი ამოკოთხიხ. ამგვარ "აბხეგრატეულ პოეზიად" - ჟაროთ გაგებოთ - შეიძლება იწოღოს მოგვიანო-რომანეციულ-ხომბოღიხეგრო მიძრანაზა "ხეღოვნება ხეღოვნებინახოვის" = "L'art pour l'art", რომელიც მე-19 ხაუკუნეში წარმოიშვა, და რომღის მთავარი წარმომადგენელი ვიქტორ კუზანის ამბიშდა, რომ ხეღოვნება მხოლოდ ხაკუთარ კანონებს უნდა ეყრდნობღეღ, რაც ახეოთ ჟორმუღირებოთ განხაზღღრა: "მართაღი, მშვენიერი და კარგი" = "Du vrai, du beau et du bien". ამგვარი მიღგომოთ, მხაჭავრტული ნაწარმობეი განხიღული უნდა იქნას არა მორადური, პოღიფიკური თუ ხხვა მიზნიზრივი მახმეგბოთ, არამედ მიხი დამოუკიღებღი ეხოთიკური ჟახოვანებოთ, რომღეღახგ იხ თაღიხთავში აშარებხ. ხეღოვნებინ ამგვარი გაგება კი უხახეგკი-ხი ჟორმიო ჩამოაყაღება თეღფიღ გოგეღმ (Théophile Gautier-1811-1872): "არაჟერი არ არხეზობხ ნამღვიღად მშვენიერი, რაც რაიბეღ ემხახეღრება. ყვეღაჟერი რაც ხახარგებღია, არიხ ხაძაგელი".

ხეღოვნებინ ხხვაღახხვა დარგინ მახაღათა "შეკრა" თანამედღოვე დიტერატურაში დამახახიათებღია, თუ გნებავოთ, მოღერნული ლიტერატურინიხ იხეოთ დიღიხეგფინახოვისახგ, როგორიგხაა ჯღიმშ ჯოიხი. "უღიხეღი", მაგაღოთაღ,

ხახაფლამ ალწერისხახ, ჯეიმზ ჯოისი ამბობს:

ლიქტორი: "რამდენია! ყველა ეხეხი აქ ერთ ღრის დახეირნბდნენ ღუბ-ღინძი. კუთილხინღისიურად განხვეწეზღენი. როგორც მენ ახლა ხარ ახე ვიყავით ჩვენ ერთხელ. ხხვათა შორის როგორ შეგიძლია მოიგინი ყველა? თვალეზი, ხეირნობა, ხმა. ვთქვათ, ხმა, ღიახ: გრამაფონი. აქვხ ყოველ ხაფლავხ გრამაფონი თუ შენახულია ხახღმი. ხალიღობხ შეძლეჯ ერთ კვირადღეხ. ღადევიო ხაზრადო შაპხი მამა კრახაპრახარკ! შალიშალიშალი მევერღმადღმობხარული კრახარკ ღრმადღმობხარულიავხახოხეჯ შალიშალი მევერღმკოპოხით. მოიგოხე ხმხხ ყღერა როგორც ფოგოგრახფია მოგაგონეზხ ხახეხ. ხხვაგვარად თქვენ არ შეგეძღებოღათ ხახიხ მოგონეზა თუთხმეფი წღახ შეძლეჯ, თქვი. მგაღლითად ვინ? მგაღლითად ვიღავ კავი რომვეღიგ მოკვეღა როგც მე ვიხღომ შეღიხთან ვიყავი. რფხეხეფრ! კენჭეზიხ ზხარუნი. მოიგაღე. გაჩერღი." (ხაში ჩემია. კ.ი.).

James Joyce

ULYSSES

How many! All these here once walked round Dublin. Faithful departed. As you are now so once were we.

Besides how could you remember everybody? Eyes, walk, voice. Well, the voice, yes: gramophone. Have a gramophone in every grave or keep it in the house. After dinner on a Sunday. Put on poor old greatgrandfather Kraahraark! Hellohelloworld amawfullyglad kraark awfullygladaseeragain hellohello amarawf konthsth. Remind you of the voice like the photograph reminds you of the face. Otherwise you

couldn't remember the face after fifteen years, say. For instance who? For instance some fellow that died when I was in Wisdom Hely's.

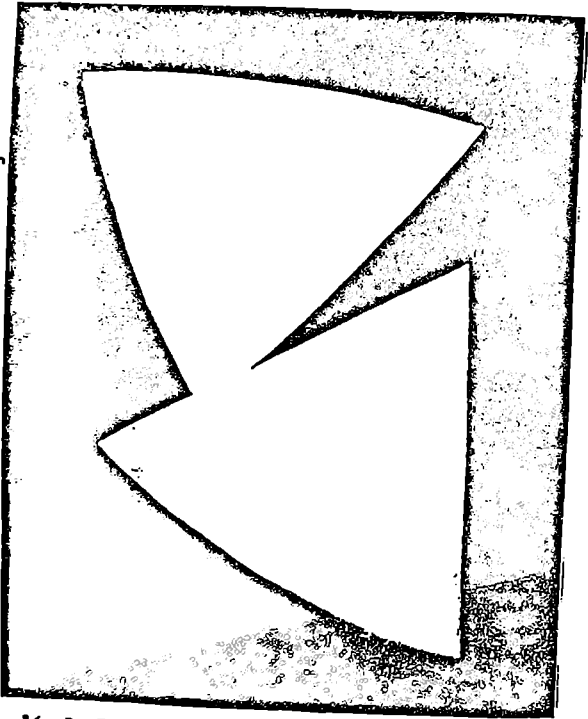
Rtststr! A rattle of pebbles. Wait. Stop.

ლიქტორი - II:

ღა არა მარფო ჯეიმზ ჯოისიხ "უღიხე", არამელ მიხი წინამორბეღიხ, ებრა შაუნღიხ "კანღოხ"="ხიმღერეზი" თავიხეზღერი იღიხეიადღა, რიხ

მეხახემ ევა ჰესე, მაგალითად, წერს: "...კანქოს(ხიმღერები) რამდენიმე არის იხვეწამოყენება დანჯვებ 'ღვთიური კომელიონა', რიმელიც, თავის მხრივ, იხვეწამოყენება ვერჯილის 'ენეახი', რიმელიც იხვეწამოყენება იყი ჰიმერიონის 'ლიბეიხა' - ყველა ეპიკური ნაწარმოებში, რიმელიც თავიანთი ხანის მთელ მიღწეულ ცოდნის ხვეროს ახახავენ და თანამხიფლიის ზინთეფურად ხაერთი კულტურული და პილიფიკური ურთიერთგავების ბაბაბე თავაზიმბენ" (Eva Hesse; in: Ezra Pound; LETZTE TEXTE, 1975).

(1) ვერა ფალივა:
"მეხვედრა", პარიზი

(1)
Vera Pagava —
"Coincidence" — 1972

ლიქლორი II: ებრა პაუნლი ვი არა მარჯო თავის "ხიმღერებში" თუ ენეება და "ენეებებს" (ჩინური) თვით (მუხიციის) ნოქეების ჩათვლით, რაც მკითხველიხავანახ მიითხივს უნივერსალურ ცოდნახ, რომ "გაიგინს", მქიგინის ამგვარი იმფიკურ-ფინეკიკური გამონახვა.

უმრა ვაუნლი არის არა მარტო "ჩინური პოეზიის აღმომჩენელი ჩვენის
დროისათვის", როგორც ამას უ.ს.ელიოფი ამბობდა, არამედ აგრეთვე
ჩინური პოეზიის, აზროვნების ჩამნერგველი თანამედროვე, ხუდ ცოცხა
ინგლისური ენის ლექსწერაში, რაც მიმდებნისათვის "გაგების" პრობ-
ლემას აყენებს. ერთი მაგალითი:

ლიქტორი: "ჩინაწერები CXI -ხათვის"

=====

"მთელი მოძღვრება უღლირანისა

思 ხეუ(გულ-მინდორი)

無 ჰუ

邪 ჰხიჰ

გააღილა მიხი იმპერია
შეამცირა მიხი ჯარები,
ათი წელი მოწყალება,
ხუთი უხიამოვნება,
ეს იყო ნაპოლეონი
კონსტიტუციური გარანტიებით
22-ე აპრილს".

Notes for CXI

Whole lesson of Talleyrand

思 szu' (heart's field)
無 wu'
邪 hsieh'

Enlarged his empire
diminished his forces,
Ten years a blessing,
five a nuisance,
that was Napoleon
with constitutional guarantees
April 22nd.

THE CANTOS OF EZRA POUND

"b n a e j r j z n" - ၂၆၇၈ သွေပြေစာ

Y

CANTO LIII
b n a e j r j z n

Seu taught men to break branches
Seu Gin set up the stage and taught barter,
taught the knotting of cords
Fou Hi taught men to grow barley
2837 ante Christum
and they know still where his tomb is
by the high cypress between the strong walls.

Ringing stones from Se-elouii river
and grass that is called Tsing-mo' or မုသလု,
Clun to the spirit Chang Ti, of heaven
moving the sun and stars
que vos vers expriment vos intentions,
et que la musique conforme

YAO

堯

THE PISAN CANTOS

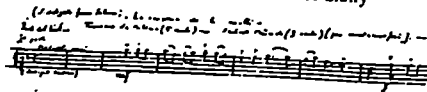
"3 n d a b y r n b n a e j r j z n"

O

LXXV

out of Phlegethon!
out of Phlegethon,
Gerhart

art thou come forth out of Phlegethon?
with Buxtehude and Klages in your satchel, with the
Ständebuch of Sachs in yr/ luggage
—not of one bird but of many

Padre José had understood something or other
before the deluxe car carried him over the precipice
summe fugol othbuer
learned what the Mass meant,
how one shd/ perform it

the dancing at Corpus the toys in the
service at Auxerre

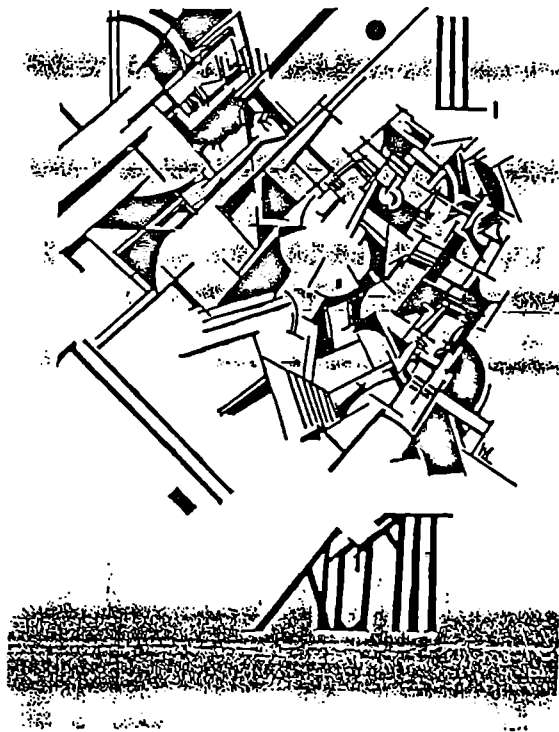
top, whip, and the rest of them.

非
其

ეზრა პაუნდის ე.წ-ლი "ვიზუალური ხელოვნების" ხაილუხგრაიით, სხვა მრავალთა შორის, ხაგულისხმიერია ვინღჲემ ლევისის "ათენელი ფიშონის" კომპოზიციით, რაც "ახლიღან აღეგროთამღე" გამოსახვის იხე-ვე ხანიმუში მაგალითია, როგორც ჩვენი ღილი მხაფვარის ღავით კა-კამამის მრავალი ფიღო; ხოღი ამ გზით რიშ შეხამღეღღია მხაფვრი-შის შეღევრის შექმნავ, ეს ჯერ კიღევ მეორე მსოფღიო ომის წინ ნათღიღი გახაღა ვაშღი ვიკავსიშ, შექმნა რა თანამღღეროვე ომის ხა-შინღღღეღათა მიხნური, წინახწარმეფყვეღერი ახახვა მის აწ მსოფ-ღიოში აღიარებულ "გერნიკამი". პაულ კღე ამგვარი ახახვის მი-შანხს ახე განხაშღღვრავხ: "ხეღღღენეღა კი არ ახახავხ შეხახეღაღ-შახ, არამღელ ხღის შეხახეღავხ". „Kunst gibt nicht das Sichtbare wieder, son-
dern macht sichtbar.“
Paul Klee

ყოღრე შრავკი კი ამშოშხ: "კავმა არ უნღა იხურავხ კიღევ უროხეღ ომის გავკოღეღა, რაც ბუნეღამ ხრუღყოფიღად შექმნა; მან იმოფიღახს არ უნღა მიშყოს ხეღი, თუ შექმნა ხურხ".

EZRA
POUND
and the
visual
arts

Wyndham Lewis, *Timon of Athens, Composition Act III* (1914).
Victoria and Albert Museum, London (© 1980 The Estate of the late
Mrs. C. A. Wyndham Lewis).

ლიქტორი:

ჰაბლი პიკასი, მაგალითად, "ავინიონელი ქალები" = "les demoiselles d'Avignon" (1907). - ქმნის რევოლუციურ ტილოს, რომელიც მორღება მანამდე გაბატონებულ ეხთოიკურ ნორმებს, "ამხსვრეებს" ფორმებსა და ფერებს და საგნობრივობის დაშლით გეომეტრიულ ფორმებზე, მიღის ხრულ აბსტრაქციამდე, მაგალითად, "ქალი გიფარი" (1912 წ.). კლდეხ კი (papiers collés = "ღაწებებული ქაღალდი") იყენებდა ის - ორგანზომილებიან რეალიზმთან შეხამებულ ეხთოიკაში - როგორც "ხილს" შინაარსის ინტეპრეტაციით ხათვის. "ავინიონელი ქალებში" კი, ზოგიერთობის აზრით, პიკასიმ არა მარტო "ღაამხსვრია" ფორმები და ფერები, არამედ - მახვევით - მხავტრობაში გამოსახა (ანმშუანიხტული?) "მეოხე განზომილებაც".

თვით ჰაბლვარი "ამხტრაქტულ", "კონკრეტულ", "რეალიხტურ" თუ "ხურრეალიხტურ" გამოსახვახ შორის - გადახლართულია, ვინაიღან "რეალიხტური" გამოსახვაც შეიძლება შეიღვავღეს "ამხტრაქტულ" ეღემენტებხაც. ხურრეალიზმი, მაგალითად, მხავტრობაში, რომღის ნიმუშად შეიძლება მოვიყვანოთ ხაღვადორ ღაღის "ღეხხღმოკიღებული ჟირაფი" (1935 წ.), ფიქურანაღიზინაგან (ფროიღი) გამომღინარე, "ვეღური" ფანტუაზიით გაყღენთიღი ხიზმარინხტული ტიღოა, რომელიც "აზროვან-ხურათოვან", "ღე-ხინამღვიღის" გამოსახვახ ცღიღობხ, რინ თურიული ხაფუშვად შეგვიძღია მოვიყვანოთ ანღრე ზრეტონის შემღეგი განმარტება: ხურრეალიზმია André Breton - "რწმენა ხიზმარინა და ხინამღვიღეს შორის მოჩვენებოთი წინააღმღეგობის მომავად ამოხხნინა თავინხტური აბსოღუტურ ხინამღვიღეში, ხურრეალიზმი".

1945 წელხ, პარიზში, "ღრუიანის გაღერეაში" = Galerie Drouin მოეწყო გამიფენა, რომელხაც უწოღეს "კონკრეტული ხელივენება" = Art Concret - და ამ გამიფენის ღაიფმოტვივად მოყვანიღი იყო ჰანს არპის = Hans Arp - შემღეგი ხიფყევი:

"მე ძალიან ვარგად მეხმის, რომ კუბისფერ ხურათს 'აბსტრაქტული' ეწოდება, ვინაიდან აქ ნამღვიღალე საგანი, რომელიც ხურათის ნიმუშად ნახმარი, აბსტრაქტიზებულია, ფორმები ხაგნიხაგანაა განვითარებული. მაგრამ, მე ვფიქრობ, ხურათი ან ქანდაკება, რომლებსაც ხაგნები არ გააჩნიათ ნიმუშად, ისევე კლენკრეფულად და გრძნობით არხებობს ისე, როგორც, ექვეათ, ფოთლი ან ქვა".

"ჩ.გ.ნი მხატვრობა - ამბობს თეო ვან დებურგი(Theo van Doesburg:Grundbegriffe der neuen gestaltenden Kunst,München 1924)

- არის კონკრეტული და არა აბსტრაქტული მხატვრობა, ვინაიდან კვლევითა და ექსპერიმენტული ხანა ჩვენ უკვე უკან ჩამოვიფრვით. უკანახუნელი ხინმინდის ძიებაში, ხელოვანები იძულებულნი იყვნენ, ბუნებრივი ფორმები, რომლებიც წმინდა ხურათიდან ეღმენფებს ფარავდენენ, ხრულიად გამოეთიშათ და 'ბუნებრივი ფორმები' 'მხატვრული ფორმებით' შეეცვალათ. ამგვარად, კონკრეტული მხატვრობა აბსტრაქტული არ არის, ვინაიდან არაფერი ისე კონკრეტული, არაფერი ისე ნამღვიღი არ არის, როგორც ხაში, ფერი, ხიბრწყე. ეს არის შემოქმედებითი გონის 'კონკრეტულად-ქმევა'".

დოქტორი I.: "არ არხებობს აბსტრაქტული ხელოვნება, - ამბობს =====
პაბლო პიკასო(Dorival, Les Etapes de la peinture française contemporaine, Paris 1944)- , აღამიანი ყოველთვის უნდა გამოვიღებს რამეხაგან. შემდეგ შეხამებულია რეალობის ყოველი ნიშანწყადი აღგავო; ეს არ არის ხამიშროება, ვინაიდან ხაგნის იღეამ უკვე დაფოვა გარდაუვალი კვადი...აღამიანი იარაღია ბუნებობსა; ის მახ თავბე ახვევს მის ხახიათხა და მის მესახელომბახ".

"ფიქრობთ თქვენ, რომ მე მაინფერხეებს ის, რომ ეს ხურათი რკ პიროვნებას ახახავს?" - აყენებს კითხვას პიკასო და

პახუბბს: "ეს ორი პიროვნება ერთ ღრის არსებობდა, ისინი უკვე აღარ არსებობენ... ისინი ჩემთვის არიან არა ორი პიროვნება, არამედ ფორმები და ფერები... გავეუგოთ ერთმანეთს სწორად: ფორმები და ფერები, რომლებიც ამასობაში ორივე პიროვნების ილქას შეიფარებენ და ამით ცხოვრების პულსს ინარჩუნებენ".
აი ვიღევ პიკასოს ზოგიერთი აზრები თანამედროვე ხელოვნების რაობის შესახებ: (Pablo Picasso: Wort und Bekenntnis, West-Berlin, 1957).

"მე ვეკითხები ჩემს თავს: აღამიანმა ხომ არ უნდა დახაჯოს ხაგნები უფრო იხე როგორც მათ იცნობს, ვიდრე ხელავს". (გვ.21).

"მე არ ვეძებ - მე ვპოულობ". (გვ.21).

"მე ვმუშაობ არა ბუნების მიხედვით, არამედ ბუნების წინ მახთან ერთად". (გვ.32).

"ჩემთან ხურათი არის დანგრევათა ჯამი. მე ვქმნი ერთ ხურათს - და შემდეგ ვანგრევ მას. მაგრამ ხაბოლოდ არაფერი დაკარგულა: წითელი ფერი, რომელიც მე ერთი ადგილიდან ავიღე, ჩნდება ისევ ხხვა ადგილას". (გვ.35-36).

"ხურათი ცხოვრობს თავის ხაკუთარ ცხოვრებას როგორც ყოველი არხება, და ის განიცდის ანალოგიურ ცვალებადობას, რახან ჩვენ ყოველდღიურ ცხოვრებაში განვიცდით. ეს ხრულიად ბუნებრივია, ვინაიდან ხურათი ცოცხლობს მხოლოდ აღამიანების მეშვეობით, რომლებიც მას ხელავენ". (გვ.37-38).

"ვაგმა უნდა დაანგრეოს ხურათი, ის რამდენიმეჯერ უნდა გადაამუშაოს. ყოველთვის, როცა ხელოვანი ერთ მშვენიერ აღმოჩენას ანგრევს, ხინამდვილეში კი არ აღაგმავს, არამედ უფრო აკეთილშობილებს, ამკრევებს, უფრო არხოვანს ხლის მას". (გვ.38-39).

"აბსტრაქტული ხელოვნება ხხვა არაფერია თუ არა ხაჯვა". (გვ.39).

"როცა ჩვენ კუბიზმი 'გამოვიგონეთ', ჩვენ არავითარი არ გვიქონია გამოგვეგონებია იგი. ჩვენ გვხურდა გამოგვეხახა მხოლოდ ის, რაც ჩვენში იყო". (გვ.42).

"მე მივღივართ, მაგალითად, ფონტეებლოს ჭყეში ხახეირნოდ. მე ზომამე მეჭად გავძეხი 'მწვანე ფერი'. მე მინდა თავიდან მოვიპორო ეს

"ფერების ძალამ ხურათში ამბობს ვ.კანდინსკი - უნდა მიიღი-
ღობ ლამთვალურებელი და ამავე ღრობ დამალული უნდა ჰქონდეს
ღრმა შინაარსი".

ხვათა შორის, პაულ კლიის უყვარდა მაქს ღიბერმანის შემდეგი
ბიყყევობის ციყვირება:

"ხაყვა არის გამიყვივობის ხელოვნება". "Zeichnen ist die Kunst
des Weglassens".

ეხება რა ვანსა ვან გოგის შემოქმედებას, ა.მ.ჰამახერი, ხვათა
შორის, წერს:

"არა ხურათი, არა წიგნი იყო ვან გოგისათვის მნიშვნელოვანი,
არამედ - როგორც შემდეგ პიკასოსათვის - მღხ უკან მღგომი
აღამიანი" (A.M.Hammacher: EINLEITUNG: Vincent van Gogh,
München, 1956).

და იქვე მოყავს ამონაწერი ვან გოგის წერილიდან (წერილი,
ნომერი 14) მის ღისადმი:

".....მე.....ვიოხხუღობ წიგნებს იმიხათვის, რომ მოვნა-
ბი იხ ხელოვანი, რომელმაც იხ შექმნა..."

ფოვიზმის მამამთავარი ანრი მატისი, რომლის გამოსახვის ცენყრში
ბიბრყყე, კონყურები და ფერი ("ფერები გახედნ რვენთვის ღინამი-
ყის პაყრონებალ...") იღვა, ამბობდა:

"რვენ გვხურს თუ არა, რვენ ვეკუთვნით რვენს ღროს".

თანამედღროვე არქიყექყორი ლუ კორმუხიე ვი ამბობდა:

"ხანა ღიღი პრობლემებისა, ხანა ანალიზისა, ფროხიღი ცღებისა,
ამავე ღროს ხანა ღიღი გარღაყყეებისა, ხანა, რომელიც ახალ
ეხუთიკას გამიღმუშავეებს".

"რამედნაღვ აღამიანს ბუნებისაგან ღამორება შეუძლია და მაინც
ბუნებრივი რჩება, იმედნაღ უფრო ღიღია ხელოვნება", - ამბობს
ემიღ ნოღღე.

"ბუნება არის ხანწაუღოებრივი ქაიხი, რომელიც წესრიგში უნდა
იქნას მოყვანიღი და გახრუღყოფიღებს", - ამბობდა მაქს ბეკმანი.

ლიქვორი: II:

ჯეიმზ ჯოისი "უღიხეშნი", თხრობისას, იყენებს, მაგალითად, არა მარტო ლიცერაფურული=ანბანური=ახოებით ახახულ აღწერას, არამედ თხრობაში ჩართულია აკუსტიკური ანბანიოთ=ახოებით=ნოცებით გამონახული ყლერალოზა=ხმა, რომელიც ხვლელმა ყლერალოზის ხაზღვრებსაც და, ნოცების ნიშნების გარდაქმნით, მხაფერობა-ხურათოვანი გამონახვის ფორმასაც ღებულობს. აი, მაგალითი "უღიხელან":

The image shows a musical staff with three lines. The notes are represented by small black squares. The first line has two notes, the second line has several notes, and the third line has several notes. Below the staff, the text "Glo-o in ex - cel De" is written, with "Glo-o" under the first line, "in ex - cel" under the second line, and "De" under the third line.

ლიქვორი:

და ეზრა ვაუნდმა ხომ ჯეიმზ ჯოისზე უფრო აღრე გამოიყენა ახეთი გამონახვა, ვთქვათ, მის "კანცო 91"-ში, რომლის ნაწყვეტი ახე გამოიყურება:

from CANTO XCI

The image shows a musical staff with three lines. The notes are represented by small black squares. The first line has several notes, the second line has several notes, and the third line has several notes. Below the staff, the text "ab lo dolchor qu'al cor mi" is written, with "ab" under the first line, "lo dolchor" under the second line, and "qu'al cor mi" under the third line.

AB LO DOLCHOR QU'AL COR MI VAI

ლიქტორი:

ხაყურადღებოთ მიმართა ავლნიშნო ერთი ეპიზოდი ჯერმხ ჯოიხის შემოქმედებლიდან, როგა მან ერთი თავის "ანა ლივია პლურაბელიხ" = "Anna Livia Plurabelle" თარგმნა მიხი რმანლიდან "ფინეგანხის ლხინი" = "Finnegans Wake"- მიანლო ხამუელ ბეკეფხ, მაგრამ - ბეკეფხი ირლანდიაში უნდა ლაბრუნებუღიყო - ლა ამიფომ ამ თავის თარგმანი - ინგლისურიდან ფრანგულზე-მიანლო პოლ ლეონხ, იიყენ ყოღახ ლა ივა-ნე გოღხ მიხი მუთვალყურეობის ქვეშ. რიჩარდ ეღმანი, ჯოიხის ბიოგრაფიაში, ამის შეხახებ წერხ:

"გაღაწყვიტეხ ფრანგული თარგმანი კიღევ ერთხელ ჩამოაყღიღებინათ, ლა ნოღმბრის ბოღხ(1930) თანხმობა განახხაღა ფიღიპ ხუპომ = Philippe Soupault, ჯოიხთან ლა ლეონთან ერთად,ყოველ ხუთშაბათხ ირ ხაათხა ლა იღღა-ათ წუთზე ლეონის ბინაზე, ვაბიშირ პერიურის ქურჩაზე, ემუშავა. იხინი იჯღენ ხამი ხაათიხ განმავღობაში მრგვალ მაგიღახთან, რომღის გაყიღვით ლეონი იმუქრებოღა თუ მახზე ჯოიხი მიხ ხახელხ ლაკაწრავღა; ლა იმ ღროხ როგა ჯოიხი მიხ ხავარმეღმი იჯღა ლა პაპირიხ წევღა, ლეონი კითხუღობღა ინგლისური ფქეხფხ, ხუპო - ფრანგულხ, ლა ჯოიხი აწყვეფინებღა ამ მორიგეობით ხიმღერახხ, რომ ამა თუ იმ წინაღღების ფირმულირება ხეღახღა მოეხინჯა. ჯოიხი შემეღგ განმარტავღა ორახროვანებახხ, რომეღღ მახ განბრახხული პქონღა, ლა იხ ან რომეღმიმე მიხ თანამშრომღებლიდან ემებღენ ექვივალენფხ. ჯოიხი ღიღი ყურადღებოთ ეპყრობოღა წინაღღებათა ღინებახხ, ვინაიღან იხ უფრო მნიშვნეღბახხ აძღევღა ყღერაღობახხა ლა რითმხ,ვიღრე აბრხ." (Richard Ellmann; "Sp.", Nr. I/1983, S. 131).

ჯერმხ ჯოიხმა, მოიგონებხ ფიღიპ ხუპო, - მთელი ნაშუაღღევი, მაგაღითაღ, მოანღომა იმახ, ხამი ხიფყვიღან - "manuereau", "souteneur", "proxenète"; -ყვეღა ნიშნავხ ხუფენერხ - , რომეღი უნდა გამოეყენებოღა (Philippe Soupault; "Sp.", Nr. I/1983, S. 131).

და მიუხედავად იმისა, რომ, უთქვათ, ეზრა პაუნდი თუ ჯიმზ ჯოისი თანამედროვე ლიტერატურული მხატვრული გამოსახვის შექმნისა ანა მარყო მხოვლით სხვადასხვა ხალხებისა და კულტურების გამოსახვით ხერხებს, ანამდე ამასთანავე თანამედროვე მხატვრულ გამოსახვათა "...იმგების" თუ ხელოთა კორიანწყელში არიან გახვეულები, მაინც ჩრებიალ უაღრხად ეროვნული და ამით უაღრხად უნივერსალური ხელოვანები. ეზრა პაუნდი, მაგალითად, - ერთი მხრივ - "უზურა" = მევახშე-ობახ, ამ ყველაზე უფრო ჭიპიულ ამერიკულ "უნივერსალობახ" (ბაზარხ), მხოვლით ეკონომიკურ კიბოლ თვლის, მაგრამ - მეორე მხრივ -, შეგნე-ბედალ თუ შეუგნებდალ, - თავისებურ "უზურა-ხ" ითვინებ მხოვლით სხვა-დასხვა ხალხების თუ კულტურების გამოსახვის ხერხებისა და ხელოები-ხავან და ქმნის მხატვრულ გამოსახვას = მხატვრულ ნაწარმოებებს, რომელღიგ უაღრხად ეროვნული = (ჩრდილიეთ) ამერიკულია ფორმით, მინაარხით, მხოვლებელით და ამით უნივერსალური. ჯიმზს ჯოისიგ, რა თქმა უნდა, იმიტომაა უაღრხად უნივერსალური ხელოვანი, პირველყოვლისა მისი "უღიხეთ", რომ იხ, მხოვლით სხვადასხვა ხალხებისა და კულ-ტურების მხატვრული გამოსახვის ხერხებს იყენებს უაღრხად ეროვნუ-ლი "ირღანღიური მხატვრული ნაწარმოების შეხაქმნედალ: "უღიხეთი", "ღუბღინის ოღიხეიღამი" იხ ხეღავს ირღანღიას, ირღანღიელ ერხ, და ამ თანამედროვე მხოვლით რაობის ამხახველ ეპოსში ჩაქსოვიღია აგრეთვე ირღანღიელი ერის იხჭირიული მწარე ხვე-ბელი, თვით ხაკუთა-რი ენის თითქმის ხრულღაკარგვაჟ კი, და შეურყვეველი ლლოღვა ევრონული ხეუერენობის, ხახელმწიფოებრივი ღამოუკიღებღობის და კულტურული განახლებიხაკენ.

კიღეუ მუჭი: იხ თავის ეროვნულ მრწამხხაგ კი გამოსახავს "ჯოისი-ხებური ფორმით", როგა, სხვათა შორის, წერხ:

ღიქვეორი:

"ბლუმმა რაინდულად დახაფულ გმირს დააკვირდა ღიონულ მარჯის
ფანჯარაში. რობერტ ემეტის უკანახკნელი სიწყვეტი. მვილი უკა-
ნახკნელი სიწყვა. მაიურბერის არის ეს.

- ნამღვილი მამაკავები როგორც თქვენ მამაკავები.

- ღიახ,ღიახ, ბენ.

- გხურთ აწიით თქვენი ჭიქები ჩვენთან ერთად.
აწიებს.

ჩინკ. ჩანკ.

ფიპ. ერთი არმხელველი ახალგაზრდა იღვა კარბში. ის ვერ
ხელავდა პრინჯაოს. ის ვერ ხელავდა ოქროს. ვენც ბენს ვერც
ბობს ვერც ფომს ვერც ხის ვერც ჯორჯს ვერც ფინჯანებს ვერც
რიჩის ვერც პეფს. ჰიი ჰიი ჰიი ჰიი.ის ვერ ხელავდა.

მღვიბმღვიმე,გაქონილმღვიბმღვიმე,დააკვირდა უკანახკნელ სიწყვეტს.
ფაქიბად. რ ო გ ა ჩ ე მ ი ქ ვ ე ყ ა ნ ა მ ი ს
ა ღ გ ი ლ ს ღ ა ი ვ ა ვ ე ბ ს.

პრპრპრ.

ფფფ.

მ ს ო ფ ღ ი ო ს ე რ ე ბ ს მ ო რ ი ს. არავინ არ არის
უკან. ის წავიდა. მ ა მ ი ნ ღ ა ა რ ა მ ა ნ ა მ ღ ე
ფრამ. კრენ. კრენ. კრენ. კარგი დაყენებულია. მოღიბ.
კრენლკკრენკრენ. მე დარწმუნებული ვარ ეხაა ბურგუნდი. ღიახ.
ერთი,ორი. ღ ა ე ჩ ე მ ი ე მ ი ფ ა ფ ი ა ი ყ ო ს.
კარააააააა. ღ ა წ ე რ ი ღ ო მ ე .

პპრპპფფრპპფფ.

გ ა ნ ვ ა ხ ო რ გ ი ე ღ ე ."

Bloom viewed a gallant pictured hero in Lionel Mark's window.

Robert Emmet's last words. Seven last words. Of Meyerbeer that is.

- True men like you men.

- Ay, ay, Ben.

- Will lift your glass with us.

They lifted.

Tschink. Tschunk.

Tip. An unseeing stripling stood in the door. He saw not bronze.
He saw not gold. Nor Ben nor Bob nor Tom nor Si nor George nor
tanks nor Richie nor Pat. Hee hee hee hee. He did not see.

Seabloom, greasebloom viewed last words. Softly. When my country
takes her place among.

Prrpr.

Must be the bur.

Fff. Oo. Rrpr.

Nations of the earth. No-one behind. She's passed. Then and not
nill then. Tram. Kran, kran, kran. Good oppor. Coming. Krandidkran-
kran. I'm sure it's the burgund. Yes. One, two. Let my epitaph be.
Karaaaaaa. Written. I have.

Prrprffrrppff.

Done.

ULYSSES

JAMES JOYCE

ლიქტორი - II:

ესე-იგი უკვემდ ჯოიხი ამაოზს: "როცა ჩემი ქვეყანა მის აღგილს
დაიკავებს მხოფლიოს ერებს შორის, 'მაშინ და არა მანამდე,
დაე ჩემი ეპიფაფია იყოს დაწერილი: მე განვახორციელე."

თუმცა კოკრეფული მაგალითები არა აქვს მოყვანილი და გაანალი-
ზებული არც თავისი და არც ხხვისი შემოქმედებიდან, მაგრამ ანალი-
გიური აზრისაა ჩვენი დიდი მხაფვარი დავით კაკაბაძეც, რომელიც,
ხელოვნების ეროვნულობის შეხახებ, ხხვათა შორის, ამოზს:

"ერთხა და იმავე გივილიზაციის დროს უთუოთ ეროვნული ხახის
შემოქმედებაც არხეობს, ვინაიდან გხოვრების ხაზოგალო ედემენ-
ფებს ემაფება აღგილობრივი პირობებიც. ყოველ ერს აქვს შემეცნე-
ბის განხაკუთრებული შოფენცია, თავისი წარხუღწ, ფრადიგია; ამი-
ფომ ხხვა და ხხვანაირია მათი აზროვნების თვიხება და შემოქმედე-
ბაც". "ნიკო ფირის მანამუვილის აღმოჩენა და მისი დავახება შე-
დგია თანამედროვე მხაფვრობის მიერ, უნწიბი გშების გაშუქები-
ხა", - ამოზს, ხხვათა შორის, დავით კაკაბაძე.

უხება რა თავის შემოქმედებას, დავით კაკაბაძე წერს:
"ჩემი მხაფვრობის ერთ მიზანთაგანს შეადგენს პლახფიურ ფორმის
გახვეფაკება არხებულ ფუნციურ ხამუალებების განვითარებით და
ახაღ შეხამდებლობათა აღშოჩენით".

დავით კაკაბაძის ამ რ წიგნს თანდართული აქვს მისი შოგიერთი
ფილოების ფოფხურათები, რომელთა ხისფმაფიზაცია ახეთია:

დამოუკიდებელი ახახვა, რომლის შეხაბამისია ხურათი "იმერეთი.
მეწერბლე", 1921 წელი.

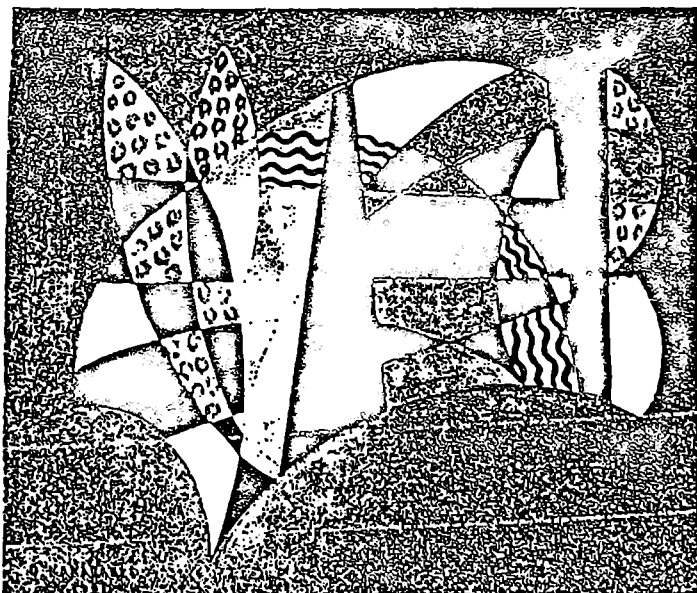
კონხფრუქციული ახახვა, რომლის შეხაბამისია "ნახაფი
ოკვანეს ნაპირზე", 1921 წელი.

კონხფრუქციულ-დამოუკიდებელი ახახვა, რომლის შეხაბამისია "ხურა-
თები - ოკვანეს ნაპირზე", 1921 წელი.

დამოუკიდებელი ახახვა, რომლის 1925 წელში შექმნილი ერთი ხურა-

თი ეკუთვნის ღეონს რობენბერგის გაღერის პარიში, ხოლო 1926 წელს შექმნილი მეორე ხურათი ეკუთვნის მოღერნული ხელოვნების მუზეუმს ნიუ-იორკში.

"ახალი მხაფერობის ცოცხალი ხახე - ამოშბ ღავით კაკაბამე - ნიკო ფირისმანისვილია". ღა აქვე უნღა აღნიშნის, ჩემის აზრით, ღავით კაკაბამის შემოქმედებაც; ღავით კაკაბამისხაც, რიშელიღ - როღა ნიკო ფირისმანისვილის შეხახებ ამოშბს "...მისი შემოქმედება უაღრეხად ეროვნულია ღა ამავე ღრის ხაერთი, ხაკაფობრიი"-, ამით თანამედღროვე ხელოვნების ეროვნულ ხახიათხაც უხვამს ხაშბს, თუმევა ხაღავთა არა ებ ღეშუღება, არამედ "თეორიის პირვეღაღაღა" ("ჯერ თეორია ღა შემღეგ ხაქმე"), მაშინაც კი, როღა ებ აზრი ღეონარღო ღა ვინჩის ეკუთვნის. პირვეღაღ იყო თეორია? ხიფყვა? ხაქმე?.. უთუთი, პირვეღაღ იყო ხაქმე, როგორც ამახ გოთე ამ-შობს ("ფაუხეცი", პირვეღი ნაწიღი).

ღავით კაკაბამე - 1921 წელი, პარიში

არსებობს, - ამბობს დავით კაკაბაძე აგრეთვე თავის ნაწერებში -
"სივრცის ირნაირი კონცეფცია". (აღმოსავლეთი და დასავლეთი).

ლიქტორი:

"აღმოსავლეთის ხელოვნება ხახიათლება განყენებული ცნებით და ფორ-
მებით. დასავლეთის ხელოვნება დამყარებულია კონკრეტულ და მატერიალურ
ფორმებზე. აღმოსავლეთის ხელოვნება მიიღვყვის მარადისაკენ,
დასავლეთის - დროულისაკენ. აბსტრაქტულ და სპირიტუალურ წარმოდგენ
აღმოსავლეთისა ჩინაუდგება დასავლეთის კონკრეტული და მატერ-
იალისტური აზრით... აღმოსავლეთის ქვეყნების ხელოვნებისათვის
ბუნების გადმოცემა, იმ ხახით როგორც არსებობს, არახდრობ არ ყო-
ფილა მიზანი. დასავლეთის ხელოვნებისათვის კი ბუნება თვით არის
მიზანი".

ლიქტორი II.

"ხელოვნების ამ ორნაირ შინაარს ახახიათებს ორი სხვა და სხვა
წარმოდგენა სივრცეზე. აღმოსავლეთი განიცდის სივრცეს განყენებულ
ფორმებში, დასავლეთი კი - კონკრეტულ ხახებში".

"ხელოვნება შემოქმედებაშია. ის ვითარდება მხოლოდ განყენებულად
განცლილ სივრცეში. კონკრეტულ ფორმებში განცლილი სივრცე ხელოვნე-
ბის განვითარებისათვის დამაბრკოლებელი ფაქტორია და შემოქმედე-
ბა ამ პირობებში ვერ აღწევს წმინდა გამოსახულებას."

ლიქტორი:

"თვალ-ცლომოდების"

"პლახტური ხელოვნება, რომელიც დამყარებულია Trompe-l'oeil
ხახებზე, ეკუთვნის დასავლეთ ქვეყნების გამოგონებას. ეს
ხახება გადმოხცემს კონკრეტულ ფორმებში სფატური სივრცეს...
...დადაიანი, რომელიც განიცდის სივრცეს განყენებულ ფორმებში,
ვერ დავმყოფილდება Trompe-l'oeil ხახების წარმოდგენით...
ამოგომ აღმოსავლეთის პლახტური ხელოვნება კონსტრუქციული, და
მონუმენტუალურია. ის გადმოცემულია სივრცის განუხაზღვრელ ძანი-
ძილს და განუხაზღვრელ დროში".

გვაძლევს ჩვენ ხაზოგალო კულტურის ხფერიში ხელოვნების მრავალფეროვანებას".

"ხელოვნება ღამყარბული უნღა იყოს ცხოვრების განცღა ბე ღა გამოსახული წმინღა ფორმებში; იბ თანამღღროვე ცხოვრბბახთან არის ღაკავშირბბული ღა ამ ცხოვრბბის რიფმის გამომსახბული უნღა იქნებს"

"...წარხუღის გაცნობა ღა შებწავღა ხაბწაღო მახაღაღა მხაფვრულ კულტურის შეხაბენაღ ღა ხელოვნბბის შინაარხის შეხაგნებღაღ. ამ ხაშუაღბით უფრო უკავშირღბით ხელოვნბბის ფრადიციებს, ვიღრე მიმბბაბვეღობით".

ღიქტორი II.

"ჩვენი ცხოვრბბის ხაჭირბბეა მოითხივის, რიმ ხელოვნბბე ღაკავშირბბული იყოს ხაქარტუვეღის რეაღურ ცხოვრბბახთან, მის ხუღიერ შინაარხთან, რიმ შებენიღ მეთოღით მიუღგეთ არა ბვეღ ხაგანს, არამღ ხაქარტუვეღის შინაარხის ღაუშრეფეღ ღა მრავალფეროვან ხახებს ღა მის აქტუაღობახს."

"ახაღი მხაფვრიბბინ ციგხაღი ხახე ნიკო ფირისმანიშვიღიღა...მისი შემოქმეღეღა ქართულ ხინამღღვიღებთან არის ღაკავშირბბული...ის აღმოჩენიღა ევროპის მხაფვრულ იღეოლოგიის შემწეობით...ამით ის ხაერთაშირისი მხაფვრიბბის იჯახში არის ბეხული."

ღიქტორი:

ნიკო ფირისმანიშვიღის "...მიბანი იყო მხიღღ მხაფვრულ ფორმებში ცხოვრბბის რამიყაღიბბეღა...აღგიღობრივი პირობბების გავღენით, მან ხაუცხოვი ნაწარმოები შექმნა. ამიღღმ მისი შემოქმეღეღა ბა უაღრეხაღ ფროვნულია ღა ამავვე ღროს ხაერთო, ხაკაცობრიო".

"ჩვენი შიბანია თანამღღროვე მეთოღით შევექნათ ღამთავრბბული ნაწარმოები ჩვენივე თვისბბების ღა ფემკერამენფის მისხეღვით."

აქვეაღობის განცდა ყოველმხრივ და ყოველგვარი ხახით. ამგვარად
ნაგრძნობი და გამობახული ბუნების ყოველი მოვლენა და ხაქართვე-
ლის ცოცხალი ხახე."

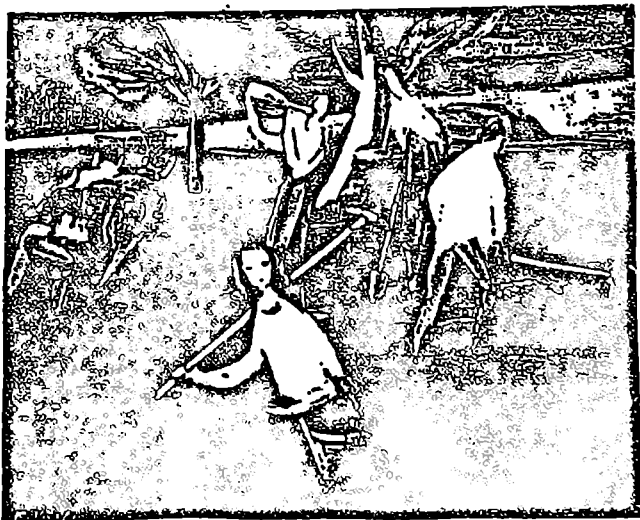
ლიქტორი II.

"აღმობახუდების და კდახიკურ ხაბერძნუდის რუაღიშთა შირის
განხხვავება შეიძლება ახე გამოვხახით: უღინიხუერი
რუაღიშში აღამიანთან შეფარდებულ პრიპირციეშშია; აღამიანი
ხწყვედხ მის შინაარხ...აღმობახუდის რუაღიშში ბუნების შე-
ხაძებულობაში და განყენებულ პრიპირციეშშია..."

"ქართული მხაფერობის რუაღიშში აღგიღობრივ და ხაქრისციანი
აღმობახუდის ფრადიციებხ ეკუთვნის და არა უღინიხუერხ. გარდა აღ-
გიღობრივი ფრადიციებია არის უდხი გავუენახ და თუ ვპოუღობთ
ჩვენხ მხაფერობაში უღღინიხუერ ფორმახ, ეს მიშანციიხ გავუენიხ
შედღეგია..."

ლიქტორი:

"თანამედღრუვე ხელუენება - რიშის ღრებუღება ხაქვეყნი
ხახიათიხაა - აუციღებღად პრიგრუხიუღია."

Varla - Laboueurs

ფელქხ ვარღამიშვიდი: "მმრიშეღები", პარიში

ერთი მიმართულების - კუბიზმის - ხამშიპოლ ხაფრანგეთს, ფუფუნარიზმის იფადიას, ექსპრესიონიზმის გერმანიას თუ კინსუ-რუქტოვიზმის რუსეთს თვლის, და ამ ერთა პოლიფიკურ-ეკონომიკურ-კულტურულ-სოციალურ რაიზას უკავშირებს. ამდენად, ჭეშმარიტია, ნამდვილი მხაფრული გამოსახვა, მხაფრული ნაწარმოები მხოლოდ მაშინაა მშვენიერი და მას ზევით ღიღი, ე.ი. "განუზომიელი სი-ღიღისა და შრწინვადების განღდა", როცა ის ევრონულია და ამით უნივერსალურია.

ამგვარად, ჩვენი ღიღი ეროვნული მხაფრის დავით კავაბაძის არა მარტო ფილოზოფია, არამედ თეორიულმა ნარკვევებამე მიიპყრო 20-იანი წლების ხელოვანთა და ხელოვნების კრიტიკოს-მეცნიერთა ყურადღება, თვით "მღელვარე იღიანთა" = "roaring twenties" ჩათვ-ლით, რომელიც ხაწრთაშრიხი მახმუბაძის ხელოვან-ლიფრანფროთა მოძრაობა იყო იღიან წლებში, პარიზში, ხაილუხფრანგიით მი-ვიყვანით ანფუნ-პიერ გალიენის აშრი-ხოფბა დავით კვაბამეშეღდაც:

"ჩემი ღიღი პაფოვისმემა პლახტიკის ჭეშმარიტ ხელოვანთ: მათი ხახელები - ფრანკ 'ვუპკა, აღბერ გღმ...დავით კვაბამე..."

"თავისუფალია მათი ხელოვნება. ყოველთვის წინხვლა.თავისუფალი!" ("La Vie des Lettré et des Arts", Nr. XV., 1924, Paris).

ღიქტორი:

ეხება რა თანამეღროვე ხელოვნების მიმართულმათა ეროვნულობას, მარხედ ბრიონი, თავის მხრივ, ამბობს:

"...ყოველი ეს მიძრაობა გამიხახახავ გონებრივ მიღგომას ერთი განხაშღვრული ჯგუფისა, რომლის ერთობა ხშირად ხიხხლის თუ ეროვნული ნიშანღობლიობიდან გამომღინაწრებს. ახეა ფუფუნარიზმი წმინდა იფადიური ფენომენი, იმ ღროხ როცა კუბიზმი ეხპანური არხების შგრძნობიანობის უფრო შუხფი გამიხახახვაა. ექსპრესიონი-ზმი, თუმეა მახში აგრეთვე რუსული და ჩუხური ეღემენეფიღდაა, არხებითად გერმანულ მოვღენად უნღა იქნახ მიჩნეული, იმ ღროხ როცა იმპრესიონიზმი, უეკვოლ, ფრანგული გონის მანიფესტაციიაა".

ლიტერატი:

რეაქცია უნდა, შეხედულება, ხუდ ცოცხა, თანამედროვე ლიტერატურა-
ბა და ხელოვნების თაყვანისმცემელითა, - უკვე შეუძლებელია უგულებელ-
ყოფილ იქნას. ეხება რა, მაგალითად, ჯეიმზ ჯოისის რომანებს "უღი-
ბება" და "ფინიგანის ქეღებს" (James Joyce: "Finnegans Wake", 1939),

იორგ ღრევიჩი, სხვათა შორის, წერს:

"ხამუელ ბეკეტმა უღიხებ უწილა 'ერთი რომანი, რომლითაც ყველა რი-
მანი დამთავრდა'. ეს რომანის ხელოვნება მაინც არ არის დამთავ-
რებული ამ წიგნებით, თუმცა შეიქმნა უკიდურესად მაღალი მახშვამუ-
ში იმისათვის თუ რის მიღწევა შეუძლავა ეპოსს. დმერთის შემდეგ ყვე-
ლაზე უფრო მუფი შექმნა შექსპირმა - და ინგლისურ ენაზე შექსპირის
შემდეგ ჯეიმზ ჯოისმა..." (Joerg Drews: "James Joyce IOO", SZ-2.2.82).

ამასთან დაკავშირებით, უთუთ, ყურადღებაში მანუხ შპერბერის

შეხედულება სხვაგვრიდან - "წმინდანი ცოდვილი" (Manés Sperber: Der
Heilige ist der Suender, SZ-7.2.81), რომელშიც, სხვათა შორის,

ამბობს: "ხატვთა რომელიმე მოაზროვნეს, რომელიმე მწერალს, თვით

შექსპირსაც კი, ხელისუფლებისაკენ ავადმყოფური ღმობის (Machtsucht)

პრობლემა და მისი მნიშვნელობა, პიროვნულ ურთიერთობებში, ათახობით

ღეგალებში იხეთი მკვეთრი ხეღით შეხაწნობი გაუხადა როგორც ღობ-
ფოვეხვის".

ლიტერატი - I:

და თვით ის ფაქტი, რომ ორივე შემთხვევაში შექსპირი მახშვამადაა

ადიარებული და (დმერთის შემდეგ) შექსპირის შემოქმელებთა ცნობილი,

ხილი მის გვერდით ჯეიმზ ჯოისი თუ ღობფოვეხვი და, აქ დავეუმაფებლი,

ეზრა პაუნლი ღგანან, უკვე თავისთავად მუფყველებს თანამედროვე ღი-

მერატურისა და ხელოვნების უღიღეს წვლიღზე ღიტერატურაბა და ხეღოვ-

ნებაში ხაერთიღ.

და, ხუვადღობა მხილიღ, რომ ხაბჭოთა ხაქართვეღობ ღიტერატურისა

და ხეღოვნების განვითარების გზებში: თანამედროვეობის მიმართულებით

ღეგახეგ შევიწროებელია, რაგ, უდავთა, აფერხებს თანამედროვე ეროვნუ-

ღი ღიტერატურისა და ხეღოვნების განვითარებას ჩვენს ხამშობღობში.

ლიქტორი - II:

რა თქმა უნდა, ფორმით, მინაარსით, გამოიქმნით ეროვნულ და ამით უნივერსალურ მხატვრული ნაწარმოების შექმნა ვერ ეტყება რომელიმე ერის თუ რასხის შემომქმედლთა "უპირაფხეხიშთ" ზრახვებს, რის შე-
სახებშ ეზრა პაუნდი, ხხვათა შორის, ამშობს:
"ერის ან რახხის კულტურა არხეშობს, როგა ერის (ხელეწეების, ლიფერაფურის) ნაწარმოები არ შოიოხოვს ან არ ხაჭიროვს უპირაფე-
ხიზახ იმიფი, რამ ის შექმნილია მიფეშული ერის თუ რახხის შეილიხაგან".

(ეზრა პაუნდი: "ეროვნული კულტურა" • Ezra Pound, "National Culture. A Manifesto 1938").

"ხაკუთარი ერის" და "ხაკუთარი ქვეყნის" შემოქმედებოი ხაზღერის გარდაღახვა კი შემომქმედლი ქმნის, -იხეუ ეზრა პაუნდის აზრი რამ მოვიყვანოთ, -ხამიშროვბახ პროვინციალიზმიხა, რახხე ის ახე გან-
მარგავს:

"პროვინციალიზმი შეიფავს:

(ა) ყოფიერების, ზნე-ჩვეულებების და ზუნების უფლინაროზახ ხაღხიხა, რომელიფ გხოვრიზბ ხაკუთარი ხოფლის, ხაწმყხის, თუ ერის გარეო.

(ბ) წაღილს მოაქციო ხხეპი ერახახოვნოზამი".

(ეზრა პაუნდი: "პროვინციალიზმი მყერი" • Ezra Pound, "Provincialism the Enemy").

ამდენად, ეროვნული და ამით უნივერსალური მხატვრული ნაწარმოების შექმნა მრავალფუნოვანი, მრავალფეროვანი და რთული პროფეხია, რამ-
ღის კონკრეფული პრაქტიკული და თეორიული განხაზღვრა-ჩამოყალიბება წინააღმდეგობებოიხა, ვინაიღან - ქართული ერის ხფერიში რამ ღავრჩუთ - თუ რა არის ქართული ეროვნული და ამით უნივერსალური მხატვრული ნაწარმოები - ეს პრაქტიკულიად მზის ხინათოღეს პოუღიბს თვით მხატვრული ნაწარმოების შექმნიოთ, თუმგა ერის, ეროვნული კულტურის თეორიული განხაზღვრა კონკრეფული მაგალითებოთ, ეშპირიული ხუღისკვეთებოთ, როგორგ ხჩანს, ვერ იოთრეუს თავის ფერხულში ხეღეწ-
ნების შეგნიეროთ თვით ხაქართვეღიშიაფ კი.

ღიქცორი:

ამგვარად, უაღრესად უნივერსალური ხწორულ შამინ ხლება მხაფურული ნაწარმოები, როცა ის უაღრესად ეროვნულია ფორმით, შინაარსით, მხიფხინელით. და, მიუხედავად ამგვარი "ურვეული" ხახიათხა, - და მჭიდრებელია, რაც ხელივნიშის მხაფურული ნაწარმოების თვისებაა ხაერთოდ, ვინაიდან - იმ ღროხ როცა მეცნიერება ამცვიგებს - ხელივნიშა გვაჯერებს გვარწმუნებს, და აქაა მღვარი მეცნიერებასა და ხელივნიშას შორის, თუმცა ხელივანი მეცნიერების მიღწევებსაც, ხაჭირების შემთხვევაში, იყენებს მხაფურული ნაწარმოების შექმნისას, ვთქვათ, "ინთოთაიზერს" მუხიკაში თუ ვიშუაღურ-ყღარაღობით ფექნიკას თეაფრში. ხელივნიშის, ხელივანის ამგვარ შემოქმედების განხაკურებულღობას ვერ ცვლის (არც შეუძლია შეცვალოს) გამოსახვის ხერხი; "მიღრწულია" ის თუ "ფრადღიღული". ამიფრომაა, რომ ხელივანის შემოქმედებას გოთე რელიგიურ რწმენას უკავშირებს, როცა ამბობს: "ვინც მეცნიერებასა და ხელივნიშას ფლობს, აქვს რელიგია; ვინც ორივე ამას ვერ ფლობს, მას უნდა ჰქონდეს რელიგია." = "Wer Wissenschaft und Kunst besitzt, hat auch Religion; wer jene beiden nicht besitzt, der habe Religion". J.W. von Goethe). ამღენად, ამგვარი რწმენით რაფარებული ექსპერიმენტი, გამოსახვის ახალი ხერხის თუ ხერხების შექმნის მიზნით, თავიხებული "ხაკრადური" ქმედება=შემოქმედებაა, რაც თავიხუფალი უნდა იყოს იმ ღროხაც, როცა ის (ექსპერიმენტი თუ გამოხახვა) "გაუგებარი" თუ "მიუღებელია". თუმცა აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ამგვარი მიღრწული=თანამღეროვე მხაფურული ნაწარმოებები, ეკუთვნიან ეხენი პიკახის, ჰინეგერს, პაუნდს თუ ჯოისს, - ფრიღრის მიღერის გამოთქმა რომ ვისმართ - უფრო აგმწებალია; ვიღრე "ნაში", ვ.ი. უფრო ღლიაღია; ვიღრე "მშვენიერი", ვინაიდან - მიღერის აზრით - "მშვენიერი=ღამაში ნაშიფხახიაშიენია", ხიღრ"ღიაღი აგმწებელი=ამაღრეღებელი=გამომწვევი=განმრისხებელია" = Das Schöne rührt, das Erhabene reizt. და, მართლაც, თანამღეროვე ღიფრადფურიხა და ხელივნიშის "ფიპიური" მხაფურული ნაწარმოებები, ვთქვათ, პიკახის "გერნიკა" რამღენ ღამოვაღიერებელს "იწვევს",

"ანრიხებებს", შეიძლება, იმიტომაც, რომ თანამედროვე ხელოვნების მხატვრული გამოხატვა მიმდებარის (პკითხველ-მხმენელ-მაცურებლისაგან) მოთხოვს უფრო მეტს, ვიდრე "ფრანგიული" გამოხატვა, ვინაიდან ყოველი "ახალი", "ნოვაციური" გამოხატვა მიმდებარის "ახალ", "ნოვაციურ" აღქმის უნაირიანობასაც მოთხოვს. მაგრამ ეს პრობლემა, ღრთა განმავლობაში, ხიძნელეს არ ქმნის, ვინაიდან ხელოვნების ხაგანი - იხე როგორც ყოველი პროლეტარია - ქმნის ხელოვნების შემგვრძნობსა და მშვენიერების ხიამოვნების-უნარიან აუღიფორიას. "...პროლეტარია ქმნის არა მხოლოდ ხაგანს ხუბიექტინათვის, არამედ ხუბიექტინაც ხაგინათვის" (K.Marx: Grundrisse der Kritik der politischen Ökonomie, Einleitung).

POUR QUE VOUS AIMIEZ
QUELQUE CHOSE IL FAUT
QUE VOUS L'AYET VU
ENTENDU
DEPUIS LONG TEMPS
PAR D'IDIOTS
FRANCIS PICABIA

(ფრანხის პიკაბია: "თქვენ რძმე შეგიყვარდეთ, ღიღი ხნის განმავლობაში უნდა ნახოთ და მიიხმინოთ, თქვენ იღიფებო! 1920 წელი. ფრანხის პიკაბიას 'ხურათიი ანდრე ბრეფონ").

ლიქტორი:

და "ახალი", "ნივატორული" გამონახვის ამგვარი "მოთხვენის" ყველაზე უხანტკეხი ღემონტყრადია მთახლინა ანღრე ბრეტონმა, 1920 წელს, ღრანხის პიკაპიას "ხურათით", რომლის "ხურათოვანი წარწერაა": "თქვენ რამ რამე შეგიყვარღეთ, ღიღი ხნის განმავღო-ბამი უნღა ნახით ღა მოხმინოთ, თქვენ იღიღებო!" მაგრამ ამბ-ბობამი, როგორღ ღახხღი გღღერი ამბობს (László Glozer, SZ-5.6.82), "Bilder sind Gestraechspartner geworden", "ხურათები გახღა გახაუბრების პარტნიორი". იმ აღამიანთა რაღ-ღენიბა, რომღღები ხურათებს ხიამოვნებოთ "კითხუღმენ" მნიშ-ვნეღვნად გაიზარღა, თუმღა აქ მხავერღული გამონახვა ირმაგ ხამიშროღამიან, რომღღთაგან პირვეღია ხღიღის პრობღემა: მხავერო-ბის პირვეღადღი გამონახვის მახაღაა ღრომა ღა ღერი, ღივერაჟტორის კი ღაწერიღი ხიღყვა, რომღის ღოქხაღიის ხაშუაღება ანზანი-ახი-ეში, რომღღთაგ, როგორღ ავღნიშნეთ, მართაღია, გააჩნია აგრეთვე "ხურათოვანი" ღრომაგ, მაგრამ - თუ ხურათში, მხავერობის ხურათშია ის გამიყენებული, - პირვეღადღად მიმღღებუ უნღა მოქმეღებღეს ღრომიოთ ღა ღერიოთ ღა არა "წაკითხვიოთ". ეს არხებოთია ხრუღღა-ხოვანი მხავერული გამონახვის, მხავერული ნაწარმოების შეხაქმ-ნეღად, რის განმხაზღვრეღია ხღიღი, რომღღიღ ვერ იომენს ხეღოვნე-ბის ხხვაღახხვა ღარგის მახაღათა ერთმანეთში უხგოღო აღრევახ. მოღღრნულ ღივერაჟტორებმა ღა ხეღოვანებმაგ იგიან, უნღა იგოღენ, ძვეღღთაძვეღი ხიზრმნე: ღიად მხავერულ გამონახვიღან ხახხიღო მხავერულ გამონახვამღე მხოღღ ერთი ნაზიღია. კიღევა: ხეღოვნე-ბა ღღუღამია, ღა ხეღოვნების ხხვაღახხვა ღარგის გამონახვის მახაღათა ერთმანეთში "თანახწირუღღებანი" არვეოთ შეხაძღებ-ღია გამონახვის შექმნა, რომღღხაგ გააჩნია ღრომა, მაგრამ არა ხგიღი. ხგიღი მოითხოვს ხეღოვნების მოღემული ღარგის გამონახვის მახაღის მახრონობას მოღემული ღარგის ჩარჩოღში, ღა ვინღ მხავე-რული გამონახვის ამ კანონში მიერებას ღაარღვევს ვერ შექმნის

ხელითხურად გამართულ ვერც "შრალიფიულ" და ვერც "მიღერნულ" მხაჴვრულ ნაწარმოებს.

ლიქტორი:
=====

რა თქმა უნდა, იხილ.

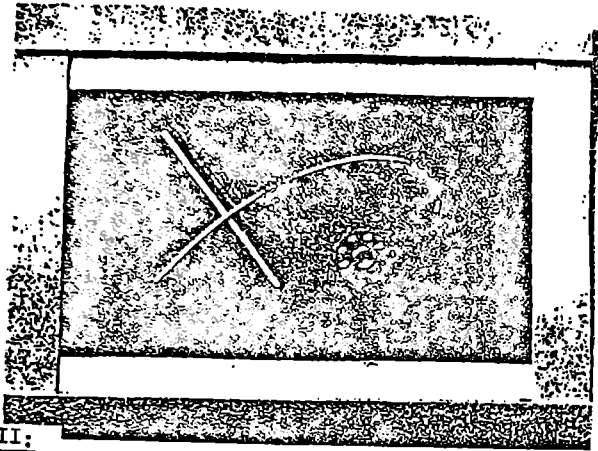
უნდა ითქვას, რომ თანამედროვე, მიღერნული ხერხეპითა და ხელით
შექმნილი გამონახვათა ღილი უმრავლესობა იხევე ვერ ექვევა ხელი-

ნების ხეგრითი, რიგირც ე.წ-ღი "შრალიფიული" გამონახვის ხერხე-
პითა და ხელითი შექმნილი გამონახვათა ღილი უმრავლესობა. აღვრიო-
ვანება - "აქ ხელივნება და ჴემმარიჴება დღეხახნაუღიბენ შაი
ბრწყინვადე ჴრიუმებს, და ხრულიად ხამარულიანად შეიძლება იო-

ქვას: non plus ultra!" (Anton Schindler: Die Uraufführung der
9. Symphonie. 7. Mai 1824 - "...Kunst und Wahrheit feiern
hier ihren glänzendsten Triumph, und mit Fug und Recht könnte
man sagen: non plus ultra!") -, რიშელხაც იწვევს მხაჴვრული

ნაწარმოები, რიშელშიც - რიგირც ანჴონ შინდლერი ამბობს-ხელივნება
და ჴემმარიჴება შაი ბრწყინვადე ჴრიუმებს დღეხახნაუღიბენ-ხამწუ-
ხარით იშვიითი შიკვუნდა არა შარჴი თანამედროვე, მიღერნულ დიჴე-
რაჴურახხა და ხელივნებაში. შავრამ, რიგირც ქიშითი თუ ჴიბიკვამი,
ახობი თუ ათახობი გღმის, ექსპერიმენტების შემდეგ აღიღი აქვს
წარმაჴებას თუ წარუმაჴებლობას, ახევე დიჴურახჴურა და ხელივნება
ვერ აღდება ამგვარ ეკლიან გმას, შიი უშეჴეს, რიშ - ჴუხჴი შენნი-
ერეობიხავან განხხვავეპითი, რიშელმაც უნდა "დაამჴიციხს" რიშ" ეხ ახეა"-
ჴუშანიჴარული შენნიერება და შიი უშეჴეს დიჴურახჴურა და ხელივნე-
ბა. ამგვარ "ხიშუხჴეს" ვერ აღწევს, განხაკუთრებოი დიჴურახჴურა
და ხელივნება, რიშელითა გამონახვა შხიღლ შამინ ხღება ჴემმა-
რიჴი მხაჴვრული ნაწარმოები, რიგა იხ ჴირმა-შინაარხ-გამიიქშიი
წიკვაჴურული, დამაჴერებელია.

ღავით
კავაშაძე
- 1925 -
ზარიბი

ლიქტორი - II:

ამგვარად, ღიფერაფურისა და ხელღვნების მხაფერული ნაწარმოები ვერ იქმნება "უპაერი ხივრეში", ე.ი. ერის პოლიფიკურ-ეკონომიკურ-კულტურულ-სოციალურ ხერის გარეშე. იმ ღროხან ვი, როცა ხაქმე გვაქვს მხაფერული გამოხახვის ე.წ-ღ "ინფერნაციონალურ" ფღბთან, მაშინაც ხელღვანი ვერ შორღება იმ ერის კულტურულ წრეხ, რომელხანც იხ ეკოფონიხ. ამღენად, პომეროხიხ თუ რუხთავეღიხ შემოქმეღება ხწორღ იმიფომაა უნწვერხაღური, რომ პირვეღი ბერქმეული, ხოღი მეორე ქართული ეროვნული მეღბიხ მაფარეღელია: და ჯეღმხ ჯოიხიფ რომ უღღრე-ხად ირღანღიღი ერის ეროვნული მწერაღია, ეს გამოხხვეღიხ მიხ არა მარფო "უღიხეში", რომღიხაგან ერთი შეხაფყვიხი მავაღიოთი უკვე მიოვიყვანეთ. და აქ მავინღება ქართული ღიფერაფურის, უთუოთ, ღირხშე-ხანიმნავი მხაფერული ნაწარმოები "ღათა თუთამხია", რომღიხ ავეფორი - შეგნეღუღად თუ შეუგნეღუღად - "იხფაფურად" გვერღხ უღღიხ რუხეთიხ ღიღმპყრიბეღურ-მიოვინიხფური პოღიფიკიხ ხაშინვეღ გამოოღინეღებეხ ხა-ქართვეღოში, თუმეა აღნიმნული რომანი ხწო-რეღ ამ ხანახ აღწერხ. წარმოღღინეთ, ღათა თუთამხია(რემიხ აზრიო) რომ თუთრი თუ წმინღა გიორგი^ბ თუ მიოთური ამირანნიხ შთამომავაღია, ეხეღ(შეგნეღუღად?) გაბუნღოვანეღუღია, რაღ იწვეუხ იმახ, რომ "ღათა თუთამხია" არა მარფო ეროვნუღობიხ და ამოთ უნივერსაღობიხ მხრივაც გვერღმი ვერ უღგება "უღიხეხ"; ხამწუხარიოთ, ხამწუხარიოთ.

1926 წ. გამოცემულ პოეტურ ნაწარმოებებში.

ლიქტორი: მარიალია, პოეტი ხევერიანე ურუშაძე, (მუხიციხის) ნოჲებბს არ იყენებს ლექსის "აკუსტიკური" გამიხახვილი ჰალის შთაბერვიხათვის, მაგრამ "გადექსილი და მღერა და მუხიკილი", ვიქვათ, აღნიშნული - "რამამ-თიპ-რა-ჰა, რა-რა-რა-ჰი" - იგივე მიშანს ემ-ხახურება.

ლიქტორი II:

ხევერიანე ურუშაძეს გამიხეშული აქვს წიგნებ-ყურნაღებ-კრებულბი უშითვერეხად წრანაჲდ, მაგრამ აგრეოვე გერმანულ ენაბელახ. შაგადიოთად, ხელი მაქვს ხევერიანე ურუშაძის შიწრ გამიხეშული 12-ი წიგნი-ყურნაღი, რიმედოგან ერისი ჭიფრია - "LE FEU SACRE DE LA POESIE ET LA LIBERTE" - , ე.ი. "წმინდა გეცხელი=ღამჰარი პოეტიხია და იავისხეფება", რიმლის უშითვერეხი ნაწილი დაწერელია ქარიულად და ეხება, ხხვათა შირის, ხაკიოხს - "ენა და ხელივენება". აქვე გამიქვეყნებელია

მისი მრავალი დექსიზ ქართულ ენაზე. მეორე წიგნი-ყურნალი
 კლ. ეხება ლექსებს: "კულტურული ვინაობა-ერთი ერისა და შიშა რუხ-
 ზღვები", რომელშიცაა მოთავსებული მისი ნაწარმოები "რუხიველი-
 გოა ხალივბად". ამ წიგნებ-ყურნალებში უდიდესი ნაწილი კი, რი-
 გორც ავტორმწე, გამოქვეყნებულია ფრანგულ ენაზე და შეიცავს დექ-
 სებს თუ ეხების სხვადასხვა საკითხებზე. ამგვარად, პოეზ ხევრიანე
 ურუშამის ფრანგული შემოქმედების შესახებდა, ვფიქრობ,
 ხაკმარისია ის ფაქტი, რომ - როგორც ავტორმწე - ის ხაფრანგეთის
 მწერალთა კავშირის წევრია და განაგრძობს მის მიღვაწეობასა და
 შემოქმედებას ქართულ და ფრანგულ ენებზე. პოეზ ხევრიანე ურუშამეს
 გამოქვეყნებულ აქვს აგრეთვე დექსიო კრებული გერმანულ ენაზე,
 რომლის "მეორე რვეულის" წიგნია - "ჰიმნი ჰარმონიული მსოფლიო-
 ხათვის" = "Hymne fuer harmonische Welt" (Paris, 19...), რომელშიც
 დაბეჭდილია ხუდ 15-ი დექსი. მისი შემოქმედებისა და ლექვანდელი
 მიღვაწეობის შესახებ, პოეზ ხევრიანე ურუშამე თავის 1979
 წლის 1-ლი იქვემპრობ წერილში, სხვათა შორის, წერს:
 "ესეა ხაფრანგეთის მწერალთა კავშირის ხვერიში... შემდევა ხაშუა-
 დება შემდეგის-ლა-გვარად რეში წვლილი შევიფანი რვენსა
 და ამიი ხაერიო-უნივერსალურ შემოქმედება-ხელივნივამი. თან ფრანკუზის
 "Anthologie Internationale" და "Poemes d'ici et d'ailleurs"
 ინტერნაციონალურ ანთოლოგია და "პოემები აქედან და სხვაგან"-
 ვთანამშრომლობ. მიმანიჭებს "ხაფრანგეთის ლიტერატურისა და
 ხელივნივის აკადემიის" ხუიი უიდეო და ბრინჯაოს ინტერნა-
 ციონალური მედალი." ("Academie Littéraire et Artistique de
 France")
 დექსიო: ლავუკავშირე რა პოეზ ხევრიანე ურუშამისა და ლავიო
 კაკაბამის შემოქმედება თანამედროვე ლიტერატურისა და ხელივნივის
 ბოგიეროი ახვექსის განხილვას, ვფიქრობ, შესამდეგელია ბოგიეროი
 თქმისი წამოყენება:

განადღეს, რომელიც ჯერ კიდევ 20-იან წლებში თვით ჩვენმა ღიღმა მხაფეარმა დავით კაკაბაძემ დაიწყო.

6.რაც შეეხება თანამედროვე ხელოვნებისა და ღიფერაფურის მიერ მხაფ- ვრული გამოსახვის "ხაზღვრების გარდაღახვას" გამოსახვის მახალითა "შერევის"მელეგად, ამგვარ ექსპერიმენტებს ზღვარს, ხაზღვარს უღებს ხფიღი, ხფიღისმეფევეღება, რომელიც ვერ ითმენს ერთი მოფე- მული გამოსახვის მოღვარი მახალიხ უგულღებღყოფახ.

7.ვითომ ქართულ ღიფერაფურახს, რომელმაც შიბა შოთა თუ ვაფა, არ ეხა- ჭირღება ხხეღახხეღა ხახის ფღები, ექსპერიმენტები, რომ მონახულ იქნახ ქართული მხაფვრული ენის ახალი, ჯერ არარახბული ხერხები; და,ვოქვათ, ჭამუა ამირეჯიღის "ღათა თუთამხია" არ გვაძღევს იმელს, ხულ ფღვა, მიხი "ხფრუქფურიო", რომ "კიღეღავ ღაიზრღებიან აღგეოხ ღევეღები მგღიხანი?.."

ღა ღიღ ბოროფებაღ არ უნღა ჩაითვალღს "გიხფერი ყანწეღის" ორღენის, "ქიმერიოღის კლუღის" ღაუნღობღი განაღგურება,რის მელეგად არა მარ- ფო ქართული ღიფერაფურისა ღა ხეღოვენების თავის-უფაღი განვეითარება მელეღრხღა?..

ღა ვიღყვი ხაზღლოღდ:

თუ კი ხეღოვენების ნაწარმოები არის ნამღვიღი მიბა- ძვა ბუნეღისა, ის მოკღებღულია ხეღოვენეღის თვისეღახს. მირ- იქით, რაც უფრო ღამორღებღულია ნაწარმოები ბუნეღის უმუღალ მიბაძეღახ, მით უფრო მხატვრულია იგი.

ღა მხოლოდ ამ გნით მიადღეღვს აღამიანი წმინღა მუ- ხიკახ, ბრწყინვალე ბღეზიახ, ქანდაკეღახ, იღგალურ ზეროთ- მოღღრეღახ, ჭემმაროღ მხატვრობახ.

ანთონან-ვიღა ხაღნიღს.

«La Vie des Lettres et des Arts». № XV, 1926. Paris.

ღიქფორი - II:

"...მხაფვრული მშვენეიერება უფრო მაღლა ღგახ ვიღრე ბუნეღა. ვინაიღან მხაფვრული მშვენეიერება გონიღან ღაბაღღებულეღი ღაიხევეღაბაღღებულე მშვენეიერება",-ამმობ ჰეგელი(G.W.F. Hegel:Ästhetik I/II., Reclam,Stuttgart 1971,S.38. = "...das Kunstschöne höher stehe als die Natur. Denn die Kunstschönheit ist die aus dem Geiste geborene und wiedergeborene Schönheit...").

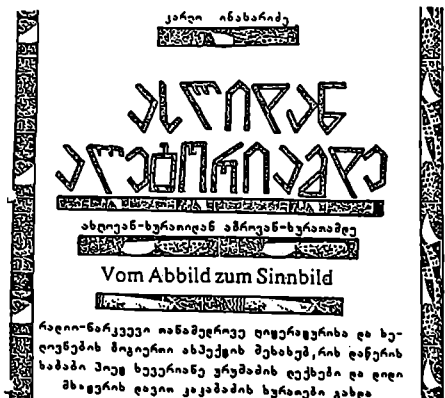
ღიქტორი: ამდენად, ხელოვანმა ბუნების თავისთავალი მშვენიერება უნდა გაანაყოფიეროს მასში არსებული ან ჩანერგული გონებრივი თვისებით, რითაც ბუნებრივი თავისთავალი მშვენიერება იწმინდება ყოველგვარი შემთხვევითობისაგან; ნოყიერდება, ნაყოფიერდება შემომქმედის გონით, და ამ გზით იქმნება მხატვრული მშვენიერება, რეალიზა, გამოხახვა, ნაწარმოები დაბადებული შემომქმედის დაუშრეფელი "უკვდავების" წყაროდან, რომლის უხახრული შემომქმედებითი გზაა - ახლიდან ალტგორიამდე, ახლოვან-ხურათიდან აზროვან-ხურათამდე.

ღიქტორი - II:

როგორ ამბობს ჩვენი ხაუკუნის ღილი ხელოვანი პაბლო პიკასო? -

"არ არსებობს აბსტრაქტული ხელოვნება, აღამიანი ყოველთვის უნდა გამოვიღებ რამეხაგან. შემდეგ შეხამდებელია რეალიზის ყოველი ნიშანწყალი აღგავო; ეს არ არის ხამიშროება, ვინაიდან ხაგნის იღვამ უკვე დაფოვა გარდაუვალი კვადი". და მართლაც, რა არის, ვთქვათ, ნობი თუ ხადიჩა თუ არა აღამიანის ხურვილი "გალი" - აბსტრაქტულ "ხურათად" = ნიხად ქვეული - გადაეფანა ბინამი, ღარბამი, ოთახში.

მხოლოდ ამ გზითაა შეხამდებელი, როგორც ხჩანს, აფომური, გამომ-თვეული მანქანების ეპოქის შეხამამისი მხატვრული გამიხახვის შექმნა ღიფრანფურამი, მხატვრობამი, ხურთომიძეკრება-არქიტექტურამი, მუხიკამიძე თვაფრში, ფიღმში, რალიომი თუ ფეფეხეღვამი.

მეორე შევხებული გამიღვება
მიუნხენი - 1983 - Munich

ქებათა-ქება ვალენიან გაფრინდაშვილს:

=====

Hommage à Valerian Gaphrindashvili:

=====

- ლიქსორი: ეს ჩემი რადიო-ნარკვევი "ახლიდან-აღუგორიამდე",
 ეხე-იგი "ახლოვან-ხურათიდან აზროვან-ხურათამდე" - თანამე-
 ღროვე ღიფერაფურისა და ხელოვნების ზოგიერთი ახვექციის შეხა-
 ხებ -მხურს დავამთავრო ქართული მოღერნული, თანამედროვე
 პოეზის, ციხურყანწელთა უგვიგვინო მეფის ვალერიან გაფრინ-
 დაშვილის ქებათა ქებით, თუმცა მიხი ცხოვრებისა და შემოქმედე-
 ზის ზოგიერთ მომენტთა გაშუქებისათვის ხელთ მქვს მხოლოდ
 "ქართული ხაბჭოთა ენციკლოპედიის" ხვადია ვალერიან გაფრინ-
 დაშვილის შეხახებ და მიხი ლექსები თუ ლექსთა ნაწყვეტები,
 გამოქვეყნებული მირიან აბულაძის ნაშრომში "ღიფერაფურულ
 მიმდინარეობათა იხლორიიდან მეოცე ხაუკუნის ქართულ მწერლობა-
 ში", თბილისი, 1977 წელი.

ქებათა-ქება ვალენიან გაფრინდაშვილს:

=====

Hommage à Valerian Gaphrindashvili:

=====

გ. ახათიანი "ქართულ ხაზჭოთა ენციკლოპედიაში" (ტომი 3)

პოეზ ვალერიან გაფრინდაშვილის შესახებ წერს:

გაფრინდაშვილი ვალერიან ივანეს ძე [21. XII. 1888 (2. I. 1889), ქუთაისი, — 31. I. 1941, თბილისი], ქართველი საბჭ. პოეტი. დაამთავრა ქუთაისის კლასიკური გიმნაზია და მოსკ. უნივ. ფილ. ფაკულტეტი (1914). სტუდენტობისას წერდა ლექსებს რუს. ენაზე. პირველი ქართ. ლექსი 1915 გამოაქვეყნა გაზ. „მეგობარში“, ლექსთა პირველი კრებ. „დაისები“ — 1919. მ. „ცისფერყვავილების“ ერთ-ერთი ლიდერი იყო; 1919—24 რედაქტორობდა ჟურნ. „მეოცნეზე ნიაპირებს“. შემდეგ წლების მანძილზე იყო საქართველოს კავშირის მთარგმნელთა სექციის თავმჯდომარე და გამომცემი. „ზარია ვოსტოკას“ მხატვრული ლიტერატისა და ხელოვნების განვითარებისათვის მის ადრინდ. ლექსები და თეორ. წერილები სიმბოლიტური სულისკვეთებითაა გამსჭვალული. ლექსთა ციკლებში „დაისები“, „ორეულები“, „ოფელიები“, „ამარსოვალი“ (1916—19) ქვეყანა დანახულია, როგორც ლანდშაფტი და ორეულებით დასახლებული მიწა. სანახაობა. ამ ფეერულ სინამდვილეში ხშირად გვხვდებიან საკრალური ნიშნით აღმუშავებული ისტ.-ლიტ. პერსონაჟები: ჰამლეტი, კალიოსტრო, ჰანიბალი, ოფელია და სხვ. მ-მა მნიშვნელოვანი როლი ითამაშა ქართ. პოეტური კულტურის, განსაკუთრებით მეტაფორისტიკისა და ვერსიფიკაციის შემდგომ განვითარებაში, მაგრამ ნოვატორული საწყისი მის ადრინდელ ლირიკაში შეზღუდულია ესთეტიკურ-დეკადენტური შინაარსით. გამოვედობისა და უპერსპექტივობის გრძობა გავლენას ახდენს მის პოეტურ ხელოვნებაზე, რაც ფორმალურად სრულქმნილი და დახვეწილი, მაგრამ თავის თავში დანშული, ცხოვრებისაგან მოწყვეტილი, უსიცოცხლო სტრუქტურის სახეს იღებს. პოეტის მისთვის გაგებაში მ. აშკარად დაუპირისპირდა კლასიკურ მწერლობას და „ბრბოსაგან“, ცხოვრებისაგან განდგომილი ხელოვანის ბუნებრივ ხედვრად სიცივე, ავადმყოფობა და თვითმკვლელობა მიიჩნია („ბოებების მონოლოგი“). 20-იანი წწ. დამწვევიდან მის შემოქმედებაში დაიწყო „მიწასთან დაბრუნების“ ხანა. ახლებურად იქნა გაზრებული პოეტური ხელოვნ. პრინციპები („ისეთი ლექსი დაეწერო მინდა“, 1926; „ფერო“, 1935); პოეტი მშობელი ხალხის ისტ. ხედვრის, მამულის სულიერი აღორძინების, „სიძვიფის“ თანაზიარი გახდა („მებალუ“, 1929; „წოფობელა“, 1935); („ლენინის სიყვანს“, 1934; „ჩემი ქვეყანა“, 1935; „გმირულ ესპანეთს“, 1936; „დიდ ოქტომბერს“, 1937 და სხვ.).

გ. გაფრინდაშვილი.

მ-მა თარგმნა ექვნ პოტიის „ინტერნაციონალი“, გოეთეს, პუშკინის, ლერმონტოვის, ნეკრასოვის, ბროუსოვის, ბლოკის, მაიაკოვსკისა და სხვ. ნაწარმოებები; მანვე რუსულად თარგმნა და 1923 ცალქ

წიგნად გამოსცა ნ. ბარათაშვილის ლექსები.

თბზ.: ლექსები, ტ. 1. ტფ., 1926; ჩრეული, თბ., 1966.

ლიტ.: ახათიანი ლ., რეული ნაწარმები, ტ. 1, თბ., 1988; ახათიანი ვ., წერილები და მიგონებები, თბ., 1969; ჩადაიანი ვ., რეული წერილები, თბ., 1972; მხეველი ი. ი., წერილები, თბ., 1966. გ. ახათიანი.

ვალერიან ბაზრინდაშვილის პოეზია

„ბოქემის მონოლოგი“:

სამარცხენოა პოეტისთვის სხვა კარიერა
გა და თვითშეკვლეობის.

არა მსურს ვიყო ვიეტორ ჰოგო, ან აკაი,
მე მირჩევნია დავიღუპო, როგორც ბოქემა,
სამარცხენოა პოეტისთვის სხვა კარიერა
გარდა სიგიჟის.

არა მსურს ვიყო ბედნიერი, როგორც გოეტე.
მე-მირჩევნია დავიღუპო როგორც როლინა.
სამარცხენოა პოეტისთვის სხვა კარიერა
გარდა ქლექისა!

დღეგრძელ მაღარმეს მირჩევნია ისევ ლაფორგე.
პოეტისთვის მე ვიწამე ეს კარიერა:
სიგიჟე, ქლექი და თვითშეკვლეობა,
სალამი შენ — ტროტუარის პოეტო!

შენ გუთვნი თვითშეკვლეულების დინასტიას
და შენი გვარი რაინდული არის — ლოზინსკი.
სამარცხენოა პოეტისთვის დიდი წიგნები,
დიდი სიციხე!

უთოდ ჰქონდა ბუასილი ფაუსტის აქტორს.
მე ვესალმებ დღენაკულ პოეტებს.
მე მინდა კიდევ ჩამოვთვალო ეს სახელები:
ერარ დუნერვალ, მორის როლინა, ტომას ჩატერტონ,

გიულ ლაფორგე, ლორეამონ, კრისტოფორ მარლო,
გრიშა აბაშიძე!

კარიერა მარტოობის და ლოქობის:

გოე ეღვარი ნახეს ქუჩაში

მთვარლი და მომავდავი,

და ესეც იყო — ხარაკირი.

მე შეჭყერება პოეტისთვის რამე ხელობა.

მისთვის ვიწამე სამუდამოდ ეს კარიერა

სიგიჟე, ქლექი, ალკოგოლი და თვითშეკვლეობა!

სიკვდილი იყო ამ დღეულში შავ ბარიერად!

სინეტი „მამია გურიელი“:

ისეუ მათებს დაღუმებულ ლექსთა ზრახვანი
და ყეთოლად მხიბლავს მოქეიფე ლოთი მამია.
მისი მარადი საკუთა - ი მაკადამია
საბედისწერო, სასიყვდილო, ყრუ ბალახვანი.

იყო ორგია და საზღვრების გადალახვანი:
როინის პირად რუხ ფაცხაში ბნელი წამია,
წევს და არ სძინავს გაფთობებულს იქ ადამიანს,
რადგან ძვირფასობს ლალ-თეალებით გამხდარი ტანი.

დაწყველილ მგოსანს მთველინა ბრწყინვალე ჳლექი
და ის გადასცა საოცრების კეთროვან ხელებს,
რომ ელვარებდეს მისი ხველა ამონაქექი.

მტრედისფერ სატრფოს უღაბნოში ვერ მოიშველებს.
მას როგორც ვერღენს დაღუბუკავს თვალებს მეძავი —
მისი წყლულების საშინელი მონათესავე.

„ყელსახვევის პოეტიკა“,

ბევრი ჩატერტონი დაფიქრდება ამაზე:
ლაშის და ყელსახვევის შავი პოეტიკა.
ჩემი აქვითინება, სიყვდილის მონატრება
და სალოშეასთვის სალაშის კადრება.

ჩემი თვითმკვლელობის შავი პოეტიკა.
როცა ყელსახვევი კისერზე მეკიდა.
მე — იოქანანი, მწეავი ვით ფანქარი:
საფირონის ტახტზე წითელი იროდი.
კვლავ მოშელანდება სასტიკი ლანჯარი,
მასხედ მოკვეთილი თავით რომ ეტოროდი.
წვიმიან მუსიკის ტირილი ხარბი.
ყელის და ყელსახვევის შავი პოეტიკა.
და ჩემი ოცნება ბოდლერის წარბით
სოველ მოგონებას კვლავ გამოკიდა.
ქუჩა და ფარანი: უმიზნო, უწყოდო,
როცა ჩემი სული წამწამებზე ეკიდა.
დაღუბულ ოცნების ღამეში ღაღობა,
და თვითმკვლელობის იწვის პოეტიკა!

ოლასკურა

ქუთაისის სასაფლაო მოწმე იყო მრავალი კომუნარული სურათებისა,

აქ საროსკიპო იყო შერტალი.
დღეს სასაფლაო არის ირიბი,
ფულიყებს მოაქეთ აქ ნაჭურდალი
და თამაშობენ კარტს ჭიბჭირიბი.

აქ მათხოვრები ითვეენ ღამეს,
თითქოს ეწვიათ კეთროვანება,
ძილში პირდება სულ სხვა სიამეს
პატარა რუის მათ ხმოვანება.
მოაქეს ბალდახინს მექლარი ახალი,
ასველებს წვიმა ტრარულ ბრბოებს,
მაგრამ ჩაეიდა მთეარე მალაი
და ყარალები სტეხენ კუბოებს.
რომ მექდრებს მოსტაცონ სამკაულები
და იქეიფონ ველურ არღნებით...

ბებერ მკითხავენს, გონჯებს ფრთიანებს,
იქ დაინახაეს აღმიანი,
ბებია ქალი დაიგვიანებს
და ორ მექლარ კინკას კშობს კუდიანი.
ხარ, ოლასკურა, ბნელ ჭაღოსნებით
საშინელება და ნეტარება,
გათახსიურებულ თაყის ოცნებათ
შენ ეღგარი თუ შეგედარე ა.

„მე — სარკეში“

ვინ არის სარკის უფსკრულიდან რომ შევლინება,
ვისი თვალები ემუქრება ჩემს ფერმკრთალ თვალებს?
ნუ თუ მიცქერის საკეთარი ჩემი ჩვენება?
ნუ თუ ჩემს გულში მისტორი შიში იალებს?

მისი ღიმილი ჩემში ბნელად გაიშრიალებს.
უშიშარი დღის დაიყარვა ცხადი სხენება.
თეთრი ოცნება გადარჩენის თოვლივით დნება.
დამწვარი სხეულის ჩემს გარშემო სუნი ტრიალებს.

ასე სასტიკად რად მიცქერი მწუხარე ლანდო,
ჩემი წამება უღმობელო შენ ვინ მოგანდო?
ვინ გაგიმთვარა იგზნებული ტანჯული სახე.

„მაჩაბლის მთვარე“

კედლებზე მთვალე თუთიყუშები,
სანთლის აჩრდილი, ცრუ ვარსკვლავები.
ვერცხლის ლანგარზე მწკანე შუშები —
შიგ მოკვეთილი ობლად თავები.
როგორც მედუნა სპირტში დაცურავს
მაჩაბლის თავით ღია თვლებით.
გულს ნესტიანი ჩვენება ჰბურავს
მეტეი კომპარით, მტე ვაწვალეებით.
და ლეონიძე იპარავს შუშის
მაჩაბლის თავით თუ ორეულთ.
მან ვერასოდეს ვერ დააშუშოს
თავის რცნება ბრახმორეული.
მაჩაბლის მთვარე, ქურდებს მოხედე!
შენს სამკაულებს ღამეში იძენს
ორი პოეტი, ორი მოხეტე
გაფრინდაშვილი და ლეონიძე.

„ზამთარი“,

თოვლი მობრძანდა ტენორის ყელით
და უსპეტაეეს ხელთათმანებით.
შეხედა ქალაქი ქუქუციან ხალით,
შეხედა სიჩუმით და მოთმინებით.

გრივალი მოდის ურიცხვ ჩარებით,
როგორც ზოფრიდი და მენელაი,
მოდის ყინვებით — ეკრბ დარაჩებით —
და გაშოტუნობ ღამის მელანით,
ზამთარი, მოდის თავის ტერორით,
მან დაიტავა ყველა ქუჩებით.
ზამთარი მიოდის, ვით კომანდორი,
მთხზოვრებით და თუთიყუშებით...

„ქუთაისი ქარში“,

ნაცრისფერ ცეცხლში ბუმბერაზობს, იშვის ქალაქი,
ვით სლომეა, საფირონი მოცეკვაუს ქარი.
გაჩნდება ცახხე სამართებლით თეთრი დაღაქი
დაღვენება რუხ ჰამლეტებს ავი მუქარით,
უცებ ვადიობენს თმაგაშლილი ძველ სასაფლაოს —
და ჰქმნის ქიშკრებს — თვაღწარმტაცი, ჩავარიანი,
რომ ეს სამყარო დაუბრუნოს მომხიბლავ ქაოსს,
შკატიად უარყოფს სინამდვილეს ქარი ფრთიანი.
ისევე კანკალებს გრივალთან ლალის დაისი.
ლალის დაისში აჩრდილებს წარსულს სტირიანი...
მხოლოდ ქარის დროს შევიყვარე მე ქუთაისი —
საფირონ ქარში ეს ქალაქი სხენაირია.

„ქალიგულა, აშორღია და გაფრინდაშვილი“

აჲ ქალიგულამ ცხენს კონსულის მისცა წოლება.
 ვაძლეჲ ქიშკრებს მე, პოეტო, აზნაურობას.
 ვაძლეჲ ყალბ სიგელს თვით გომბეზოს, თუ მეცოდება.
 სიაშით ვესმენ ვასსალებს ბნელ ხმაურობას.
 ვარ აშორღიან მოციქული და თანაბარი.
 მახინჯი სახე გავასაღე მშვენიერ კერპად.
 მიყვარს საშინელ სინამდვილის აჲი ზღაპარი.
 მაგრამ დაისი ავირჩიე ბრწყინვალე ღერბად...

- „ძვირფასი ქვების ვიზიონერი“.

თქვენში დავექებ მარტობის განმკურნაჲ ქალას
 ძვირფასო ქვებო! შეიყვარეთ ჩემი თვალები.
 და თუ მივენდე თქვენს ბრწყინვალე ერთგულ ამაღას,
 თქვენი პირბადით თვით: ქვეყანას დავემალები.
 დაისის ლალი გამოვსტატო მინდა ღერჲ პაერს,
 მინდა გავქურდო. ვით ყაჩაღმა, ძველი ხატები.
 და როგორც მუნწი მე ვაგროვებ ქვებს ათასნაირს,
 ჩემ სიმდიდრეში თვით მეფეებს აღვემატები...

„ლოცვა“

ღმერთო, მამატიე უმიზნო ცხოვრებაი
 ღმერთო, მამატიე პოეტობის სურვილი.
 დღეს ჩემი ოცნება შენ გემთხოვრება
 სუსხიან უტრემლო ქვეთინით დაბურვილი.

• • • • •

• • • • •
 თუმცა მე პოეტად თავი გავასაღე,
 თუმცა გამოგვეთე თრთოლვა ექითური,
 არ იყო ჩემს ყოფაში სიმართლის ნასაჯი,
 მეხალისებოდა ცხოვრება ბითური.
 ვიყავი უკმეხი, როგორც რამივილი,
 და ახლა ვათავებ ისე მონანებით,
 მიიღე, უფალო, ჩემი ლოცვის ტყვილი,
 გამაბედნიერე შენივე ზმანებით.

დაისების სინაქსარი

...ისევ ოცნება აწყვეტილი — მაღალ ქარშია.
მე თითქოს ვარჩევ გზაბნეულ კვამლში სახეებს.
თითქოს გამომყავს სახეები გრძნეულ მტვერიდან;
როგორც შერამლე ვანიკვებ პირქუშა დღეებს
და ვარ მსახური დაისების ამიერიდან.

ივიცი თვალებს და დავეტვირთავ სხვა სპექტაკლებით,
გადვიხდი ლოცვებს ჩემს ოთახში ვით კაპელანი;
სჩანან ვარსკვლავნი შოკაფე: მეტი, ნაკლები.
მაგრამ ჭერ კიდევ არ გადოსნობს ღამის მელანი.

და აჩრდილები მიეკერიან რუხი მასკებით,
ჩემ და მათ შორის ტალღები გარდაუვალი:
იმათ მიემართავ გაუგებარ და ძვირფას ქებით
აღბიერდება ეს საღამო როგორც ვუღალი...

„დაისების“ პოეტურ ციკლს განეკუთვნება ლექსი

„თიარჩის ფანჯა“.

ისევ დაისი მომეველინა როგორც იღბალი,
ისევ დაისში დაეინახე ავი ღანღები,
ჩემს საღვთვრძელს წითელ თასით სევას ჰანიბალი:—
გოგი ოცნებით უფსკრულისკენ კვლავ დაეჭანდები.
ფარშავანგებმა დამიჩაღილეს ცის საკვამლეოთი,
თითქოს მაჩაბელს დაეძებენ კვალგადაკარგულს.
ფირუზის ფამად წამოიჭრა თვითონ პამლეტი,
ქლექის ასული მისალმა ჩაინდს აქარგულს.
თოვლის რამეზზე თეთრ ნაბადით ჩინგისხანები
მართავენ ტურნიის და არ მოსჩანს იქ მელიზანდა.
საღამოს გზებზე ჭერდებიან ბნელ მრისხანებით
და იგონებენ ქარტახილებს ამაყ მიზანთა..

„ქალს ჩაქენილ თვალთ“

შენს თვალს ჩაქენილს შვის სხივებში გაათობობ, აღბად,
 გულის პროფილით დაიმონებ ბევრ მამაკაცებს.
 ო, რა უცხოა შენი თვალი, მხიბლავი ყალბად —
 ნეტავი, იმას, ვინც ამ თვალზე ნახათ გაყოცებს!
 თვალის მაგივრად შენ ძვირფას ქვას მუდამ ატარებ,
 რომ მე ყოველთვის ვიოცნებო ხელოვნურ თვალზე;
 შეშლილ ქალაქის ავტორიან სფინქსს შეგაღარებ,
 და გული ლექსში ატირდება თავის ფრიალზე!
 შენ როცა გძინავს, გაღებულნი გაქვს თვალი ერთი.
 მაგრამ მე მაშინ... მე არა ვარ შენს საჩუქრულზე...
 რა რიგ მწყურია საფირონი, თვალში რომ ბრწყინავს.
 ო, როგორ მინდა შენს წამწამებს შევეხო კბილით!
 ეგ შენი თვალი დაუნდობი გულს გამოყინავს,
 ეგ შენი თვალი დაწყებს ჩემი ტყვილით!

„ძიება“

შენ უნდა ნახო ქვემარტივობა,
 ნუთუ ეს არის შეუძლებელი?
 შორეულ გზების სიანი ღიღება,
 მსუბუქ ნისლეზის იყავ მსლებელი.
 ჭირსა და ლხინში მზე დაისწარი,
 ვარიდე მთვარეს რამოდენიმედ.
 მიუახლოვნი შეტი სისწორით
 ზღვას და უღაბნოს როგორც რომ იმედს.
 იყავ მოხეტე, მუდამ იარე.
 იყავ შეთევზე, იყავ მეყოფე.

და ებს და წვიმებს შენ ეზიარე,
 და უზარმაზარ მთებს დაუჩოქე,

. . . . .
 თვით შეიქმნები ღიღი შისანი.

მოგველინება კელავ ნეტარება.
 გაიხსნებთან კარნი ცისანი
 და ველარავეინ შეგაღარება.

კ ო ლ მ ე რ ლ ე ნ ი

ქ ა ე შ ა ნ ი

ამერიკა ვარ, დეკადანის პირს მისული
რომ გულისცემის ბარბაროსთა უთვალე რთებზე,
თან მონუნული, გახარობაზე თხზავს აკრისტობებს
მოძურულ სტილით, სადაც იცავს მზე დანისლული.

მარნუბებს შეტერს... როდი იცის ხევათ დანობა,
ქიმ ამბობენ, მოუღილაო პრძოლებს სისხლიანს.
ო, არე შევადობს გამხრევედ, რის წლები მივიან
და არე ვინფოდეც დამხრენო ასაღვანრეობა.

ო, არე სურული, არე უნარა სიცოცხლის თამბისი
მოისრა ფული ბატილ, ჩქარა დედა ხანოელი.
შენ რა გაიბრებს, განაფგურდა, მორსა ხაფქმელი!

მხოლოდია ლეში გულუბრევილი, რომ დასბავს ცეცხლი
მხოლოდია მონა უსაქმური, არად რომ გაგდებს
მხოლოდია ხევათ, გამოფექმელ ტკოვებს რომ შაფებს.

ჩ ა ვ ა ვ ა ლ მ შ ა თ ა მ ა ლ ა ნ მ რ ლ ი ა

ფერმერობა დიდა
მოაფრქვეს ველითა
მალაქოლიდას
ჩამავალ მშეთა.
მელაქოლია
გულს პრესებს ლქსად
დაუფარეუბით
ჩამავალ მშეთა.

მსებასზე ზღვის პირას
ჩამავალ მშეთა —
უცხო ფანტომი
აბლანდურდა
შეუქმებულე
მივიან ერთად —
მსებასზე ზღვის პირას
ჩამავალ მშეთა.

შ ე მ ი დ გ რ მ ა

ფოლორო ვენის
გამბულ პანეს ვრას —
პანეს შემოდგომის.
იგი მიქლებს გულს,
ხედილი მიესებს ხელს —
პანგი ჩუმი კვლობის.
და მელაქერი
პანს მელაქობიფერი,
რის დამკრავს ხარა.

გარდახულ ფლავს
ფისხუნებ შერე —
ცრემლის ზღის ღვარა.
და უნა-უფლოდ
დაუქმებებს... ცოცხა ქარა.
როგორც ფოლოლი
ქანდაცობილი,
ფოლოლი მტენარი.
ფრანგულადან თარგნი
მანადა მალაქობდა.

პარლ სენატორები

მარის სიხლარა

ფილი სნის წინაშე მე ვინაყლა რა არის ბოლა.
 ღელ ვაშლის ბაღში, იქ, სადაც ქარი ხეობდა იქროს,
 დოღლია და იმედ ფანტაზია
 დღეობილ ხალხი, სადაც რტოები იტბებოდნენ და თან
 უმხმდნენ ან საერთოდ, არ უმხმდნენ არასფრის არცხს.
 ხეობს პირში, სადაც ტრატები ქარს იტყუებდნენ წყნარ
 რადიკალიზაციაში, ვინა ვინა ხარ შენ?
 იქ ვინაყლა ხალხივლის ხეობში თავიქრდრული ეს იყო
 ხეობის ძირის, პირველი ცაცულიობა
 მე იქ ვინაყლა სხორად ვაშლივად მე ვიყო, რატომ სინაყლა
 მათ ასე, მე ვიყო, როგორ იტყუებენ ვინაყ ქარებს თავის
 რტოებში.

ფილი სნის წინაშე მე ვინაყლა, როგორ უკნინო ამღერებულ
 ქარს და ფივიტურა, როგორ შევიტრინო ფარული სუფა,
 ლიდარული ცის თუ ვარსკვლავების ქვეშ მინაყლებული

ვარ, ვინაყ: ხარ შენ?
 ვინა შეუღლა ფივიტურა
 სინაყრის მადლი ქარის,
 რომელიც იტრუებს იქროს
 და ექვთოქით ფანტაზია.

ხაზის მანტაზია

ფანტაზია იქვეს ფოლბს, ჩამოქართი მეც იქვეს მანჯოებს,
 ატორის გროლი, გრძელი, დეკლანოლი საქსიფორები,
 ამა იქვეს ივით, მე, ვახმენებო.
 ურტოთა ნებები ხალხების თეფშებს, ნება მივიდა იქვეს
 ვინაყმინაყს ვინაყთ იფინო და იმრიალონ მე-რე-მე-
 ვინაყ ხეზე სუქნაყს ქალღელაან ერთად.
 იტრუებო, როგორც ქარი ვინაყს შემოფტობაზე მალა რტოე-
 პში, იტრუებო წყნარად, თოქობს იქვეს ცხორება ვინაყ სანში,
 იფინო მისეყსელ შეხობენაში მყოფი სიტობის, რომელიც
 მისხლბე ტრახას გრუხუნოა იქვეს. ვახმენებო, ერთად ფანტაზია
 ფოლბს, ტამტამებს, მანჯობს, საყვირებს, სინაყნის თეფშებს.

შექმნითი ზრდილა კობის თავზე, სადაც შემბრალი ამოქარაყენ
 ერთმანეთს თეფშებს და კიხებზე დავორფებთან ჩახლარულუბო.

არწყობები და იმობიქრუბო... იქ, მისიხმზე არაქელის ცემი
 ჰუბის მახლობლი წელა მიაბობს ღამის მფინარეს... კანკანს, მინა-
 ნე უქურები ყვლა მოუხმობენ მალად ვარსკვლავებს... წილილი
 მთვარე მოგზავრობს მფინარისიხა გრამატების კუხებზე მჯდო-
 რა... ამა იქვეს ივით, მე, ვახმენებო.

ნოტიონ მთხვარის ხალხი

ღამის მსაობი უმხმანებლებს ვლბებს ამ ღამით.
 მწებანე ზურვის ნაყა ლიდოვით, თვით მფინარე მწება
 ლიდოვით.
 ამაღამ მთვარე ამხმანებლებს, ეს ამორჩევის ყვლახე
 მალად აფილის მთელ ცახე.

როცა კახები ფანტაზიოდნენ მალა მიღებზე,
 და მხები ძოვდნენ ვლბს პირზე ცაცობივლილი,
 იმობები ვი ანუოფებდნენ მათს საფიქრებს ნუხის ხეებზე
 და კალიები წელი პირველად ამღერებდნენ აკორფორებს,
 და გროქობებს ვლბა მამარობს მომინებულ კონტრტონებს,
 მე ვიყო იქ, მე ვინაყლა ის საათი და იმედ ვიყო, რა
 ფივიტური ჩამ განსრახა ამ დროს უფიქრად.
 და თუ ეს ასე არ არის, მამინ რატომ მმანებლებს
 მთვარე ვლბებს?

რაც მიღებულებს თვით მფინარე და მწებანე წილი და
 მთვარე რატომ ამორჩავს ასე მალად აფილი ცახე?
 თუ მსოლიდ მე და ღებოთა ვსუფიფიო, ხანახობა ღირდა
 ამაყ, რომ სომახე მეტად შევიქო ივა,
 მწებანე მე მახსობს, იქ იყენნ ხეობზე, თუ ამითი, თუ
 პრისილია, თუ აქელია, პერე, ღო, პუღლი, თუ მეც
 მარაზი, ღიბლ მორანტსტაროც.
 ღელა მინი იქ იყენნ მამინ, კახტანებებს მფივიტი ტყივიტი
 ურთობდა საათის წყნარე.

თარგმნა: თამარ მთხვარე

კარლი ინსარიძე
Karlo Inasaridze

ასწორად
აწმინთად

ახლოვან-ხურათოდან აშროვან-ხურათოდან

Vom Abbild zum Sinnbild

ვერცხველი

შეირე შევხებულე გამოცემა

ჩალი-ნარკვევი იანამდღროვ დიფერაფერია და ხე-
ღუნების ზიგურიტი ახვექსის შეხახუძ, რის დანერის
ხამაძი პოეს ხვეურიანე ურუმაძის დექნები და დიდი
შხვერის დავით კაკაბაძის ხურათონი გახდა

მიუნხენი - 1983 - Munich

შპსი: 26.4.75 წ.

ქართული რედაქცია-რადიო" თავისუფლება"
ავტორი, ლექსორი: ღვათ თაბორიძე - (ფელიქს
ვარლამიშვილი და ქალბატონი წირე)
=====

ანგერვი: მხატვარ ფელიქს ვარლამიშვილის ცხოვრება და შემოქმედება:
=====

ჟამყვანი:
=====

(მუხიკა)

ამა წინათ(1974 წლის 11 დეკემბერს), პაფივცემულო მხმენელე
ბო, ჩვენი რედაქციის წევრი - ღვათ თაბორიძე - პარიზში ეხტუმრა ჩვენს
თანამემამულეს-მხატვარ ფელიქს ვარლამიშვილს თავის აფელიეში და პქინდა
მასთან ხანუბარი მისი ცხოვრებისა და შემოქმედების შესახებ.

ფელიქს ვარლამიშვილი ცნობილი მხატვარია. ის ღაიბაღა
ქუთაისში 1903 წლის 13 მაისს, ღაამთავრა აბრღინის ხამხატვრო ავა-
ღმია და 1928 წელში წავიღა პარიზში, ხაღაღ ის ღღემღე ცხოვრობხა ღა
მოღვაწეობს.

ფელიქს ვარლამიშვილის შემოქმედება, მისი ფილოები ნაჩვენები იქნა
მხოფლიოს მრავალ გამოფენაზე: მაგალითად, 1933 წელს მოწყობილ იქნა
ფელიქს ვარლამიშვილის გამოფენა პარიზში "სპერანხას" გაღერეიაში,
1947 წელს "რუ-ენშელის" გაღერეიაში და 1959 წელს "ღრუანის" გაღერეია-
შია. ფელიქს ვარლამიშვილის გამოფენები მფრწყო აგრეთვე 1959-ფ, 1960-ღ
და 1961-თ წლებში ხან-ფრანცისკოში, 1963 წელს ღეფროიფში "გაღაქისის"
გაღერეიაში, 1950-51-ფ წლებში ბუენოს აირესში, აგრენცინაში. ფელიქს
ვარლამიშვილის ფილოები გამოფენილ იქნა აგრეთვე ზეღგიაში, იაპონიაში,
და მრავალ სხვა ქვეყანაში ღა მისი ფილოები ამშვენებენ მხოფლიოს
მრავალი ქვეყნის მუზეუმებს.

მაგრამ ვაღაპარაკოთ თვიოთნ ფელიქს ვარლამიშვილი თავისი ცხოვრე-
ბისა და შემოქმედების შესახებ. მიკროფონთან არის მხატვარი ფელიქს
ვარლამიშვილი ღა ჩვენი რედაქციის წევრი - ღვათ თაბორიძე:

(ფ ი რ ი)

ღავოთ: ღაპარაკობს ღვათ თაბორიძე პარიზიღან, პაფივცემულო მხმენელ
ბო, ეხღა მე ვარ პარიზში, ჩვენს თანამემამულე მხატვარ ფელი
ვარლამიშვილითან, რომელიც ცხოვრობს ღაგრისს ქუჩაზე, 11 ნომერში; ღა ზეუ

არს უხდა, ჩვენი თანამემამულის აყვლიეში; და მე მხურს მას მივხვე რა-
ქენივე შევითხვა მისი ცხოვრებისა და შემოქმედების შესახებ.

კოხტა: ბაჭონი ფელიქს, ხომ არ იყყოლით რამდენიმე სიყვით, თქვენი
====
                 ცხოვრების, ახე ვთქვათ, მთავარ მიმენჭვებს; ხალ დაიბადე, რი-
კრ მოხვლით ხაერთოდ პარიზში?

ხახუხი: მე ლპვიბადე ქადაქ ქუთაისში 1903 წელში; რვაღური ხახწავლე-
====
                 ბელი დავამთავრე ქუთაისში; შემდეგ შევედი თბილისის უნივერსი-
ფში აგრონომიულ ფაქულტეტში; მერე მივაფრე იხა და გაღველი ხამხაფური
კადემიამი; უხ იყო 1922-23 წლებში; და 1925 წელხ ^{დავამთავრე} თბილისის ხამხა-
ფრო აკადემიამ; და შემდეგ მე უკვე პარიზში მივხვლი 1928 წელხ.

კოხტა: ე.ი. პარიზში თქვენ ჩამოგრძანლით 1928 წელში, და შემდეგ მო-
====
                 ღი ცხოვრების მანძილზე ცხოვრობთ აქ პარიზში?

ხახუხი: ღიახ; პარიზში; ვიყავი რამდენიმე წელიწადი ხამხრეთ ამერიკამი,
====
                 დაახლოებით 4 წელიწადი, და შემდეგ უკვე პარიზში დავბრუნდი;
და მე მგონია რომ აქ დავრჩები ხამუღამოღ.

კოხტა: გიხურვებლით რომ ხამუღამოღ კი არა, მუხამუღბლიბა მიგველით
====
                 ჩამგრძანლით ხაქართველიში როგორმე; თქვენი შემოქმედება უკვე
ვინბილით, ვიყყოლით, თავიხუფდელ მხოფლითში, ვინაიღან მხოფლითხ მრავალ გა-
ღერიამი, მუზეუმში თქვენი ხურათები უკვე ღიღი ხანია გამოფენილია. წიღი
შეკითხვა იქნებოღა, თუ აგვიხხნილით თქვენ, თქვენი შემოქმედების გეგბხ,
ე.ი. თქვენხ ხფიღხ მხაფვრობამი, მიმართულუბახ მხაფვრობამი?

ხახუხი: მხაფვრობამი, მე მაქვხ მიმართულუბახ უფრო ფიგურაფული მხა-
====
                 ფვრობა, ურთავარი თავიხვბური შემოქმედება არიხ, არავიხ არ
გავხ. ამიხ გამი მაქვხ ურთავარი გახავალი.

კოხტა: ე.ი. თქვენი მხაფვრობის ხფიღი შეიბღება დავახახიათით როგორღ
====
                 ფიგურაფურული ხფიღი, ბაჭონი ფელიქს, ჩვენ ვხედავთ აქ თქვენხ
ხურათხ აყვლიეში; აი, მაგალითად, ერთი ხურათი არიხ იქ. როგორ უწიღეთ
აქვენ ამ ხურათხ?..

ხახუხი: ~~Le petite porte de Pecheurs~~ "La petite porte de Pecheurs" = მიუეკეეგის პაფარა ნავხაღერი.

კობუა: და მთელი ეს ხურათი, როგორც ჩვენ ვხედავთ, დასაწყულია ე.ი. შექმნილია ფიგურატიული ხელით; სხვათაშორის ფერებში, რომელსა

ეს იქ ვხედავ, არის მეფად ციხელი, უფრო ფანჯარაში, მაგრამ ამავე დროს ფინი რეალური, შეიძლება ითქვას, ე.ი. ყველა შესაძლებლობა იმისა თუ რა-
ცა შეთვებები არიან თავის ნავსადგურში, ხანამ ხათვეზაოთ გავლენა. მე ვფიქრობ
გახვლის წინ - თუ დაბრუნების შემდეგ?..

პასუხი: შეთვებები აქ უკვე დაბრუნდნენ.

კობუა: ე.ი. დაბრუნების შემდეგ არის დასაწყული! ყველა ხურათში თქვენ
გაფარებული გაქვთ ახალი ხელი; რა ეწოდება
ეს ამ ხურათს მაგალითად?

პასუხი: "Transposition"; რეალური ხურათია, მაგრამ გარდაქმნილი

კობუა: მესამე ხურათს ვხედავ ვიღაც, მშვენიერი.

პასუხი: აქ არის "შეთვებები კვლევა".

კობუა: "შეთვებები კვლევა", და თვეზაოზენ თუ ეს როგორ არის?

პასუხი: ეს არ ვიცი უკვე; მოძრაობა კი არის.

კობუა: ბაჭინი ფილიქს, დღეს ხაქართველიში როგორც თქვენ იცით, გაბა
ფინებულა ე.წ. "ხეობაღისფერი რეალიზმის" ხელით მხატვრობაში

მე მინდოდა თქვენი აზრი ხაერთოდ თანამედროვე მხატვრობის, ახე ვთქვასთ,
არა მარტო თქვენს ხელიზე, არამედ ხაერთო ხელიზე, - რას იფიქროთ თქვენ;
რა გზებით მივმართება მხატვრობა ევროპაში, განხატურებით ვარიანში?..

პასუხი: აქ მრავალი გზა არის; ბევრი აღწეოა იმ გზას, რომელსაც ქვია
აბსტრაქტიული ხელოვნება; ზოგიერთი არის კვლევა; ახლა შემო-
დის ახალი ხელოვნება რადან, "ვიდეო", ე.ი. ეს უფრო მოიყვანა ფიზიკაში.
არის ბევრი სხვა მიმართულება სხვა და სხვა, რომელიც მე ეხლა არ მახსოვს
მაგრამ მე ბევრამეხ არ ვუთანხმები; მაგრამ მაინც დიდკურთია; ძიებები,
ნამუშევრად ახალგაზრდებში და მართლაც ძალიან ხიამოვნებით ვხედავ გამოთქ
არის მოუღონელი ეფექტები; ზოგიერთები არ მწამს, მაგრამ ზოგიერთი
ძალიან კარგია.

კითხვა: ახალი რომელი მიმართულებით? ჟერის გამოსახვის ხაკიონში თუ შინაარსის მხრივ?.

პასუხი: როგორც აზრის ხაეროდ, ღირების მხრივ რახაკურველია, ყველაღერი ეხება ამას, მაგრამ უფრო აზრზეა დამოკიდებული.

კითხვა: ზაფონი ფელიქს, გერმანიაში განსაკუთრებით გაწვევებულია გამოქვა თანამედროვე მოღერნულ მხაფერობაზე, გერმანულად რომ

ჟოქვათ - "Vom Abbild zum Sinnbild" - თა-

რამ ინფულად ვთარგმნით, ეს გამოღის ახე: მოღერნულ მხაფერობამელ ჟამიანი დანახაფავი იბიქეცის ზუსტ ფოფოგრაფიული ხურათს ქმნიღენენ, ზუსტ ფოფოგრაფიულ ხურათს, და მოღერნული მხაფერობა ქმნის დანახაფავი იბიქეცის აზროვან ხურათს?..

პასუხი: დიას, ნამღვიღი შემოქმედება ეს არის; ე.ი. ხაგანს, როღეხან ხაფავის თავისებური გამოქვა აქვს.

კითხვა: ე.ი. ხაგანი თავის ხურათოვან ფოფოგრაფიულობას ვარგავს მხაფერის შემოქმედების დროს და გაღადღის ამ იბიქეცის აზრზე; აი ეხაა შემოქმედება?

პასუხი: რახაკურველია. მე ზგონია ეს არის შემოქმედება,

კითხვა: იბიფომ, რომ ფოფოგრაფიული ხურათები ფოფოგრაფიასანგ შეუღლია?

პასუხი: დიას, რახაკურველია ფოფოგრაფიასანგ შეუღლია.

კითხვა: ე.ი. ეს დრო გავიღა მხაფერობაში უკვე დიღი ხანია?

პასუხი: დიღი ხანია უკვე; ამას მე ვერ მოვეხნარი; მე რომ ღავი-ბაღე მაშინ დანრულღა ყველაღერი.

კითხვა: ვინაღღან თქვენ ვარგათ იღნობღით პირაღათ რაღით ააღაბაღებს და მის შემოქმედებასანგ, ხომ არ იფყოღით რამებს?.. ის იყო აიოვეღი,

ჟიღღება იოქვას, ქაროვეღი აბხერაქეციული მხაფერარი; თუ ჟიღღება ახე იოქვა-ახ?

პასუხი: მე ზგონია პირვეღი მხაფერარი; და მეღე აქ, დიღი გავღენა ჟქინღა, მაშინ მე აქ არ იყოავი, მაგრამ გამოგონია, რომ ძაღლიან გავღენა ჟქინღა იმას და დამსხურებული მხაფერარი უხათყოღ.

კოხუვა: მისი ხურათები სხვათაშორის საუკეთესო ბევრ მუზეუმებშია გა-
====
მოყენილი და საქართველოშიც უხეა ბევრი ყოფილა არა მუზეუმებ-
ში , არამედ ოჯახებში, მისი შეუღლის ოჯახში?

ვახუხი: სამწუხაროა, რომ მართლა ღირსია მუზეუმისა მისი ხურათები და
====
მისი შემოქმედება საერთოდ.

კოხუვა: ე.ი. ჩვენ გვყავდა და გვყავს მოღერნული მხატვრები, მაგრამ მ
====
ღი ხურათები არ ხიანს საქართველოში, სამწუხაროა?

ვახუხი: მე მგონია არც რუხეთში,
====

კოხუვა: სხვათაშორის რაც საქართველოში 1921 წლიდან, უფრო ზუსტ
====
რაც საქართველოში შემოვიღენ ბოლშევიკები, და დაამყარეს ბოლშ
ვიკური სიხეება, იმის შემდეგ. საქართველო მხატვრობის მხრი
აგ მისწყდა ევროპას, ვინაიდან ჩაკეციან ხაზღვრები?

ვახუხი: რახაკვირველია; არავითარი მიმხვდა არ იყო, არც მიწერ-მოწერა
====
არც ჟურნალ-გაზეთები მოდიოდა, ასე რომ, ხრულდებოთ მო-
წყვეტილი იყო დახვედოთ ევროპიდან.

კოხუვა: და ამის შემდეგია იხ, რომ საქართველოში კუზიში, იმპრესიონიზმ
====
ექსპრესიონიზმი და მთელი ეს მიმართულება, არ არსებობდა მხა-
ტვრობაში?

ვახუხი: დიას, იხინი მხატვრობაში არ არსებობდნ.
====

კოხუვა: სხვათაშორის, ამასთან დაკავშირებით მაგონდება კიდეც ჩვენი ერი
====
ბელი დაწყებული მეცამეხე საუკუნეიდან; ევროპაში ამ პერიოდში
შეიქმნა რენესანსი, შეიქმნა ბაროკო, როკოკო, მანამდის კიდეც იყო გოტიკ
რი სტილი და სხვა და სხვა; ყველაფერი ეს საქართველოში არ გვქონია, ვინა
დან ჩვენ. იმებოთ ვიყავით დაკავებულინი ყოველთვის.

ვახუხი: მე მგონია იყო ბევრი დაბრკოლება, საერთოდ ევ
====
პასთან კავშირი ეს დიდი იმედია საქართველოშიც კულტურულად

კოხუვა: მაგრამ განსხვავება იმაშია, მაგონი ფელიქს, ჩემის აზრით, რომ
====
მაშინ მიმხვდა ევროპასთან და საერთოდ კავშირები უკრაინაში
მოღერნული მიმხვდის საქართველოში
უფრო ძნელი იყო, ვინაიდან მაშინ არ იყო ასეთი ჩვენ მაშინ

დაგვატავდა, ასე ვთქვათ, იმებმა და გარე მყრებმა, რომლებმაც ჩაკვირეს
გმა დახვედოთიხაკენ.

კითხვა: და ბილის მხურღა თქვენთვის ვიღვე მიმეცა ერთი-მევიოხვა.
=====
თქვენ აქ პანკიში ხრულით-თხვიხუჭლან-ხარტ-ქმნის-ფეხლქვს,
ქნით ხურათებს, უკვე წინიბილიცხარტურკვაში-ღამთელ-მხიფღლოში;

მე მანხურებდა რას უხურვებლით თქვენ ჩვენს მხაფვრებს და ხაუ-
როდ ხელოვნების მუშაკებს ხაქართველიში?

პასუხი: უხურვებლი, რასაკურველია, უანმრთელიმას, ბევრ მუშაობას და მე
=====
მგონია ცოცხათი-ბიუბების გავრცელებას მხაფვრობის მიმართულები

კითხვა: როგორ ფიქრობთ ჩვენი მხაფვრები; მაგალითად გულიაშვილი რომ
=====
გამოვიღებ ევროპაში და გააკეთებს თავის გამოყენება, ან, ვიქვით,
ლიანურის უღუკრ ნამუშევარი რომ იქნას გამოყვანილი დახაველი ევროპაში,
ფიქრობთ, თქვენ, რომ ახელ გამოყენებებს ღილი წარმატებები ექნებოდათ?

პასუხი: მაგას თქმა შეუძლებელია; არ ვიცი რეაქცია
=====
როგორი იქნებოდა;

კითხვა: მაგრამ გულიაშვილი, როგორც თქვენ იგნობთ?

პასუხი: მე მგონია გულიაშვილი იყო თავის ღრმზე ვარგო; მაგრამ ღლებ
=====
ევროპაში ძალიან წინ წაიწია, იხე რომ, რაღაც მძიმე ვითებენ-
ახლა;

კითხვა: რას იფიქრობთ ჭეღურებზე; მაგალითად, როგორც არის ილიანურის
=====
და ხხვების შემოქმედება; იგნობთ თქვენ ამ ჭეღურებს?

პასუხი: კი, კი, ზოგიერთებს; მე მგონია ვარგო იქნება; მაგრამ შეუძლე
=====
ბეღია მაგის თქმა, ხაღხი რას იფიქვინს! ძნელი არის.

კითხვა: ე.ი. თქვენ უხურვებლით ჩვენს მხაფვრებს ჩვენს ხელოვნან
=====
თავისუფლებას, მეფ ვაემირებს და ხხვას?

პასუხი: ღიან, მე უხურვებლი ჩვენს მხაფვრებს, მეფ თავისუფლებას, მეფ
=====
მიმღებვლან; მეფ მუშაობას ევროპაშითან ერთად.

ღ. თამაროძე; რაღურადღაღამ გამაღობთ მაგონი ფედიქს, - ამ ინტერვიუხათვის.
=====
=====

წამყვანი: ჩვენნი რედაქციის წევრი დავით თამაროძე, ეხაუბრა ჩვენს
=====
თანამშრომელს ფედიქს ვარლამიშვილს, მის აფელეში, პარიზში

21.5.82 წ.

ქართული რედაქცია-რალიი "თავისუფლება"

ავტორი, ლექსორი: ლავით თაბორიძე

"ფორმით ეროვნული და შინაარსით სოციალისტური კულტურა"

წამყვანი: "შინაარსით სოციალისტური და ფორმით ნაციონალური" კულტურის უხუხური ღებულება წამოყენებულ იქნა 30-იან წლებში, რასაც მოყვა ხა-ქართველის ეროვნულ მწერალთა და ხელოვანთა (ლავით თაბორიძე) შევიწროება, არამედ ფიზიკური განადგურებაც კი. და ახლა, როგორც ამას 1982 წლის 30-ი. აპრილის გაზეთი "ლიტერატურული საქართველო" იწყობინება, - ფილოსოფიურ მენციურებათა კანდიდატმა - თეიმურაზ ბალურაშვილმა - შეკრებაზე ე.წ.-ლ "ხალხთა მეგობრობის მუზეუმში", თბილისში, ილაპარაკა. "ფორმით ნაციონალურ და შინაარსით ინტერნაციონალურ ხატულოა მწერ-რობაზე". ადრე არა ერთმა გამოთქვა ანალიტიკური აზრი თვით ავალემიკოსმა დ. ლორთქიფანიძემაც კი.
მიკროფონთან არის ლავით თაბორიძე:

ლექსორი: "... მშობლიური ენა იქნა ჩვენი ხაზოგადი ენის განუყოფლობის მძღავრ ბერკეცლად, ხატულო ხალხების ფორმით ეროვნული და შინაარსით სოციალისტური კულტურის უწყვეტი აღმავლობის: ... მძღავრ იარაღად" - წერს ავალემიკოსი დ. ლორთქიფანიძე ხეცუიამი -
"ენა ჩვენი, მშობლიური", რომელიც გამოჭევეყნებულა 1978 წლის 8-ა ოქტომბრის გაზეთ "კომუნისტში" და რომელიც ის ეხება ქარ-თული ენისა და ლიტერატურის ხწავლების ხაკიოსხ საქართველოს ხკოდებში. და ავალემიკოს ლორთქიფანიძის მიერ ამ ძველი ლმუნგის - "ფორმით ეროვნული და შინაარსით სოციალისტური კულტურის" - იხევ წამოყენებასთა ღკავშირებით, შიმავონდა ჩვენი ნნობილი მწერლისა და შიმაზროვნის გრიგოლ რომაქიძის აზრი ამ ხაკიოსხზე.

გრიგოლ რომაქიძემ: თავის "შიმარტუაში ქართველი ხალხისადმი", რომელიც მან რალიი "თავისუფლებით" ამწნი ჩვენს ხალხს 1954 წელში, ხხვათა შორის, ღქვა: მოვისმინოთ გრიგოლ რომაქიძის ხმა ღაწერილი მავნეუფოფონის ფირზე: (გ რ ი)

“ხაბჭოთში ხელისუფლების ფორმული მარჯვენ კულტურას:

‘ფორმით ნაციონალიზაციის მინაარსით ხოციალისფერი’ - არ უხვით ჰკუთმყოფელი რომ ყოველი მინაარსი თავისგანვე ქმნის თავის გარსს: გარეთ არსს, ხაბჯობას: ფორმას. კულტურა ‘ფორმით ნაციონალიზური და მინაარსით ხოციალისფერი’ არც ინდივიდუალიზური და არც უნივერსალური. მას არ აქვს მინაგანი პლანსური ხახეობა და ამ რიგად ხახე: ხახეურება. იგი კულტურაა ანონიმისა!”

გრიგოლ რომაქიძე დახმენს:

“ქართველი კულტურა, ახე ინდივიდუალიზური და ეგზომ უნივერსალური, ქართველი ერის წილიდან უნდა აგრძელებდეს თავის ვითარებას. წვლით ცოცხად შეხვებს ხაქართველითსა: მის გენიალურ ენას, მის უნივერსალურ მითისს, მის პერსონალურად დახმენს, მის ხადახ ხელიც ხიციცილი-ხა. წვლით ამ შეხვებს და შეხვები არწივის ფრთებად აგეხხმით! და ამ გზით მოიპოვებთ თავისუფლებას. ‘თავის-უფალი’ გეხმით რა გულის-ხმიერი ხიციცივა? მარჯი ხაქართველის თავის-თავის-უფალს!..”

ახეთი აზრი გამოთქვა გრიგოლ რომაქიძემ 1954 წელს -

“ფორმით ნაციონალიზური და მინაარსით ხოციალისფერი კულტურის”
ლომუნგის მენახეპ.

დაპარაკობს რალიო თავისუფლება!..
=====

ხაბჭოთა ხაქართველო ღა შემოქმედებინ თავისუფლეღა:
=====

"მღგომარეობა ქმნის შეგნებას?.."
=====

წამყვანი: ხაბჭოთა ხაქართველოს პარტული ხედმძღვანელოღა
=====
ყოველ თავისუფლეღინ გამოვლინებას ეროვნულ თუ ღიფერაფურინბა ღა
ხელოვნებინ ხეღროში ე.წ-ღ"ზურყუაზიულ იღეოლოგიას" თუ "ზურ-
ყუაზიულ გადმონაშთებს" უწოღებს ღა ყოველი მადიოთა ღა ხერხით
ჩახახვისთანავე ახშობს. ვიოთმ გამართღებულია, - პარტული-
ღი ხედმძღვანელოზინბათვის ახე ხათყვანებღელი მარქსისფული
იღეოლოგიოთ, მათი ამგვარი მოუთმენღობითი, არა-შემწყნარღებ-
ღობითი პოღიფიკვა ხაქართველოს პოღიფიკურ, ეკონომიკურ, კულფურულ
ღა ხოფიღურ ხეღროზმში?..

ღიქფლორი: მარქსი ღა ენგელხი, როგორღ ვნობიღოთა, ამზობღენენ,
=====
რომ გარემოღა ქმნის შეგნებას, ე.ო. თუ აღამიანთა, არხებოთაღ,
ეკონომიკური ვხოვრება შეიფვღება, მახ გარღაუვღად უნღა მოყვებ
აღამიანის აზროვნებინ შესაზამისი შეფვღაფ. ხიფყვა-ხიფყვოთ,
მარქსი ღა ენგელზი ამზობღენენ:

"აღამიანის ფვინში ზუნღოვანი აზრებოფ ვი მისი მადფერიღღური,
ემპირიულად განხაზღვრული ღა მადფერიღღურ ვხოვრებახთან ღაკავ-
შირღებული ვხოვრებინ პროფეხის უფიღობღო ხუზღიმაფუბოთ" (Marx-

Engels; Die deutsche Ideologie, (I, V, 15-17). Karl Marx und Friedrich
Engels; "Ueber Kunst und Literatur", Berlin 1949, S. 4).

ეხე-იგი, ხხვა ხიფყვებოთ რომ ვთქვათ, აღამიანის, ხაზოგადღებინ

ვხოვრებაში ხაჭიროთა ვხოვრებინ ეკონომიკური მათის შეფვღა,

რახაფ გარღაუვღად უნღა მოყვებ აღამიანის ფვინში "ზუნღოვანი

აზრებინ" შეფვღაფ. ხაბჭოთა ხაქართველოს ეკონომიკურ ღა ამიო

პოღიფიკურ, კულფურულ, ხოფიღურ ხინამღვღიღებ რომ ვიღაპარაკოთ, -

ხაქართველოში ეკონომიკური ზამის შეფვღაფ, ე.ო. ქვეყნის ინღუხ-

ფერიღღიზაფიას, კოღექფივიზაფიას ღა მოღელი ეროვნული ეკონომიკის

ნაგონადიზაციას გარდაუვალად უნდა მოყოლოდა ხაქართველებს მი-
ქადაქეთა აზროვნებაშიც შეხაბამისი გვაღებალმა, ვინაიდან -
ვიმეორებ - მღვთმარეობა ქმნის შ ე გ ნ ე ბას, როგორც
ამას მარქს-ენგელსი ამბობენ.

და თუ ხაბჭოთა ხაქართველთა პარტიული ხელმძღვანელობა,
ხაქართველთა ეკონომიკური ბაზისის შეცვლის ზევით, - იმუდებულა
მიანცე შეზღუდოს ქართველი ერისა და ხაქართველთა მოქალაქეთა
თავისუფლება ქვეყნის პოლიტიკურ, კულტურულ და სოციალურ ხვერობაში,
ხომ არ ამუდავნებს ეს ფაქტი იმას, რომ მარქს-ენგელსის ლეზულება -
მღვთმარეობა ქმნის შეგნებას - არ შეეხაბამება ხინამღვიღებს?..
და თუ ეს ახეა, მაშინ რა აზრი აქვს ახეთი ყაღბი იდეოლოგიური
ლეზულების ხაქართველთა, ქართველ ერში ძალით, ძალდაყვანებით
ჩანერგვას?.. ვითომ იდეოლოგიის ხამხახურში უნდა იქნას ჩაყენე-
ბული მთელი ჩვენი ქვეყანა, მთელი ჩვენი ერი თუ პირიქით?..
რა აზრი აქვს, რა აზრი უნდა ჰქონდეს იმას, რომ ხაქართველთა,
ქართველ ხაღბს აეკრძალოს აფთმური და გამომთველი მანქანების
ეკოქის შეხაბამისი მხაფურული ნაწარმოებების შექმნა ლიფურაფურა-
ხა და ხელოვნებაში იმ ღროს, როცა მხოფლითს მიწინავე ქვეყნები
უკვე ერთი ხაუკუნეა ამ გზას აღგია და თვალხაჩინო წარმაფტებხაფ
მიადწიებს ამ მიმართულებით?!. ნუთუ ჩამაფიქრებელი არ არის ის
ფაქტი, რომ ღლებ ხაქართველთა - გრიგოლ რობაქიძის გამოთქმა რომ
ვისმარო - ყველაფერი აკრძალულია, რაფ ნებაღართული არ არის
ლიფურაფურისა და ხელოვნების ხვეროშიფ?..

ხავაღაღოა, ხავაღაღო, რომ ახეთი უთავისუფლებობა არხეობხ
ღლებ ხაქართველთა, ჩვენს ერში, რომლის შვილებმა, ჯერ კიღევ
ერთი ხაუკუნის წინ ღააწარებს ჩვენს ეროვნულ ღრომას:
"ნივთიერი კეთიღღღობა, როგორც ღღაღობი აღამიანის გხოვრე-
ბისა; თავისუფლება მთელი ერისა და თვითთული პიროვნებისა".
("მეხამე ღახი", 1893 წ.).

მაქს ერნსტის ხურათი: "მეგობრების პაემანი" (1922):
ხურრეალისტები ყინულოვან მთაზე

ეს ხურათიგ ნათელჰყოფხ თუ როგორ "გაღახლართულია" ერთმანეთში არა მარტო მოღერნული ხელოვნებისა ღა ღიჭერაჭურის ვაღკეული "...იშმეში" = შიღმართულმანი.

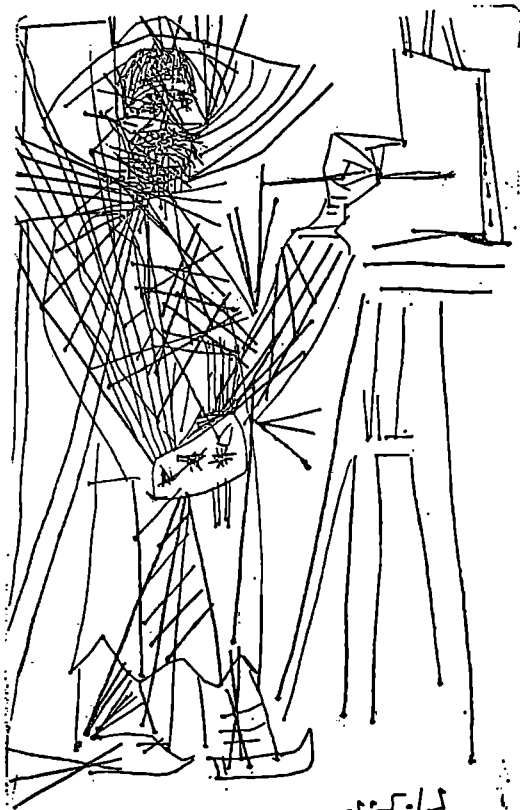

Max-Ernst-Gemälde

„Das Rendezvous der Freunde“ (1922)*: Surrealisten auf einem eisigen Gipfel

* 1. René Crevel 2. Philippe Soupault 3. Hans Arp 4. Max Ernst 5. Max Morise 6. Dostojevski 7. Rafeale Sanzio 8. Theodor Fraenkel 9. Paul Eluard 10. Jean Paulhan 11. Benjamin Péret 12. Louis Aragon 13. André Breton 14. Baargeld 15. Giorgio de Chirico 16. Gala Eluard 17. Robert Desnos.

1972

Picasso

პაბლო პიკასო: "გირჩხმანხაშვილი", 1972 წელი

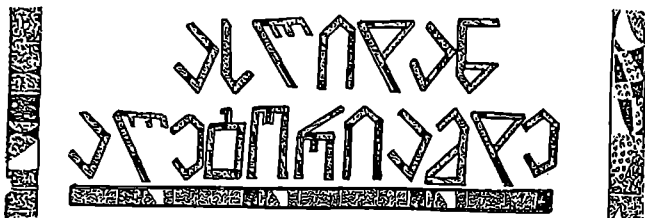
Pablo Picasso: "Piroshmanachvili", 1972 - Photographe andré morain
20, rue ernest-cresson, paris 14^e

კარლო ინასარიძე

Karlo Inasaridse

=====

ახლოვან-ხურათიდან აზროვან-ხურათამდე

ახლოვან-ხურათიდან აზროვან-ხურათამდე

Vom Abbild zum Sinnbild

=====

რალი-ნარკვევი თანამედროვე ლიტერატურისა და ხე-
ლოვნების შოგიურთი ახვექციხ მუხახეზ, რიხ დაწერიხ
ხაბაბი ჰოეფ ხევერიანე ურუშაძიხ ლექხები და ლილი
მხაფვრიხ ღავთი ვაკვაბაძიხ ხურათები გახლა

=====

The RLR - VOM ABBILD ZUM SINNBILD - inquires about some aspects
of modern Georgian literature and art. The sources of it were
especially the poems by Ourouchadze (Paris) and paintings
by D.Kakabadze (Paris-Tbilissi).

მეორე შევხებული გამოცემა

თიუნხენი - 1983 - Munich

Dr. Carlo Inasaridse

კარლო ინასარიძე
Karlo Inasaridse

ახალი დანი აღეგორიამდე

ახლოვან-ხურათიდან აზროვან-სურათამდე

Vom Abbild zum Sinnbild

=====

რადიო-ნარკვევი თანამედროვე ლიტერატურისა და ხე-
ლოვნების ზოგიერთი ახვეჭების შეხახებ, რის დაწერის
საბაზი ჰოეხ ხვეერიანე ურუშამის ლექსები და ლილი
მხაფერის დავით ჯაჭაბაძის ხურათები გახდა

=====

მეორე შევსებული გამოცემა

მიუნხენი - 1983 - Munich

=====

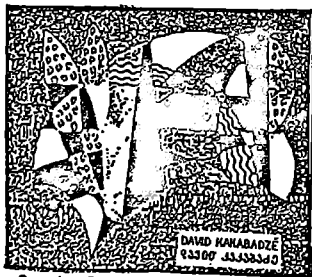
კარგი ინახარიძე

კარგი ინახარიძე

ახლოვან-ხურთიდან აშროვან-ხურთამდე

Vom Abbild zum Sinnbild

რალიონარკვევი თანამედროვე დიფერაფერისა და ხე-
ლოვნების ზოგიერთი ახვექვის შეხახვ, რის დაწერის
ხაზაზი ჰოეხ ხევერიანე ურუშამის დექხეზი და დიდი
მხახვრის დავით კვაკაბამის ხურათეზი გახლა

შეორე შევხებული გამოცემა
მიუნხენი, 1983 წელი

კარგი ინახარიძე